

ਸਾਧਨ ਹੇਤ ਇਤੀ ਜਿਨਕਰੀ। ਸੀਸਦੀਆ ਪਰ ਸੀ ਨ ਉਚਰੀ ॥  
ਧਰਮਹੇਤ ਸਾਕਾ ਜਿਨ ਕੀਆ। ਸੀਸਦੀਆ ਪਰ ਸਿਰਰੁ ਨ ਦੀਆ ॥

## ਸਿੰਘਾਂ ਨਾਮ ਧਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦ ਬਿਲਾਸ

ਸਾਕਾ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਵਾਲਾ

ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਬੀਹਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ  
ਭਾਈ ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਜੀ  
ਚੌਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣਾ ਹੈ ॥

ਸਾਕਾ ਰਾਇ ਕੋਟ ਵਾਲਾ

ਥਾਥੇ ਸੂਬੇ ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ  
ਭਾਈ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਮਸਤਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ  
ਭਾਈ ਮੈਂਗਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਜੀ  
ਛੇਆਂ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣਾ ॥

ਭਾਈ ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਨਾਮਧਾਰੀ  
ਮੁਕਾਮ ਨੰਗਲ ਵੰਡਾ ਡਾਕਖਾਨਾ ਲਤਾਲਾ

ਜ਼ਿਲਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੇ ਰਚਕੇ ਛਪਾਯਾ ॥

ਪੈਹਲੀ ਵਾਰ ੧੦੦੦ ਸੰ: ੧੯੧੩ ਮੁੱਲ ਦੋ ਆਨੇ

ਸਰਦਾਰ ਬੁਧ ਸਿੰਘ ਮੈਨੇਸਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ  
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮਤ ਪ੍ਰੈਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਛਪਾ।



ੴ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਸੱਚਾ ਨਾਮ ਅਕਾਲ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਿਤ  
ਪਾਲ। ਤਿਨਕੋ ਮੇਰੀ ਬੰਦਨਾ ਸਕਤੀ ਮਾਨ ਅਕਾਲ ॥੧॥  
ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਸੋਇ ।  
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੀ ਫਤੇ ਹੈ ਬਿਘਨ ਬਿਨਾਸਨ ਸੋਇ ॥੨॥ ਗੁਰੂ  
ਗਰੰਥ ਗੁਰ ਪੰਥ ਜੋ ਗੁਰ ਸੁਤ ਪਿਆਰੇ ਪੰਜ। ਤਿਨਕੋ ਮੇਰੀ  
ਬੰਦਨਾ ਕਟੋ ਜਾਲ ਮੁਹਿ ਫੰਦ ॥ ੩ ॥ ਸੰਤ ਖਾਲਸੇ ਮਾਹਿ  
ਜੋ ਸਿੰਘ ਸਹੀਦ ਮਹਾਂਨ। ਤਿਨ ਕੀ ਗਾਥਾ ਮੈਂ ਕਹੂੰ ਸੁਣੇ  
ਸਭੀ ਧੁਮਾਨ ॥ ੪ ॥ ਸਾਕਾ ਸੁਧਾਸਰ ਰਾਇਕੋਟ ਗਊ  
ਧਰਮ ਹਿਤ ਕੀਨ। ਕੁਛ ਸੁਣਿਆ ਕੁਛ ਦੇਖਿਆ ਕਹੂੰ  
ਜਥਾਮਤ ਚੀਨ ॥ ੫ ॥

ਬੇਨਤੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅੱਗੇ ਬੈਂਤ

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਕਰਾਂ ਬੇਨਤੀ ਮੈਂ ਜੀਦਾ ਕੁਝ ਨਾ ਅੰਤ  
ਸੁਮਾਰ ਹੋਇਆ। ਇਕ ਰੂਪ ਤੇ ਰੂਪ ਅਨੇਕ ਕੀਤੇ ਜੋਤ  
ਰੂਪ ਹੋਵਾਨ ਸੰਸਾਰ ਹੋਇਆ। ਖਾਕ ਬਾਦ ਆਤਸ਼ ਆਬ  
ਮੇਲ ਕੀਤਾ ਜੀਵ ਜੰਤ ਹੈ ਬੇਸੁਮਾਰ ਹੋਇਆ। ਕਾਲਾਸਿੰਘ  
ਨਾ ਆਸਰਾ ਹੋਰ ਸਾਨੂੰ ਆਦਿ ਅੰਤ ਤੂੰਹੀ ਕਰਨ ਹਾਰ  
ਹੋਇਆ ॥ ੧ ॥ ਬੇਨਤੀ ਬਾਰਾਂ ਗੁਰਾਂ ਅੱਗੇ

ਵਾਰ ਵਾਰ ਭੰਡੋਤ ਪ੍ਰਨਾਮ ਮੇਰੀ ਆਇਆ ਸਰਨ ਤੇਰੀ  
ਐਗਣ ਹਾਰ ਸਤਿਗੁਰ। ਲਾਜ ਰੱਖ ਲੈਣੀ ਨਾਮ ਆਪਨੇ  
ਦੀ ਤੇਰੇ ਪਾਸ ਆਇਆ ਸਰਧਾ ਧਾਰ ਸਤਿ ਗੁਰ। ਨਾਨਕ

( ੨ )

ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਅਮਰਦਾਸ ਗੁਰ ਜੀ ਰਾਮਦਾਸ ਅਰਜਨ  
ਕਰਨ ਹਾਰ ਸਤਿਗੁਰ । ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਹਰਿਰਾਇ ਹਰਿ  
ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਗੁਰ ਜੀ ਨੌਮਾਂ ਪਾਤਿਸਾਹਿ ਹੈ ਤਰਨ ਤਾਰ ਸਤਿ  
ਗੁਰ । ਪੰਥ ਸਾਜਕੇ ਰੱਖਿਆ ਅਸਾ ਤਾਈ ਕੀਤੇ ਦੁਸ਼ਟ  
ਸੁਮੁੰਦ੍ਰੇ ਪਾਰ ਸਤਿਗੁਰ । ਰੂਪ ਗਯਾਰਵਾਂ ਫੇਰ ਬਟਾਇ  
ਆਏ ਬਾਲਕ ਸਿੰਘ ਗੁਰ ਜੀ ਜਾਮਾ ਧਾਰ ਸਤਿਗੁਰ ।  
ਬਾਰਾਂ ਰੂਪ ਧਾਰੇ ਜਗਤ ਤਾਰਨੇ ਨੂੰ ਨਾਮ ਜਪਣ ਲਾਏ  
ਨਰ ਨਾਰ ਸਤਿਗੁਰ । ਰੂਪ ਆਪਣਾ ਸਾਜ ਕਰੰਥ ਗੁਰਜੀ  
ਇੱਤਾ ਸਾਗਰੋਂ ਪਾਰਉਤਾਰ ਸਤਿਗੁਰ । ਕਾਲਾਸਿੰਘਦੀ ਬੰਦ  
ਨਾਂ ਅਨਕ ਵਾਰੀ ਤੇਰੇ ਨਾਂਮਦਾ ਰਹੇ ਅਧਾਰ ਸਤਿਗੁਰ ॥੨॥

ਸਤਿਗੁਰ ਰਾਮਸਿੰਘ ਜੀਦਾ ਔਣਾ ਪਥ ਦੇ ਸੁਧਾਰਨ ਵਾਸਤੇ  
ਦਸਾਂ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਪੰਥ ਵੈਰਾਂਨ ਹੋਇਆ ਏਸ ਪੰਥ ਨੂੰ  
ਫੇਰ ਸੁਮਾਰਿਆ ਹੈ । ਸੂਹਣ ਮਾਗੁ ਖਿੰਡਕੇ ਤੀਲੋਂ ਤੀਲ  
ਹੋਇਆ ਬੰਨ੍ਹ ਸਾਮਣੇ ਖੂਬ ਦਖਾਰਿਆ ਹੈ । ਸੰਮਤ ਅਠਾਰਾਂ  
ਸੈ ਵਿਚ ਬਹੱਤ੍ਰੇ ਦੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਸਤਿ ਗੁਰ ਰੂਪ ਧਾਰਿਆ  
ਹੈ । ਮਾਘ ਸੁਦੀ ਸੀ ਖਸ਼ਟਮੀ ਥਿਤ ਲੱਗੀ ਗੁਰਵਾਰ ਭੈਣੀ  
ਜਗਤ ਤਾਰਿਆ ਹੈ । ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਪਿਤਾ ਸਦਾਕੌਰ ਮਾਈ  
ਘਰ ਤਿਨਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਸਧਾਰਿਆ ਹੈ । ਕੜਾ ਕੱਛ ਕਰਪਾਨ  
ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੇਸੀਂ ਮਰਦ ਔਰਤਾਂ ਤਾਂਈ ਪੁਕਾਰਿਆ ਹੈ ।  
ਸਬਦ ਹੱਲੇ ਦਾ ਢੋਲਕੀ ਨਾਲ ਪੜਨਾ ਹੱਥੀਂ ਆਪਣੀ ਬੈਠ  
ਸਧਾਰਿਆ ਹੈ । ਬਿਨਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਿੰਘ ਨਾ ਨੀਰ ਪੀਵੇ ਸ੍ਰੀ  
ਆਪ ਮੁਖਵਾਕ ਉਚਾਰਿਆ ਹੈ । ਹੋਰੀ ਬੇਟੀ ਨਾ ਪੰਥ ਬਰੈਰ

ਦੇਣੀ ਨਾਲੋਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਬ੍ਰਤਣਾਂ ਟਾਰਿਆ ਹੈ। ਮਸ਼ੀ ਗੋਰ  
ਢਾਹੇ ਸਾਰੇ ਪੀਰ ਖਾਨੇ ਜਾਪ ਇਕ ਅਕਾਲ ਦਾ ਧਾਰਿਆ  
ਹੈ। ਬਾਮਣ ਭੂਮ ਭਰਾਈਆਂ ਦੀ ਸਿਟ ਚਿੱਲੀ ਦੂਰ ਭੇਖੀਆਂ  
ਦਾ ਕੰਮ ਟਾਰਿਆ ਹੈ। ਗੁਰ ਰੀਤ ਅਨੰਦ ਫਨਿੰਦ ਸਾਰੀ  
ਗੁਰਮਤ ਨੂੰ ਚੱਕ ਉਭਾਰਿਆ ਹੈ। ਨਿੰਦਾ ਕਰਨ ਪੁਜਾਰੀ  
ਨਿਹੰਗ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦ ਤਾਈ ਕਲਾਮ ਪੁਕਾਰਿਆ ਹੈ। ਮੱਥਾ  
ਟੇਕਣ ਨਾ ਇੰਦੇ ਸੇ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰੇ ਵਾਢੀ ਲੈਣ ਨੂੰ ਕ੍ਰੋਧ  
ਖਲਾਰਿਆ ਹੈ। ਤੇਜ ਦੇਖ ਪੁਜਾਰੀ ਨਿਹੰਗ ਸੜਦੇ ਜਿਵੇਂ  
ਅੱਗ ਉਤੇ ਘੇਓ ਡਾਰਿਆ ਹੈ। ਕਾਲਾਸਿੰਘ ਕੀਤੇ ਸੂਬੇ ਫੇਰ  
ਬਾਈ ਮੂੰਹੋਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਹੁਕਮ ਉਚਾਰਿਆ ਹੈ ॥ ੩ ॥

ਸਾਲ ਉੱਨੀ ਸੈ ਬਾਈਮਾਂ ਜਦੋਂ ਲੱਗਾ ਬਾਈ ਕਰੇ ਸੂਬੇ  
ਕਰਨਹਾਰ ਵਾਰੀ। ਸੋਲਾਂ ਸੂਬਿਆਂਦੇ ਉੱਤੇ ਪੰਜ ਸੂਬੇ ਉਪਰ  
ਪੰਜਾਂ ਦੇ ਇਕ ਉਚਾਰ ਵਾਰੀ। ਬਾਬਾ ਨਾਮ ਜੁਵਾਹਰ ਸਿੰਘ  
ਵਡਾ ਸੂਬਾ ਨੀਚੇ ਉਸਦੇ ਪੰਜ ਤਿਆਰ ਵਾਰੀ। ਲੱਖਾਸਿੰਘ  
ਬ੍ਰਮਾਂ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀਨੇ ਸੂਬੇ ਚਾਰ  
ਵਾਰੀ। ਸੁੰਦਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੰਜਵਾਂ ਜਾਣ ਸੂਬਾ ਨੀਚੇ ਪੰਜਾਂਦੇ  
ਸੋਲਾਂ ਪੁਕਾਰ ਵਾਰੀ। ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਜਮੀਤ ਸਿੰਘ ਰੁੜ  
ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੋਤਾਸਿੰਘ ਹੈ ਅਪਰ ਅਪਾਰ ਵਾਰੀ। ਰਾਜਾਸਿੰਘ  
ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ੍ਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਮੱਲਾ ਸਿੰਘ  
ਤਿਆਰ ਵਾਰੀ। ਹੁਕਮਾ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕ ਸਿੰਘ ਜਾਣ ਸੂਬਾ  
ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਕੀਤਾ ਕਰਨ ਹਾਰ ਵਾਰੀ। ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ

(੫)

ਸੁਮੰਦ ਸਿੰਘ ਖੋਟਿਆ ਦਾ ਰਿਹਾ ਮਾਛਵੇ ਦੇਸਨੂੰ ਤਾਰਵਾਰੀ ।  
ਪਹਾੜਾ ਸਿੰਘ ਖੁਸ਼ਾਲ ਸਿੰਘ ਜਾਣ ਬਾਬਾ ਭਜਨ ਦੱਸਕੇ  
ਕਰਨ ਉਧਾਰ ਵਾਰੀ । ਸੂਬੇ ਬਹੁਤ ਬੇਅੰਤ ਨਹੀਂ ਗਿਣੇ  
ਜਾਂਦੇ ਭਜਨ ਦੱਸਦੇ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਵਾਰੀ । ਹੁਕਮ ਸਤਿ  
ਗੁਰਾਂਦਾ ਸਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਕਰੋ ਪੰਥ ਦਾ ਜਾਇ ਪ੍ਰਚਾਰ  
ਵਾਰੀ । ਕੜਾ ਕੱਛ ਕਰਪਾਨ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੇਸੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ  
ਪਾਨ ਕਰਸਣ ਨਰ ਨਾਰ ਵਾਰੀ । ਦਾਰੂ ਮਾਸ ਕੁੱਠਾ ਹੁੱਕਾ  
ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਕੰਨ ਦਸਣਾ ਸਬਦ ਉਚਾਰ ਵਾਰੀ । ਮੜੀ ਗੋਰ  
ਭੈਰੋਂ ਭੂਤ ਛੱਡ ਦੇਵੋ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣੇ ਭੁੱਲ ਅਵਤਾਰ ਵਾਰੀ ।  
ਰਾਮ ਕਿਸ਼ਨ ਤੇ ਬਿਸ਼ਨ ਗਣੇਸ਼ ਆਦਿਕ ਛੱਡੋ ਵੇਦ ਪੁਰਾਣ  
ਈ ਕਾਰਵਾਰੀ । ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਜੀ ਬਾਝ ਨਾ ਹੋਰ ਪੂਜਣ  
ਏਹੁ ਹੁਕਮ ਸਾਡਾ ਵਾਰ ਵਾਰ ਵਾਰੀ । ਪੈਸਾ ਕੁੜੀਦਾ ਬੈਲ  
ਨਾ ਕਰਨ ਖੱਸੀ ਡੂਫੀ ਜਿਣਸ ਵਿਆਜ ਬਿਕਾਰ ਵਾਰੀ ।  
ਤੁਸੀਂ ਦੇਸ ਦਸੰਤ੍ਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾਕੇ ਗੁਰਮਤਿ ਕਰਨੀ ਪਰਚਾਰ  
ਵਾਰੀ । ਸਕਤੀ ਆਪ ਜੇਹੀ ਬਾਈਆਂ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼  
ਆਪ ਦਿਤੀ ਕਰਨ ਹਾਰ ਵਾਰੀ । ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਜਿਵੇਂ ਪੰਜਾਂ  
ਪ੍ਰਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਆਪ ਸਮਾਨ ਤਿਆਰ ਵਾਰੀ । ਕਾਲਾ  
ਸਿੰਘ ਦਿਤਾ ਹੁਕਮ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਸਤਿਗੁਰ  
ਕਰਨ ਹਾਰ ਵਾਰੀ ॥ ੪ ॥

ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘਜੀ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ

ਬਾਈਆਂ ਸੂਬਿਆਂ ਨੇ

ਹੱਥ ਜੋੜਕੇ ਸੂਬਿਆਂ ਅਰਜ ਕੀਤੀ ਸਾਡੀ ਆਪ ਤਾਈ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ । ਮਹਾਰਾਜ ਸਾਡੇ ਉਪਰ ਦਿਆ ਕਰਨੀ  
 ਬੇੜਾ ਭਵਜਲੋਂ ਜਿਸਤ੍ਰਾਂ ਪਾਰਹੋਵੇ। ਤਸੀ ਬਖਸ਼ ਲੋ ਬਖਸ਼ਣੇ  
 ਹਾਰ ਹੋਜੀ ਜਿਵੇਂ ਅਸਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਛੁਟਕਾਰ ਹੋਵੇ । ਹੋ ਰੂਪ  
 ਕਰਤਾਰ ਦੇ ਦਿਆ ਕਰਨੀ ਜਨਮ ਧਰਮ ਤੇ ਸਾਡਾ ਉਧਾਰ  
 ਹੋਵੇ । ਭਵੀਏ ਫੇਰ ਨਾ ਵਿਚ ਚੁਰਾਸੀਆਂਦੇ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਜਪ  
 ਕੇ ਬੇੜਾ ਪਾਰ ਹੋਵੇ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘਏ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਰਜ ਸਾਡੀ  
 ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੋਵੇ ॥ ੫ ॥

ਗੁਰੂ ਰਾਮਸਿੰਘ ਜੀ ਆਖਦੇ ਨੇ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਦਸਾਂ

ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਬਰਤਣਾ ਹੈ ।

ਸਤਿਗੁਰ ਆਖਦੇ ਹੁਕਮਏ ਦਸਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇੜਾ ਅਸਾਂਨੇਆਖ  
 ਸੁਣਾਇਆਹੈ। ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥ ਜੀਨੂੰ ਪੜ੍ਹਕੇ ਦੇਖਲੈਣਾ ਰਹਿਤ ਨਾ  
 ਮਿਆਂਵਿਚ ਲਿਖਾਇਆਹੈ । ਕੜਾ ਕੱਛ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਇਸ਼ਨਾਨ  
 ਕੇਸੀਸ੍ਰੀ ਆਪਮੁੱਖਵਾਕ ਅਲਾਇਆ ਹੈ। ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ ਬਗੈਰ  
 ਨਾ ਅੰਨ ਖਾਵੇ ਬੇਟੀ ਪੰਥ ਨੂੰ ਦੇਣ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ । ਮਲਕ  
 ਭਾਗੋ ਦਾ ਅੰਨ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਘਰ ਲਾਲੋ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਛਕਾ  
 ਇਆ ਹੈ । ਨਾਨਕ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰੀਤ ਏਹ ਤੋਰ ਗਏ ਏਹੋ  
 ਅਸਾਂ ਨੇ ਆਖ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ । ਨਾਮ ਦਾਨ ਇਸ਼ਨਾਨ ਦੀ  
 ਰੀਤ ਓਹੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਾਪ ਜਪਾਇਆ ਹੈ । ਰੈਹਤ ਦਸਾਂ  
 ਦੀ ਵਿਚ ਨਾ ਫਰਕ ਕੀਤਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਵਾਂ ਨਾ ਹੋਰ ਬਣਾ  
 ਇਆ ਹੈ । ਔਰਤ ਮਰਦ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਇਕ ਜੇਹਾ ਅਸੀਂ  
 ਓਸ ਵਿਚ ਫਰਕ ਨਾ ਪਾਇਆ ਹੈ । ਸਿੱਖੀ ਦਸਾਂ ਦੀ ਅਸੀਂ  
 ਨਾ ਨਵੀਂ ਕੀਤੀ ਗੁਰੂਮੱਤ ਦਾ ਚਾਲ ਚਲਾਇਆ ਹੈ । ਓਹੋ

ਗੀਤ ਅਨੰਦ ਦੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਅਸੀਂ ਓਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਉਲ  
 ਠਾਇਆ ਹੈ । ਸ਼ਬਦ ਢੋਲਕੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾਨ ਲਾਏ ਦਾਰੂ  
 ਮਾਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਹਟਾਇਆ ਹੈ । ਚੌਰੀ ਗਊ ਦੀ ਪੂਛ ਦੀ ਮਨ੍ਹਾ  
 ਕੀਤੀ ਬੰਦ ਸੰਖ ਘੜਿਆਲ ਕਰਾਇਆ ਹੈ । ਨੀਲ ਬਾਣਾ  
 ਮਲੇਛ ਹੈ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਸੇਤ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਆਪ ਫੁਰਮਾਇਆ ਹੈ ।  
 ਤੁਸੀਂ ਚੜ੍ਹੇ ਜਹਾਜ਼ ਹੋ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਅਸੀਂ ਨਾਮ ਦਾ ਟਿਕਟ  
 ਫੜਾਇਆ ਹੈ । ਠੇਕਾ ਅਸਾਂਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ਗੁਰੂਨਾਨਕ ਮੋਹਰ  
 ਲਾਉਣ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਪਠਾਇਆ ਹੈ । ਏਸ ਮੋਹਰ ਬਗੈਰ ਨਾ  
 ਪਾਰ ਹੋਣਾ ਭੋਜਲ ਵਿਚ ਤਿਨਾਂ ਗੋਤਾ ਖਾਇਆ ਹੈ । ਜਿਨਾਂ  
 ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਆਖ ਕਲਾਮ ਦਿਤਾ ਉਨਾਂ ਗੇੜ ਚੁਰਾਸੀ ਦਾ ਪਾ  
 ਇਆ ਹੈ । ਰਲੇ ਹੋਨ ਪੁਜਾਰੀ ਨਿਹੰਗ ਬਹੁਤੇ ਬਕਾਵਾਦ  
 ਵਿਚ ਫਰਕ ਨਾ ਪਾਇਆ ਹੈ । ਦਾਵਾ ਨਾਲ ਅਨੰਦ ਨਕਾਹ  
 ਦੱਸਣ ਮੂੰਹੋਂ ਬੁਰੇ ਤੇ ਬੁਰਾ ਅਲਾਇਆ ਹੈ । ਕਈ ਕੋਹਣ  
 ਕੰਨਾਂ ਬਾਣੀ ਕੁਰਰ ਕਰਦੇ ਕਾਲਾ ਉਨਾਂ ਨੇ ਮੁਖ ਕਰਾਇ  
 ਆ ਹੈ । ਕਈ ਕੋਹਣ ਦਸਤਾਰ ਕਿਉਂ ਉਤ੍ਰੀ ਹੈ ਉਨਾਂ  
 ਨਾਮ ਨੂੰ ਚਿੱਤ ਨਾ ਲਾਇਆ ਹੈ । ਪੱਕ ਲਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ  
 ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਗਾਇਆ ਹੈ । ਏਹੋ  
 ਰਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰ ਜੇਕਰੇ ਕੋਈ ਭਜਨ ਦੱਸਕੇ ਸਿੰਘ ਸਜਾ  
 ਇਆ ਹੈ । ਤੁਸਾਂਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਕਰਾਂ ਕੰਮਸਾਰੇ ਏਸ ਨੇਰ  
 ਨੂੰ ਚਾਹਾਂ ਮਿਟਾਇਆ ਹੈ । ਸਾਰੇ ਦੇਸ ਦਸੰਤ੍ਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾਕੇ  
 ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਚਾਹਾਂ ਫਲਾਇਆ ਹੈ । ਜੀਵ ਰੱਛਿਆ ਬਾਣੀ  
 ਤੇ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਚੌਰੀ ਯਾਰੀ ਤੇ ਝੂਠ ਹਟਾਇਆ ਹੈ । ਕਾਲਾ

ਸਿੰਘ ਦੇਹੋ ਬਾਈਆ ਸੂਬਿਆ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਆਖ  
ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ ॥ ੬ ॥

ਵਾਕ ਕਵੀ ਸੰਤ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਹੋਣਾ ਤੇ  
ਸੂਬਿਆਂ ਨੇ ਦੇਸਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਕੇ ਸੁਧਾਰ ਦੇਣਾ  
ਸਤਮਾਰਗ ਪਾਉਣਾ ॥

ਹੁਕਮ ਮੰਨਕੇ ਸੂਬੇ ਨੇ ਤੁਰੇ ਸਾਰੇ ਗੇੜਾ ਮੁਲਕ ਪੰਜਾਬ  
ਵਿਚ ਲਾਇਆ ਹੈ । ਕਈ ਗਏ ਮਾਝੇ ਅਤੇ ਮਾਲਵੇ ਨੂੰ  
ਕਈਆਂ ਗੇੜ ਦਆਬੇ ਦਾ ਲਾਇਆ ਹੈ । ਕਈ ਗਏ ਧੰਨੀ  
ਪੋਠੋਹਾਰ ਨੱਕੇ ਮੈਨਦੁਆਬ ਕਈਆਂ ਬੰਡ ਆਇਆ ਹੈ ।  
ਕਈ ਦੜਪ ਤੇ ਬਾਰ ਦੇ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਨਾਮ ਦਾਨ ਇਸ਼ਨਾਨ  
ਇਜ਼ਾਇਆ ਹੈ । ਹੁੱਕਾ ਮਾਸ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਚੋਰੀ  
ਯਾਰੀ ਤੇ ਝੂਠ ਉਡਾਇਆ ਹੈ । ਪੈਸਾ ਕੁੜੀ ਦਾ ਬੈਲ ਨਾ  
ਕਰਨ ਖੱਸੀ ਡਢੀ ਜਿਣਸ ਵਿਆਜ ਹਟਾਇਆ ਹੈ । ਚੋਰੀ  
ਪੂਛ ਦੀ ਸੰਖ ਨੂੰ ਹੱਡ ਜਾਤਾ ਦੀਵੇ ਆਰਤੀ ਮਨਾਂ ਕਰਾਇ  
ਆ ਹੈ । ਗੁਰੂਮੱਤ ਨਾਲ ਏਨਾਂ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਕੀ ਰੋਲਾ ਚੱਕ  
ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਪਾਇਆ ਹੈ । ਨੀਲ ਸਿੰਘ ਨਾ ਸਿੰਘਣੀ ਅੰਗ  
ਲਾਵੇ ਹਥੀਂ ਆਪ ਪੁਸ਼ਾਦਿ ਪਕਾਇਆ ਹੈ । ਕੜਾ ਕੱਛ  
ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੇਸੀ ਔਰਤ ਮਰਦ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾ  
ਇਆ ਹੈ । ਨਹੀਂ ਵਰਤਣਾ ਨਾਲ ਕੁਸੰਗੀਆਂ ਦੇ ਸੁੱਕਾ ਅੰਨ  
ਬੀ ਨਾ ਲੈਕੇ ਖਾਇਆ ਹੈ । ਮੜੀ ਗੋਰ ਢਾਹੇ ਹੋਰ ਪੀਰ  
ਖਾਂਨੇ ਜਾਪ ਇਕ ਅਕਾਲ ਜਪਾਇਆ ਹੈ । ਛੱਡੇ ਵੇਦ  
ਕਤੇਬ ਪੁਰਾਣ ਸਾਰੇ ਪਾਠ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਕਰਾਇਆ



( ੯ )

ਹੈ। ਰਾਮ ਕਿਸ਼ਨ ਤੇ ਬਿਸ਼ਨ ਗਣੇਸ਼ ਆਦਕ ਨਾਮ ਭੁੱਲ  
ਨਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਧਿਆਇਆ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਹੱਲੇ ਦਾ ਢੋਲਕੀ  
ਨਾਲ ਪੜਦੇ ਮਰਦ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਤ੍ਰ  
ਜਾਇ ਦਸਤਾਰ ਜਾਂ ਸੀਸ ਉਤੋਂ ਲੋਟ ਪੋਟ ਹੋਕੇ ਗੇੜਾ  
ਖਾਇਆ ਹੈ। ਅਮਲ ਵਿਚ ਸੀ ਨਿਕਲ ਦੀ ਕੂਕ ਮੂੰਹੋਂ  
ਬੂਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਨਾਮ ਅਲਾਇਆ ਹੈ। ਏਸ ਪੰਥ ਦਾ ਨਾਉਂ  
ਹੈ ਨਾਮ ਧਾਰੀ ਨਾਮ ਜਪਣ ਸੋਈ ਗੁਰਾ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਸੁੱਧ  
ਬੁਧਿ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਰਹੇ ਨਾਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਾਰੇ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ  
ਹੈ। ਗੁਰੂ ਰੀਤ ਅਨੰਦ ਫਨੰਦ ਸਾਰੀ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਚਾਲ  
ਚਲਾਇਆ ਹੈ। ਤੇਜ਼ ਦੇਖ ਪੁਜਾਰੀ ਨਿਹੰਗ ਸੜਦੇ ਸ਼ਬਦ  
ਤਾਂਈ ਕਲਾਮ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ। ਆਖਣ ਪੰਗ ਲਹਿਣੇ ਵਾਲੇ  
ਸਿੱਖ ਨਾਹੀ ਏਹੋ ਏਸ ਸਾਰੇ ਰੋਲਾ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਮੱਥਾ  
ਟੇਕਣ ਨਾ ਦਿੰਦੇ ਸੇ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰੇ ਵਾਢੀ ਲੈਂਦਨੂੰ ਚਿਤ ਲਲ  
ਚਾਇਆ ਹੈ। ਅਨੰਦਪੁਰ ਤੇ ਦਮਦਮੇ ਮੁਕਤਸਰ ਜੀ  
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਰੋਲਾ ਸਾਰੇ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਕੋਈਕਹੇ ਸਵਾ ਲੱਖ  
ਏਓ ਦਮੜਾ ਕੋਈ ਕਹੇ ਕਿਉਂ ਨੀਲ ਹਟਾਇਆ ਹੈ। ਕੋਈ  
ਕਹੇ ਦਸਤਾਰ ਕਿਉਂ ਉਤ੍ਰਦੀ ਹੈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕਿਉਂ ਗੁਰੂ  
ਸਦਾਇਆ ਹੈ। ਸਾਲ ਉੱਨੀ ਸੈ ਉੱਨੀ ਤੇ ਬਕਣ ਲੱਗੇ  
ਵਕਾਵਾਦ ਵਿਚ ਫਰਕ ਨਾ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਓਦੂ ਅੱਗੇ ਗੁਰਮਤ  
ਅਲੋਪ ਹੈਸੀ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨਹੀ ਫੈਲ ਫਲਾਇਆ ਹੈ। ਲੱਗੇ  
ਭੋਗ ਹਜਾਰਾਂ ਸੀ ਪੈਂਟ ਭਾਈ ਪਾਠੀ ਪਾਠ ਨੂੰ ਮਸਾਂ ਥਿਆ  
ਇਆ ਹੈ। ਇਕ ਭੋਗਨੂੰ ਕੱਠ ਬੇਅੰਤ ਹੋਵੇ ਕੁਝ ਅੰਤ ਹਸਾਬ

(੧੦)

ਨਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਸਿੰਘ ਸਿੰਘਣੀਆਂ ਜਾਣ ਹਮੇਸ਼ ਸੱਜਦੇ  
ਹੋਵੇ ਖਾਲਸਾ ਦੂਣ ਸਵਾਇਆ ਹੈ। ਫਿਰਨ ਦੇਸ ਦਸੰਤ੍ਰਾਂ  
ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਪੜਨ ਸਬਦ ਅਕਾਲ ਧਿਆਇਆ ਹੈ। ਸ਼ੈਹਰਾਂ  
ਬਹੁਤਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਬੁੱਚੜ ਖਾਨਾਂ ਜੋਰ ਪਾਪਨੇ ਆਨਕੇ  
ਪਾਇਆ ਹੈ। ਗਊਘਾਤ ਹੋਵੇ ਥਾਂ ਬ੍ਰਥਾ ਸਾਰੇ ਪਾਪ ਬਧ  
ਕਿਆ ਦੂਣ ਸਵਾਇਆ ਹੈ। ਹੋਈ ਬਾਣੀ \*ਅਕਾਸ ਮਸ  
ਤਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁੱਚੜ ਕੋਮਨੇ ਚਿੱਤ ਸਤਾਇਆ ਹੈ। ਗਊ  
ਘਾਤ ਦਾ ਦੁਖ ਨਾ ਝੱਲ ਹੋਇਆ ਸੰਤ ਖਾਲਸੇ ਹੱਥ ਉਠਾ  
ਇਆ ਹੈ। ਸੰਮਤ ਉੱਨੀ ਸੈ ਵਿਚ ਸਤਾਈਏ ਦੇ ਕਈ  
ਸ਼ੈਹਰਾਂ ਸੈਂ ਸ਼ੋਰ ਮਚਾਇਆ ਹੈ। ਮਾਰ ਵੱਢ ਕਸਾਈਆਂ ਨੂੰ  
ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਬੁੱਚੜ ਕੋਮ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਾਇਆ ਹੈ। ਕਾਲਾ  
ਸਿੰਘ ਸਾਕਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਲਾ ਜਿਵੇਂ ਬ੍ਰਤਿਆ ਤਿਵੇਂ  
ਸੁਟਾਇਆ ਹੈ ॥ ੭ ॥ ਵਾਕ ਕਵੀ

ਮਾਝੇ ਦੇਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਲਖ ਅੰਦ੍ਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਭਾਰੀ  
ਗੁਰੂ ਧਾਮ ਹੈਜੀ। ਚੌਂਹਾਂ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਹੈ ਤਖਤ ਵੱਡਾ  
ਜਿਥੇ ਗੁਰਾਂ ਕੀਤਾ ਬਸਰਾਮ ਹੈਜੀ। ਚੌਥੇ ਗੁਰੂ ਬੰਧੀ ਨਗਰੀ  
ਆਪ ਆਕੇ ਰਾਮਦਾਸ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀਦਾ ਨਾਮ ਹੈਜੀ। ਏਦੀ  
ਉਪਮਾ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਅੰਦ੍ਰ ਨਹੀਂ ਜੀਵਦੇ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਮ  
ਹੈਜੀ। ਤਾਕਤ ਅਸਾਂ ਦੀ ਨਾ ਓਥੇ ਪੌਚਣੀ ਹੈ ਜੇੜੀ ਗੁਰਾਂਨੇ  
ਲਿਖੀ ਕਲਾਮ ਹੈਜੀ। ਓਹੀ ਧਰਤ ਸੁਹਾਵੀ ਤੇ ਤਾਲ  
ਸੋਹਣਾ ਬਸੇ ਸੰਘਣਾ ਗੁਰਾਂਦਾ ਗਾਮ ਹੈ ਜੀ। ਕਲਮ ਆਪਣੀ

---

\*ਅਕਾਸਬਾਨੀ ਉਸਨੂੰ ਕੈਂਹਦੇ ਹਨ ਜੋ ਅਕਸਮਾਤ ਫੁਰਨਾਫੁਰੇ ॥

( ੧੧ )

ਏ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਏਹੋ ਸ਼ਬਦ ਗਰੰਥ ਤਮਾਮੁ ਹੈਜੀ ।  
ਮੰਦ੍ਰ ਤਾਲਦੇ ਵਿਚ ਸੁਹਾਂਵਦਾ ਹੈ ਸੱਚਾ ਖੰਡ ਬੈਕੁੰਠ ਦਾ  
ਧਾਮ ਹੈਜੀ । ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਿਆਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਯਾਦ ਆਵੇ  
ਦੁਖ ਦੂਰ ਹੋਵੇ ਕੋੜ ਜਾਮ ਹੈਜੀ । ਹੋਵੇ ਸਾਂਤ ਸਰੀਰ ਨੂੰ  
ਬਖਤ ਉਸੇ ਤੜਕੇ ਨ੍ਹਾਇ ਕੇ ਜਪੀਏ ਜੋ ਨਾਮ ਹੈਜੀ । ਜਲ੍ਹੋਂ  
ਥਲ੍ਹੋਂ ਪੁਲਾੜ ਅਵਾਜ ਦਿੰਦਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਾਰੇ ਰਾਮ ਰਾਮ  
ਹੈਜੀ । ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਇਸਾਈ ਜੇ ਦਰਸ ਪਾਵੇ ਆਵੇ ਚਿਤ  
ਨੂੰ ਸਾਂਤ ਅਰਾਮ ਹੈਜੀ । ਕਾਸ਼ੀ ਗੰਗਾ ਤੇ ਮੱਕਾ ਮਦੀਨਾ ਜੋ  
ਤੁੱਲ ਏਸਦੀ ਹੋਰ ਨਾ ਧਾਮ ਹੈਜੀ । ਐਸੀ ਜਗਾ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈ  
ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਭੂਮਕਾ ਕੁੱਲ ਤੁਮਾਮ ਹੈਜੀ । ਐਸੀ  
ਭੂਮਕਾ ਦੇ ਵਿਚ ਬੁੱਢਖਾਨਾ ਕੀਤਾ ਪਾਪ ਦਾ ਏ ਸਾਰਾ ਕਾਮ  
ਹੈਜੀ । ਗਊ ਘਾਤ ਕਰਦੇ ਜੋਰ ਨਾਲ ਜਾਲਮ ਕਰਦੇ ਜੁਲਮ  
ਦਾ ਕੰਮ ਤਮਾਮੁ ਹੈਜੀ । ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੋਸ ਨਾ ਕੱਖ ਜਿੰਨਾ  
ਮੰਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਤੁਰਕ ਜਾਮ ਹੈਜੀ । ਇਕ ਰੋਜ ਸਿੰਘਾਂ  
ਨਾਮ ਧਾਰੀਆਂ ਦਾ ਜੱਥਾ ਨਾਲ ਆਵੇ ਧੂਮ ਧਾਮ ਹੈਜੀ ।  
ਸ਼ਬਦ ਪੜਨ ਪ੍ਰੇਮਦੇ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹੱਲਾ ਢੋਲਕੀ ਨਾਲ ਤਮਾਮੁ  
ਹੈਜੀ । ਬੜਨ ਲਗੇ ਦਰਵਾਜੇ ਲਹਿਰ ਵਾਲੇ ਨਿਗਾ ਬੁੱਢ  
ਖਾਨਾ ਪਿਆ ਆਮ ਹੈਜੀ । ਗਊ ਫੜੀ ਹੋਈ ਦੇਖੀ ਜਾਲਮਾ  
ਦੀ ਚਿਤ ਕੰਬ ਉੱਠਾ ਘਮਾ ਘਾਮ ਹੈਜੀ । ਮੱਚ ਗਏ ਸਰੀਰ  
ਸੇ ਘਾਸ ਵਾਂਗੂੰ ਅੱਗ ਭੜਕ ਉਠੀ ਦਮਾ ਦਾਮ ਹੈਜੀ । ਸ਼ਬਦ  
ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਉਸੇ ਬਖਤ ਅੰਦ੍ਰ ਦਰਸ਼ਨ ਆਨ ਕੀਤਾ ਗੁਰੂ  
ਧਾਮ ਹੈਜੀ । ਸਟੇ ਕੇਸ ਸਿੰਘਾਂ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ ਬਾਣੀ

ਪਸ਼ੀ ਜਪਿਆ ਗੁਰੂ ਨਾਮ ਹੈਜੀ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਦੇਖੇ ਸਾਰੇ  
ਗੁਰੂ ਦੁਆਰੇ ਪਿਛੋਂ ਕਰੀ ਸਲਾਹਿ ਤਮਾਮੁ ਹੈਜੀ ॥ ੮ ॥

ਸਿੰਘਾਂਨੇ ਰੁਰਮਤਾ ਕਰਨਾ

ਸਿੰਘਾਂ ਬੈਠਕੇ ਤੇ ਗੁਰਮਤਾ ਕੀਤਾ ਏਤਾ ਭੂਮਕਾ ਅਪਰ  
ਅਪਾਰ ਭਾਈ । ਚੌਹਾ ਤਖਤਾ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਹੈ ਤਖਤ ਵਡਾ ਕੀਤੇ  
ਗੁਰਾ ਭਾਰੇ ਉਪਕਾਰ ਭਾਈ । ਹੱਥੀਂ ਆਪ ਖੁਦਾਏ ਕੇ ਨਿਉਂ  
ਰੱਖੀ ਕੀਤਾ ਤਾਲਦੇ ਵਿਚ ਦਰਬਾਰ ਭਾਈ । ਸੱਚਾ ਖੰਡ  
ਬੈਕੁੰਠ ਬਣਾਇ ਦਿਤਾ ਮੰਦਰ ਹਰੀ ਕਾ ਅਪਰ ਅਪਾਰ  
ਭਾਈ । ਦਰਸਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼ਾਂਤ ਸਰੀਰ ਹੋਵੇ  
ਲੱਗੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਭਾਈ । ਜਲੋਂ ਥਲੋਂ ਪਲਾ  
ਸ਼ ਅਵਾਜ਼ ਦਿੰਦਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਰਤਾਰ ਕਰਤਾਰ ਭਾਈ ।  
ਐਸੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਵਿਚ ਬੁੱਢ ਖਾਨਾ ਕੀਤਾ ਜ਼ਾਲਮਾਕੋਹਰ  
ਕਹਾਰ ਭਾਈ । ਗਊ ਮਾਰਦੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਨਾਲ ਪਾਪੀ ਕਰਦੇ  
ਪਾਪ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਕਾਰ ਭਾਈ । ਏਹੋ ਕੰਮ ਹੈ ਬੰਦਿਆਂ ਗੰਦਿ  
ਆਂ ਦਾ ਸੋਈ ਕਰਨ ਪਾਪੀ ਪਾਪ ਧਾਰ ਭਾਈ । ਹਿੰਦੂਤੁਰਕ  
ਸਾਰੇ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਓੜਕ ਰੋਟ ਆਪੇ ਧਾਹਾ ਮਾਰ  
ਭਾਈ । ਗਊ ਬੈਲ ਮਿਲਸੀ ਜਦੋਂ ਪੰਜ ਸੈ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਕਰਨ  
ਤੇ ਜਾਣਗੇ ਹਾਰ ਭਾਈ । ਦਸਾ ਬੁਰੀ ਹੋਵੇ ਕੌਮਾਂ ਸਾਰੀਆਂ  
ਦੀ ਦੁਧ ਘਿਓ ਦਾ ਮਿਲੂ ਨਾ ਹਾਰ ਭਾਈ । ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ  
ਦੋਸ਼ ਨਾ ਕੱਖ ਜਿੰਨਾ ਪਾਪੀ ਤੁਰਕ ਦਿੰਦੇ ਗਊਆਂ ਮਾਰ  
ਭਾਈ । ਐਸੀ ਜਗਾ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਭੂਮਿ  
ਕਾ ਅਪਰ ਅਪਾਰ ਭਾਈ । ਏਥੇ ਜੁਲਮ ਭਾਰਾ ਗਊ ਘਾਤ

ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ਬੱਲ ਨਾ ਅਸੀ ਲਥਾਰ ਭਾਈ । ਮਰੀਏ ਆਪ  
ਜਾਂ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕੀਏ ਦੇਈਏ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਆਪਣੀ  
ਵਾਰ ਭਾਈ । ਭਾਡਾ ਗੰਦਕੀ ਦਾ ਮਲ ਮੂਤ ਭਰਿਆ ਭੰਨੋ  
ਜਾਇਕੇ ਤੁਰਕ ਦੇ ਵਾਰ ਭਾਈ । ਪੰਜਾਂ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਪੰਜਰਾ  
ਛੱਡਦੇਵੇ ਸੀਸ ਧਰਮ ਉਤੇ ਦਿਓ ਵਾਰ ਭਾਈ । ਏਤਾਂ ਜੱਗ  
ਸਰਾਂਏਂ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਦੀ ਏਥੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਾਰਭਾਈ ।  
ਵਿਚ ਬੈਠ ਦਰਬਾਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਮਿਆਂ ਦੇ ਗੁਰਮਤਾ ਕੀਤਾ ਇਕੇ  
ਬਾਰ ਭਾਈ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਏ ਕੱਲ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਗੇ  
ਕਰੇ ਜੇਹੜੀ ਕਰਨ ਹਾਰ ਭਾਈ ॥ ੯ ॥

ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਕਰਕੇ ਹਵਨ ਕਰਨਾ

ਘਰ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਮਿਸਤ੍ਰੀ ਦੇ

ਓਥੋਂ ਉਠਕੇ ਸਿੰਘਾਂ ਅਰਾਮ ਕੀਤਾ ਬਜੇ ਦੋਕੂ ਦੇ ਕਰਨ  
ਇਸ਼ਨਾਨ ਵਾਰੀ । ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਨਿਜਮੀ ਨਿਤਾਨੇਮ ਵਾਲੀ  
ਸਾਰਾ ਪੰਜ ਗ੍ਰੰਥ ਬਖਾਨ ਵਾਰੀ । ਘਰ ਜਾਇ ਲਹਿਣਾ  
ਸਿੰਘ ਮਿਸਤ੍ਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਦੀ ਦੇਗ ਸਜਾਨ ਵਾਰੀ । ਹਮਨ  
ਕਰਨ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦਸਮ ਗੁਰ ਦੀ ਚੰਡੀਵਾਰ ਦਾ ਪਾਠ  
ਸੁਨਾਨ ਵਾਰੀ । ਹਥ ਜੋੜ ਸਿੰਘਾਂ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ  
ਦੀ ਦੇਗ ਵਰਤਾਨ ਵਾਰੀ । ਲੈਹਣਾ ਸਿੰਘ ਹੈ ਸੀ ਸੇਵਕ  
ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਘਰ ਓਸਦੇ ਦਿਵਸ ਬਤਾਨ ਵਾਰੀ । ਕਾਲਾ  
ਸਿੰਘ ਜਦੋਂ ਤੀਜਾ ਪੈਹਰ ਹੋਇਆ ਘਰੋਂ ਉਠਕੇ ਬਾਹਰ  
ਨੂੰ ਜਾਨ ਵਾਰੀ ॥ ੧੦ ॥

ਵਾਕ ਕਵੀ

ਬਾਹਰ ਜਾਇ ਸਿੰਘਾਂ ਗੁਰਮਤਾ ਕੀਤਾ ਲੱਭ ਲਾਇ ਸੇ

(੧੪)

ਪਾਸ ਹਥਿਆਰ ਬੇਲੀ । ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਬ ਵੀਚਾਰਕੇ ਚਾਰ  
ਲਈਆਂ ਜੇੜੀ ਕਰਦੀਆਂ ਸੀ ਮਾਰ ਪਾਰ ਬੇਲੀ । ਸਾਰੇ  
ਸਿੰਘ ਤਿਆਰ ਹੋ ਖੜੇ ਹੋਏ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਫੁਕਾਰ  
ਬੇਲੀ । ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਹੈ ਪੱਖੋ ਰਧਾਵਿਆਂ ਦਾ ਜਿਲਾ  
ਖਾਸ ਗੁਰਦਾਸ ਪੁਰ ਜ਼ਾਰ ਬੇਲੀ । ਬੀਹਲਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਿੰਡ  
ਸੀ ਨਾਰਲੀ ਜੋ ਇਲਾਕਾ ਵਿਚ ਲਹੌਰ ਉਚਾਰ ਬੇਲੀ ।  
ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਪਟਵਾਰੀ ਦਾ ਪਿੰਡ ਮੌੜੇ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ  
ਜਿਲਾ ਵਿਚਾਰ ਬੇਲੀ । ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਦਾ ਖਾਸ ਰੋਹ  
ਟਾਂ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਵਿਚ ਪੁਕਾਰ ਬੇਲੀ । ਸੰਮਤ ਉਨੀ ਸੈ  
ਵਿਚ ਸਤਾਈਏ ਦੇ ਦਿਨ ਹਾੜ ਸੰਗਰਾਮ ਉਚਾਰ ਬੇਲੀ ।  
ਬਾਰਾਂ ਬਜੇ ਦਾ ਹਾਤ ਦਾ ਵਕਤ ਹੋਇਆ ਕਰੀ ਖਾਲਸੇ ਨੇ  
ਏਹੋ ਕਾਰ ਬੇਲੀ । ਹਥ ਜੋੜ ਅਰਦਾਸ ਨੇ ਕਰਨ ਲਗੇ  
ਬਾਰਾਂ ਗੁਰਾਂ ਅਗੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਬੇਲੀ । ਹਮਰੀ ਕਰੋ ਦੇਕੇ  
ਹਾਥ ਆਪ ਰੱਛਾ ਏਹੋ ਸ਼ਬਦ ਪੜਦੇ ਨਾਲਪਿਆਰ ਬੇਲੀ ।  
ਕਮਰ ਕਸੇ ਲਗਾਇਕੇ ਖੜੇ ਹੋਏ ਸਿੰਘ ਹੋਇਕੇ ਤਿਆਰ  
ਬਰ ਤਿਆਰ ਬੇਲੀ । ਵਖਤ ਆਏਗਿਆ ਬਾਰਾਂ ਬਜੇ ਵਾਲਾ  
ਕਰਦੇ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਉਚਾਰ ਬੇਲੀ । ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ  
ਅਮਰਦਾਸ ਗੁਰੂ ਜੋ ਰਾਮਦਾਸ ਗੁਰੂ ਹੈ ਕਰਨਹਾਰ ਬੇਲੀ । ਅਰ  
ਜਨ ਗੁਰੂ ਸ਼ਾਹੀ ਬੇੜਾ ਗਰਕਕੀਤਾ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਗੁਰ ਫੜੀ  
ਤਲਵਾਰ ਬੇਲੀ । ਹਰੀਰਾਇ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਾ ਦਰਸ ਕਰੀਏ  
ਦੁਖ ਹੋਟਗੇ ਦੂਰ ਅਜਾਰ ਬੇਲੀ । ਨੌਂ ਮੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੀਸਲਗਾਏ  
ਦਿੱਲੀ ਕੀਤੇ ਤੁਰਕ ਸੁਮੁੰਦ੍ਰ ਪਾਰ ਬੇਲੀ । ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਜੀ

ਹੋਈਂ ਸਹਾਇ ਸਾਨੂੰ ਤੇਰੇ ਬਾਬ ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਲਚਾਰ ਬੇਲੀ ।  
 ਬਾਲਕਸਿੰਘ ਬਾਬਾ ਗੁਰੂ ਗਿਆਰਵੇਂ ਜੀ ਲਈਂ ਆਜਜਾਂਦੀ  
 ਆਕੇ ਸਾਰ ਬੇਲੀ । ਰਾਮਸਿੰਘ ਸਤਿਗੁਰ ਅੰਗ ਸੰਗ ਸਾਡੇ  
 ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਦਾ ਰਹੇ ਅਧਾਰ ਬੇਲੀ । ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਤੇ ਪੰਥਦੇ  
 ਪਿਆਰਿਓ ਜੀ ਫਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਹਿਣ ਉਚਾਰ ਬੇਲੀ ।  
 ਫੜੇ ਜਾਈਏ ਨਾ ਅਸਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਏਹੋ ਮੰਗ ਸਾਡੀ  
 ਵਾਰ ਵਾਰ ਬੇਲੀ । ਕਾਰਨ ਗਊਆਂਦੇ ਬੇਨਤੀ ਆਜਜਾਂ ਦੀ  
 ਕਰੀਂ ਭਲਾ ਤੂੰਹੀ ਕਰਨ ਹਾਰ ਬੇਲੀ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਦ੍ਰਵਾਜੇ  
 ਲਹੌਰ ਵਾਲੇ ਕਰੀ ਸਿੰਘਾਂਨੇ ਏਹੋ ਪੁਕਾਰ ਬੇਲੀ ॥ ੧੧ ॥

ਸਿੰਘਾਂਨੇ ਹੱਮਲਾ ਕਰਕੇ ਕਸਾਈਆਂਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨਾ

ਬਾਰਾਂ ਬਜੇ ਦਾ ਵਖਤ ਸੀ ਖਾਸ ਪੂਰਾ ਜਦੋਂ ਸਿੰਘ  
 ਪਏ ਗੱਜਕੇ ਆਨ ਯਾਰੋ । ਮਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਗਊਆਂ ਜੋ  
 ਬੰਨੀਆਂ ਸੀ ਰੱਸੇ ਓਨਾਂ ਦੇ ਗਲੋਂ ਲਹਾਨ ਯਾਰੋ । ਏਸ ਬਾਤ  
 ਦੀ ਕਿਸੇਨੂੰ ਖਬਰ ਨਾਸੀ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਬੁੱਚੜ ਲੰਮੀ ਤਾਨ  
 ਯਾਰੋ । ਕੂਚੇ ਜਾਏ ਕਸਾਈਆਂ ਦੇ ਕਰਨ ਹੱਲਾ ਇਕੇ ਵਾਰ  
 ਜਾਕੇ ਘੇਰ ਪਾਨ ਯਾਰੋ । ਗੁਸੇ ਹੋਇ ਤਲਵਾਰਾਂਨੇ ਕੱਢ  
 ਲਈਆ ਵਾਂਗ ਬਿਜਲੀਆਂ ਦੇ ਰਮਕਾਨ ਯਾਰੋ । ਸਿੰਘ  
 ਕਹਿਣ ਪੁਕਾਰਕੇ ਬੁੱਚੜਾਂ ਨੂੰ ਖਬਰਦਾਰ ਹੋਣਾ ਬੇਏਮਾਨ  
 ਯਾਰੋ । ਮਾਰ ਵੱਡ ਕਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਮੂਰੇ  
 ਆ ਗਿਆ ਦਿਤਾ ਨਾ ਜਾਨ ਯਾਰੋ । ਉਠੇ ਜਾਗ ਬਹੁਤਾਪਿਆ  
 ਆਣ ਰੋਲਾ ਦੇਖ ਸਿੰਘਾਂਨੂੰ ਹੋਣ ਹੈਰਾਨ ਯਾਰੋ । ਉਭੜਵਾਹੇ  
 ਭਜੇ ਕਈ ਮੰਜਿਆ ਤੋਂ ਲੱਗੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਨ

ਯਾਰੋ । ਇਕੇ ਵਾਰ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਬੁੱਚੜ ਕੋਮਦਾ  
 ਚੱਕੋ ਨਿਸ਼ਾਨ ਯਾਰੋ । ਜਿਵੇਂ ਪਿਆ ਬਿਘੜਾੜ ਹੈ ਈਜੜਾਂ  
 ਨੂੰ ਤਿਵੇਂ ਸਿੰਘ ਪਾਵਨ ਘਮਸਾਨ ਯਾਰੋ । ਕੂਜਾਂ ਸੁਤੀਆਂ  
 ਉਤੇ ਜਿਉਂ ਬਾਜ ਪੈਂਦਾ ਰੰਨ ਮੁੰਡੇ ਭੀ ਲੱਗੇ ਕਲ ਲਾਨ  
 ਯਾਰੋ । ਲੱਭੇ ਰਾਹ ਨਾ ਕਿਤੇ ਨੂੰ ਨੱਠ ਜਾਈਏ ਕਈ ਡਿਗ  
 ਕੇ ਲੱਤਾਂ ਭਨਾਨ ਯਾਰੋ । ਕਈ ਮੰਜੀਆਂ ਦੇ ਹੇਠ ਲੁਕੇ ਪਾਪੀ  
 ਕਈ ਚੋਰ ਤੇ ਚੋਰ ਬਡਾਣ ਯਾਰੋ । ਕਈ ਡਿੱਗੇ ਉਭੜਵਾਹੇ  
 ਕੋਠਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੌਤ ਆਈ ਮਰਜਾਨ ਯਾਰੋ । ਮਾਂਵਾਂ  
 ਛੱਡਕੇ ਨੱਠੀਆਂ ਪੁਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਮੋਹ ਜਿਗਰ ਦਾ ਤੁਰਤ ਭੁਲਾਨ  
 ਯਾਰੋ । ਐਸਾ ਬਖਤ ਪਾਇਆ ਉਤੇ ਬੁੱਚੜਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਮਾਰ  
 ਕੇ ਬਹੁਤ ਬਰਾਨ ਯਾਰੋ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਹੋਇਆ ਹਰਨ  
 ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਬੈਠੇ ਘਰੀਂ ਰੋਵਣ ਮੁਸਲਮਾਨ ਯਾਰੋ ॥੧੨॥

ਵਾਕ ਕਵੀ

ਏਧਰ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਹਰਨ ਹੋਇਕੇ ਤੇ ਵਿਚ ਖਾਲਸੇ  
 ਮਿਲ ਗਿਆ ਨਾਲ ਭਾਈ । ਦੰਬ ਦਿਤੇ ਹਥਿਆਰ ਸੇ  
 ਵਕਤ ਓਸੇ ਕੋਈ ਕਰੇ ਨਾ ਆਣਕੇ ਭਾਲ ਭਾਈ । ਕੰਮ  
 ਕ੍ਰਿਤ ਕਰਦੇ ਆਪੇ ਅਪਣੀ ਜੋ ਜਪਦੇ ਨਾਮ ਅਕਾਲ  
 ਅਕਾਲ ਭਾਈ । ਓਧਰ ਪਤਾ ਲਗਾ ਗਵਰਨਮਿੰਟ ਭਾਈ  
 ਦਿਤਾ ਬੁੱਚੜਾਂ ਦਾ ਕੋਮ ਗਾਲ ਭਾਈ । ਠਾਣੇਦਾਰ ਕਤਵਾਲ  
 ਤੇ ਪੁਲਸ ਸਾਰੀ ਕਰਦੇ ਫਿਰਨ ਸਭੇ ਹਾਲ ਹਾਲ ਭਾਈ ।  
 ਲੱਗੇ ਪਤਾ ਨਾ ਫੜਨ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੋ ਭੀ ਮੁਕਰਦੇ ਜਾਨ  
 ਕੰਗਾਲ ਭਾਈ । ਓਸਕ ਪਕੜਕੇ ਕਰੇ ਨਿਹੰਗ ਕਾਬੂ ਧੁਰੀ



( ੧੭ )

ਕਰਨ ਲਗੇ ਓਨਾਂ ਨਾਲ ਭਾਈ । ਫੌਜ ਲਾਝਲੀ ਪੁਲਸ ਦੇ  
ਵੰਸ ਪੈਗਈ ਪਈ ਕਰੇ ਅਕਾਲ ਅਕਾਲ ਭਾਈ । ਗੱਫੇ  
ਸੁਖਿਆਂਦੇ ਨਿਤ ਛਕਟ ਵਾਲੇ ਹੋਇ ਗਏ ਸੇ ਹਾਲੋਂ  
ਬੇਹਾਲ ਭਾਈ । ਅੱਗੋਂ ਦੇਣ ਜਵਾਬ ਪ੍ਰੇਮ ਵਾਲਾ ਸਾਨੂੰ  
ਛੱਡਿਓ ਹੋਇਕੇ ਦਿਆਲ ਭਾਈ । ਅਸੀਂ ਕਤਲ ਦਾ ਕੰਮ  
ਨਾ ਕਦੇ ਕਰੀਏ ਫੌਕੇ ਛੱਡੀਏ ਟਾਲਾਂ ਦੇ ਟਾਲ ਭਾਈ। ਅੱਗੋਂ  
ਪੁਲਸਨੇ ਹੱਥ ਦਿਖਾਲ ਦਿਤੇ ਮਾਰ ਕੁਟਕੇ ਕਰੇ ਨਢਾਲ  
ਭਾਈ । ਕਈ ਵਾਰ ਹੋਈਆਂ ਰੋਵ ਕਾਰੀਆਂ ਸੀ ਲੱਗੇ ਪਤਾ  
ਨਾ ਕੰਮ ਮੁਹਾਲ ਭਾਈ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਏਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰ  
ਦਿਆਂ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਗਿਆ ਅਠਾਈਆਂ ਸਾਲ ਭਾਈ ॥ ੧੩ ॥

ਸਿੰਘਾਂਨੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸਨ ਕਰਨ ਨੂੰ

ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਜਾਣਾ

ਏਦਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੱਚੇ ਦੇ ਦਰਸ ਖਾਤ੍ਰ ਭੈਣੀ ਸਹਿਬ  
ਜੀ ਦੇ ਸਿੰਘ ਧਾਕੇਜੀ । ਝੱਟ ਪੱਟ ਪਹੁੰਚੇ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ  
ਜੀ ਦਰ ਖੁਸ਼ੀ ਬਹੁਤ ਹੋਈ ਦਰਸਨ ਪਾਕੇ ਜੀ । ਸਤਿਗੁਰ  
ਬੈਠੇ ਸੇ ਆਪ ਦੀਵਾਨ ਲਾਕੇ ਕਰੀ ਬੰਦਨਾ ਸੀਸ ਨਵਾਕੇ  
ਜੀ । ਬੈਠ ਗਏ ਦੀਵਾਨ ਦੇ ਵਿਚ ਚਾਰੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਫਤੇ  
ਗਜਾਕੇ ਜੀ । ਲੈਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਬਹੀਲ ਸਿੰਘ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਜੀ  
ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਬੈਠਾ ਪਾਸ ਆਕੇਜੀ । ਦਰਸਨ ਕਰਦਿਆਂ  
ਚਿਤ ਨੂੰ ਸਾਂਤ ਆਈ ਭਜਨ ਕਰਨ ਜੋਰਸਨ ਹਲਾਕੇ ਜੀ ।  
ਤਨ ਮਨ ਤੇ ਧਨ ਲਾ ਕਰਨ ਸੇਵਾ ਭੇਟਾ ਨਗਦ ਹਜਰ  
ਬਜਾਕੇ ਜੀ । ਸਤਿਗੁਰ ਹੱਸਕੇ ਦੇਖਦੇ ਵੱਲ ਓਨਾਂ ਮੂੰਹੋਂ

ਆਖਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣਾਕੇ ਜੀ । ਲੈਹਣਾ ਸਿੰਘ ਬੀਲਾ ਸਿੰਘ  
 ਆਓ ਭਾਈ ਦੱਸੋ ਹਾਲ ਹਵਾਲ ਬਤਾਕੇ ਜੀ । ਰਾਜੀ ਖੁਸ਼ੀ  
 ਹੋ ਸੰਗਦੇ ਹੋਰ ਸਾਥੀ ਦੱਸੋ ਹਾਲ ਸਾਰਾ ਸਮਝਾਕੇ ਜੀ ।  
 ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਏਪੁਛਿਆ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਸਿੰਘ ਦੱਸ ਦੇ ਹਾਲ  
 ਸੁਣਾਕੇ ਜੀ ॥ ੧੪ ॥

ਸਿੰਘਾਂਨੇ ਕਤਲ ਦਾ ਹਵਾਲ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣੌਣਾ  
 ਸਿੰਘ ਦੱਸਦੇ ਗੁਰੂਜੀ ਸੁਣਨ ਲੱਗੇ ਅਸੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ  
 ਕੰਮ ਅਪਾਰ ਸਤਿਗੁਰ । ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੇੜੇ ਬੁੱਢੜ ਗੁਰੂ  
 ਘਾਤੀ ਅਸੀਂ ਲਈਹੈ ਉਨਾਂਦੀ ਸਾਰ ਸਤਿਗੁਰ । ਬਾਰਾਂਬਜੇ  
 ਦੇ ਰਾਤਨੂੰ ਕਤਲ ਕੀਤੀ ਹਥਫੜੀਸੀ ਆਪ ਤਲਵਾਰ ਸਤਿ  
 ਗੁਰ । ਰੋਲਾ ਪੈਗਿਆ ਸੀ ਸਾਰੇਸ਼ਹਿਰ ਅੰਦਰ ਅਸੀਂ ਬੁੱਢੜਾਂ  
 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਮਾਰ ਸਤਿਗੁਰ । ਕੂੰਜਾਂ ਸੁੱਤੀਆਂ ਉਤੇਜਿਉਂ ਬਾਜ  
 ਪੈਂਦਾ ਅਸੀਂ ਪਏ ਸੋ ਆਪ ਲਲਕਾਰ ਸਤਿਗੁਰ । ਸੰਥਰ  
 ਲਾਇ ਦਿਤਾ ਪਾਪੀ ਬੁੱਢੜਾਂਦਾ ਕਰੇ ਭੇਟ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਧਾਰ  
 ਸਤਿਗੁਰ । ਅਸੀਂ ਭੱਜਕੇਤੁਰਤ ਅਲੱਗ ਆਏ ਕਰੀ ਆਣ  
 ਕੇ ਕੰਮ ਤੇ ਕਾਰ ਸਤਿਗੁਰ । ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇਨਾ ਆਣਕੇ ਪੁੱਛਿਆ  
 ਸੀ ਅਸੀਂ ਦਿਤੀ ਨਾ ਕਿਸੇਨੂੰ ਸਾਰਸਤਿਗੁਰ । ਪਿੱਛੋਂ ਪੁਲਸ  
 ਨੇ ਆਣਕੇ ਜੋਰਦਿਤਾ ਫਿਰੇ ਦੇਖਦਾ ਜੋ ਠਾਂਡੇਦਾਰ ਸਤਿਗੁਰ  
 ਫੜ ਲਏ ਪੁਜਾਰੀ ਕੜਾਹ ਖਾਣੇ ਸੋ ਭੀ ਰੋਂਟ ਉੱਚਾ ਧਾਹਾਂ  
 ਮਾਰ ਸਤਿਗੁਰ । ਉਹ ਬੀ ਛੱਡਕੇ ਫੇਰ ਨਿਹੰਗ ਪਕੜੇ  
 ਪਈ ਉਨਾਂ ਉਤੇ ਭਾਰੀ ਮਾਰ ਸਤਿਗੁਰ । ਸੁੱਖਾ ਪੀਟ  
 ਕੜਾਹ ਦੇ ਲੈਂਟ ਗੱਫੇ ਹੋਇ ਕੈਦ ਦੇ ਵਿਚ ਲਾਚਾਰ ਸਤਿ

ਗੁਰ । ਹੋਇ ਗਿਆ ਸਤਾਈਆ ਸਾਲ ਪੂਰਾ ਅਜੇ ਮੁੱਕੀ  
ਨਾ ਰੋਲੇ ਦੀ ਕਾਰ ਸਤਿਗੁਰ । ਸੌਂਟ ਬੀਤਿਆ ਸਾਲ ਅਠਾ  
ਈਏ ਦਾ ਅਸੀਂ ਆਏ ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀਦਾਰ ਸਤਿਗੁਰ ।  
ਸਾਨੂੰ ਬਖਸ਼ਣਾ ਸਤਿਗੁਰ ਪੂਰਿਆ ਜੀ ਹੋਵੇ ਤੁਸਾਂ ਦੇ ਨਾਲ  
ਪਿਆਰ ਸਤਿਗੁਰ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਵੇਹ ਮੰਗ ਹਮੇਸ ਸਾਡੀ  
ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਦਾ ਰਹੇ ਅਧਾਰ ਸਤਿਗੁਰ ॥ ੧੫ ॥

ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਸੁਣਕੇ ਹਵਾਲ ਕਤਲਦਾ ਸਿੰਘਾਂਨੂੰ ਮੋੜਨਾ  
ਕਿ ਜਾਕੇ ਨਿਹੰਗਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਛੁਡਾਏ ਦੇਵੇ

ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਇੰਤਾ ਹੁਕਮ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਆਪ  
ਮੁਖ ਵਾਕ ਉਚਾਰ ਭਾਈ । ਛੇਤੀ ਛੱਕੋ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਨਾ ਡੇਰ  
ਲਾਵੇ ਚਾਰੇ ਹੋਵੇ ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਭਾਈ । ਕਤਲ ਆ  
ਪਣੀ ਆਪ ਸਬੂਤ ਕਰਨੀ ਪੌਂਟਾ ਫਰਕ ਨਾਂ ਵਿਚ ਕਰਾਰ  
ਭਾਈ । ਜਾਕੇ ਸਿੰਘ ਨਿਹੰਗ ਛੁਡਾਏ ਦੇਵੇ ਕਿਤੇ ਦੇਣ ਨਾ  
ਓਨਾਂਨੂੰ ਮਾਰਭਾਈ । ਫਲਤੁਸਾਂਦਾ ਤੁਸਾਂਦੇ ਹੱਥ ਆਵੇਲੈ ਜਾਣ  
ਨਿਹੰਗ ਵਿਚਕਾਰ ਭਾਈ । ਖੇਤ ਪੱਕਿਆ ਵੱਢ ਜੇ ਹੋਰ ਲਵੇ  
ਆਵੇ ਕੁਝ ਨਾ ਹੱਥ ਕਸਾਰ ਭਾਈ । ਸੀਸ ਧਰਮ ਦੇ ਉਤੇ  
ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨਾ ਦੇਣੀ ਜਿੰਦਗੀ ਆਪਣੀ ਵਾਰ ਭਾਈ ।  
ਏਸ ਦੇਹ ਨੂੰ ਜਾਟਕੇ ਸਿਰਫ ਝੂਠੀ ਓੜਕ ਵਿਟਸਣੀ ਹੈ  
ਇਕ ਵਾਰ ਭਾਈ । ਭਾਂਡਾ ਗੰਦਕੀ ਦਾ ਮਲ ਮੂਤ ਭਰਿਆ  
ਭੈਂਨੋਂ ਜਾਏਕੇ ਤੁਰਕਦੇ ਬਾਰ ਭਾਈ । ਪੰਜਾਂ ਤੱਤਾਂਦਾ ਪਿੰਜਰਾ  
ਕਰੇ ਖਾਲੀ ਬੋਲਾ ਏਸਦੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਭਾਈ । ਭਾਣਾਂ  
ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਸਿਰਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਸਾਡਾ ਹੁਕਮ ਏਹੋ ਵਾਰ

ਵਾਰ ਭਾਈ । ਜੱਗ ਜਾਣ ਸਰਾਇ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਦੀ ਦੇਣੇ  
ਹੱਸਕੇ ਸੀਸ ਨੇ ਵਾਰ ਭਾਈ । ਦੁਖ ਪੀੜਤੇ ਚਿਤ ਅਡੋਲ  
ਬੋਝਾ ਕਰੋ ਜਾਇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਕਾਰ ਭਾਈ । ਮੇਰੇ ਜਦੋਂ  
ਦੀਦਾਰ ਨੂੰ ਤੁਸੀ ਚਾਹੋਂ ਬੋਝੇ ਪਾਸ ਹਾਜਰ ਉਸੇ ਬਾਰ ਭਾਈ ।  
ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਇੱਤਾ ਹੁਕਮ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਤੁਰਦੇ ਸਿੰਘ ਨੇ  
ਅਰਜ ਗੁਜਾਰ ਭਾਈ ॥ ੧੬ ॥

ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਪਾਸ ਹੱਥ  
ਜੋੜਕੇ ਚੌਹਾਂ ਨੇ ॥

ਹੱਥ ਜੋੜਕੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਡਿਗੇ ਚਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਲਾਏ ਦੇਵੀਂ  
ਕਿਸੇ ਪਾਰ ਸਤਿਗੁਰ । ਤੁਸੀ ਬਾਰਮਾਂ ਰੂਪਹੀਂ ਬਖਸ਼ ਦੇਵੇ  
ਜਨਮ ਮਰਨ ਬੋਂ ਕਰਿ ਦੇਓ ਪਾਰ ਸਤਿਗੁਰ । ਭਵੀਏ  
ਫੇਰਨਾਂ ਵਿਚ ਚੁਰਾਸੀਆਂ ਦੇ ਬੀਜ ਵਾਸਨਾ ਦਾ ਕਟੋ ਭਾਰ  
ਸਤਿਗੁਰ । ਲਾਏ ਚਾੜ ਜਹਾਜ ਤੈਂ ਆਪਣੇ ਤੇ ਸੱਚਾ ਮਿਲ  
ਗਿਆ ਤੂੰ ਠੇਕੇਦਾਰ ਸਤਿਗੁਰ । ਅੰਗ ਸੰਗ ਸਾਡੇ ਤੁਸੀਂ  
ਆਪ ਵੈਹਿਣਾ ਤੇਰੇ ਬਾਝ ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਲਚਾਰ ਸਤਿਗੁਰ ।  
ਭੈ ਮੌਤਦਾ ਅਸਾਂ ਨਾ ਪਾਸ ਆਵੇ ਤੇਰੇ ਨਾਮਦਾਰ ਹੋ ਅਧਾਰ  
ਸਤਿਗੁਰ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਚਰਨਾਂ ਉਪਰ ਸੀਸ ਧਰਕੇ ਫਤੇ  
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇਣ ਉਚਾਰ ਸਤਿਗੁਰ ॥ ੧੭ ॥ ਵਾਕ ਕਵੀ

ਤੁਰਦੀ ਵਾਰ ਸਿੰਘਾਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਦੋਵੇਂ ਪੱਲਾ ਪਾਏ ਗਲ  
ਸੀਸ ਨਿਵਾਂਵਦੇ ਜੀ । ਚਰਨ ਚੁੱਮਦੇ ਨੇ ਸਿੰਘਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ  
ਜਾਂਦੀ ਵਾਰ ਦੀ ਫਤੇ ਗਜਾਂਵਦੇ ਜੀ । ਘੁੱਟ ਘੁਟਕੇ ਜੱਫੀਆਂ  
ਗਲੀਂ ਪੌਂਦੇ ਰੋਇ ਰੋਇਕੇ ਪਿਆਰ ਵਧਾਂਵਦੇ ਜੀ । ਸਤਿ

ਗੁਰ ਆਖਦੇ ਅੰਗਮੈਂ ਸੰਗ ਥੋਡੇ ਕਰੋਯਾਦ ਅਸੀਂ ਪਾਸ ਆ  
ਵਦੇ ਜੀ। ਹੁਕਮ ਮੰਨਕੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਦਾ ਹੋਇ ਦੂਰ ਜਾਇਕੇ  
ਸੀਸ ਨਵਾਂਵਦੇ ਜੀ। ਤੀਜੇ ਰੋਜ ਜਾਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਹੁੰਚੇ  
ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਂਵਦੇ ਜੀ। ਜਥਾ ਜੋਗਕੀਤੀ  
ਭੇਟਾ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰੀਂ ਆਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਧਿਆਵਦੇ  
ਜੀ। ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਪੜਨ ਬਾਣੀ ਨਿਤਾਨੇਮ ਵਿਚ  
ਫਰਕ ਨਾ ਪਾਂਵਦੇ ਜੀ। ਓਥੋਂ ਉਠਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਿਚ  
ਆਏ ਲੰਗਰ ਕਰਨ ਦੀ ਡੋਲ ਬਣਾਂਵਦੇ ਜੀ। ਘਰ ਜਾਇ  
ਲੈਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਮਿਸਤ੍ਰੀ ਦੇ ਗਫੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਾਂਵਦੇ  
ਜੀ। ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਓਥੋਂ ਫੇਰ ਤਿਆਰ ਹੋਕੇ ਸਿੰਘ ਵਿਚ  
ਕਤਵਾਲੀ ਦੇ ਜਾਂਵਦੇ ਜੀ ॥੧੮॥

ਸਿੰਘਾਂ ਨਾਮ ਧਾਰੀਆਂ ਨੇ ਨਿਹੰਗਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਫਾਹੇ ਦੇਣ  
ਤੇ ਛੁਡਾ ਦੇਣਾ ਤੇ ਆਪ ਅਕਵਾਲੀ ਹੋਣਾ

ਲਿਆ ਸੰਦ ਕਤਵਾਲੀ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਠਾਣੇਦਾਰ  
ਤੇ ਪੁਲਸ ਜਮਦੂਤ ਸਾਰੇ। ਚਾਰੇ ਸਿੰਘ ਪੁਕਾਰ ਕੇ ਕਹਿਣ  
ਲਗੇ ਇਓ ਛੱਡ ਨਿਹੰਗ ਅਵਧੂਤ ਸਾਰੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ  
ਗਰੀਬਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਦੁਖ ਇਓ ਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਸੂਤ  
ਸਾਰੇ। ਮੰਗ ਖਾਇਕੇ ਸੁਖੇ ਦੇ ਲੋਣ ਗੱਫੇ ਛਾਮੇਂ ਘੋਟ  
ਦੇ ਨਿੰਮ ਜਾ ਤੂਤ ਸਾਰੇ। ਅਸੀਂ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ  
ਬੁਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇੰਦੇ ਆਪਣੇ ਖੋਲ ਸਬੂਤ ਸਾਰੇ। ਬਾਬਰਾਂ ਬਜੇਸੰਗ  
ਚਾਂਦ ਦੀ ਰਾਤ ਹਾੜੋਂ ਕੀਤੇਬੁਰਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਉਤ ਸਾਰੇ। ਏਹੋ  
ਸੁਨੀ ਸੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਗੱਲ ਮੂੰਹੋਂ ਹੋਏਗਿਰਦ ਸੇ ਪੁਲਸਦੇਭੂਤ।

( ੨੨ )

ਸਾਰੇ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਨਿਹੰਗਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵੋ ਇੰਦੇ ਆਪਣਾ  
ਸਿੰਘ ਸਬੂਤ ਸਾਰੇ ॥ ੧੯ ॥

ਸਿੰਘਾਂਦੀ ਸਚਾਈ ਸੁਨਕੇ ਪੁਲਸਦੇ ਹਾਕਮਾਂ  
ਨੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਣਾ

ਸੁਣੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਪੁਲਸਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕੀਤਾ ਹੈ  
ਤੁਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਬਾਬਾ । ਧੰਨ ਤੁਸੀਂ ਹੋਂ ਧੰਨ ਹੈ ਗੁਰੂ ਬੋਝਾ  
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਰਾਇਆ ਹੈ ਪਾਨ ਬਾਬਾ । ਭਜਨ ਆਪਣਾ  
ਦੱਸਕੇ ਕੰਨ ਥਾਣੀਂ ਕੀਤਾ ਤੁਸਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਸਮਾਨ ਬਾਬਾ ।  
ਆਪੇ ਆਪ ਸਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਹੰਦ ਖੋਲੇ ਕਰੀ ਜਰਾ ਨ ਪਿਆਰੀ  
ਹੈ ਜਾਨ ਬਾਬਾ । ਹਾਕਮ ਪੁਲਸ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੇ ਡਿਗੇ  
ਉਪਰ ਤੁਸੀਂ ਸੰਤ ਦਿਸਦੇ ਮੇਹਰ ਵਾਨ ਬਾਬਾ । ਸਾਨੂੰ  
ਸੁਭਾਨਾਂ ਸ਼ੰਕ ਹੈ ਤੁਸਾਂ ਉਪਰ ਤੁਸੀਂ ਖਾਸ ਈਸ਼ਰ ਭਗਵਾ  
ਨ ਬਾਬਾ । ਹੱਥਕੜੀ ਨਾ ਤੁਸਾਂ ਦੇ ਕਦੇ ਲਾਈਏ ਸਾਨੂੰ ਕ-  
ਸਮ ਹੈ ਧਰਮ ਈਮਾਨ ਬਾਬਾ । ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਨਿਹੰਗਾ ਨੂੰ  
ਵਖਤ ਓਸੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣੀ ਜਵਾਨ ਬਾਬਾ । ਤੁਸੀਂ  
ਜਿਮੀਂ ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਬੰਮ ਹੋਜੀ ਸਚੇ ਅਟਕੇ ਦਿਤੇ ਬਿਆ  
ਨ ਬਾਬਾ । ਆਇ ਅੰਤ ਤੇ ਸਿੰਘ ਉਪਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸੇਵਕ  
ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਮੇਹਰਵਾਨ ਬਾਬਾ । ਦਿਤੇ ਸਿੰਘ ਨਿਹੰਗ  
ਛੁਡਾਏ ਤੁਸੀਂ ਕੀਤੀ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਕੁਰਬਾਨ ਬਾਬਾ ।  
ਐਸਾ ਹੋਰ ਨਾ ਕੋਈ ਜਹਾਨ ਅੰਦਰ ਜੇੜਾ ਆਪਣੇ ਤਜੇ  
ਪਰਾਨ ਬਾਬਾ । ਕਾਲਾਸਿੰਘ ਰਾਮ ਸਿੰਘਹੈ ਧੰਨ ਸਤਿਗੁਰ  
ਜੀਏ ਸਿੰਘ ਬਣਗਏ ਤੁਸੀਂ ਆਨ ਬਾਬਾ ॥ ੨੦ ॥

( ੨੪ )

ਸਿੰਘਾ ਨੇ ਸੱਚਾ ਬਿਆਨ ਦੇਣਾ ਪੁਲਸ ਪਾਸ

ਸਿੰਘ ਆਖਦੇ ਸੱਚਾ ਹੈ ਗੁਰੂ ਸਾਡਾ ਜੀਨੇ ਅਸਾਨੂੰ ਸਿੰਘ  
ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਕਤਲ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੁੱਢਲਾਂ ਨੂੰ  
ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਜਾ ਹਾਲ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ। ਜੋ ਕੁਛ ਬਰ  
ਤਿਆ ਦਸਿਆ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚ ਭੇਦ ਨਾ ਕੁਝ ਰਖਾ-  
ਇਆ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ ਪੂਰੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਆਪ  
ਮੁਖਵਾਕ ਅਲਾਇਆ ਸੀ। ਕਿਹਾ ਜਾਓ ਸਤਾਬੀ ਨ ਡੇਰ  
ਲਾਵੋ ਹੋਵੇ ਸੁਫਲ ਸਾਡਾ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਜਾਕੇ  
ਸਿੰਘ ਨਿਹੰਗ ਛੁਡਾਏ ਦੇਵੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਨਾ ਏਹ ਫਰਮਾਇ  
ਸੀ। ਥੋਡੇ ਕਾਰਨੇ ਫੜੇ ਗਰੀਬ ਭਾਈ ਏਹੋ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਹੁਕਮ  
ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ। ਹਥਕੜੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਲਾਇ ਸਾਡੇ ਕੱਕਾ  
ਕੜਾ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਹੁਕਮ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਸਾਨੂੰ  
ਬੰਨਕੇ ਤੇ ਪਕੜ ਤੁਸਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਪੁਚਾਇਆ ਸੀ। ਕਾਲਾ  
ਸਿੰਘ ਕਰਲੋ ਜੇਸ਼ੀ ਤਬਾ ਥੋਡੀ ਸਿੰਘਾਂ ਖੋਲਕੇ ਹਾਲ ਸੁਣਾ  
ਇਆ ਸੀ ॥ ੨੧ ॥

ਪੁਲਸ ਨੇ ਤਰੀਫ ਕਰਨੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ  
ਸਚਾਈ ਦੇਖਕੇ

ਪੁਲਸ ਆਖਦੀ ਧੰਨਹੋ ਧੰਨ ਤੁਸੀਂ ਧੰਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹੈ ਕਰਨ  
ਹਾਰ ਬਾਬਾ। ਜੀਨੇ ਦਸਕੇ ਭਜਨ ਨੂੰ ਤੁਸਾਂ ਤਾਈ ਲਾਇਆ  
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਬਾਬਾ। ਭਰ ਦਿਤੀ ਸਚਾਈ ਹੈ  
ਤੁਸਾਂ ਤਾਈਂ ਕੀਤਾ ਸੁਠ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਪਾਰ ਬਾਬਾ। ਠਾਂਢੇਦਾਰ  
ਸਪਿੰਟਰ ਦੇ ਕਰਨ ਗਲਾਂ ਹਥ ਬੰਨ ਸਾਡੀ ਨਮਸਕਾਰ

ਬਾਬਾ । ਵਡੇ ਅਦਬ ਅਦਾਬ ਦੇ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਵੇ ਹੁਕਮ  
 ਕਰੀਏ ਕੇਹੜੀ ਕਾਰ ਬਾਬਾ । ਸ਼ਿਸ਼ਨ ਅਸਾਂ ਉਪਰ ਅਫ-  
 ਸਰ ਹੋਰ ਹੈ ਸੀ ਸਭੇ ਓਸ ਨੀਚੇ ਠਾਣੇਦਾਰ ਬਾਬਾ । ਤੁਸੀਂ  
 ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਓਨਾਂ ਪਾਸ ਜਾਈਏ ਕਰੀਏ ਕਤਲ ਦੀ ਜਾਇ-  
 ਕੇ ਸਾਰ ਬਾਬਾ । ਸਾਡਾ ਚਿੱਤ ਹੈ ਤੁਸਾਂ ਦਾ ਦਰਸ ਕਰੀਏ  
 ਤੁਸੀਂ ਰੂਪ ਦਿਸਦੇ ਕਰਤਾਰ ਬਾਬਾ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਕਾਨੂਨ  
 ਦੇ ਵੱਸ ਅਸੀਂ ਕਰੀਏ ਤੁਸਾਂ ਦਾ ਸਦਾ ਦੀਦਾਰ ਬਾਬਾ  
 ॥ ੨੨ ॥ ਵਾਕ ਕਵੀ

ਸਿੰਘ ਆਖਦੇ ਮੌਤ ਕੀ ਕਰੂ ਸਾਨੂੰ ਏਤਾਂ ਹੋਵਣੀ ਹੈ  
 ਇਕ ਵਾਰ ਵਾਰੀ । ਏਤਾਂ ਜਗ ਸਰਾਏ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਦੀ ਏਥੇ  
 ਐਣ ਤੇ ਜਾਣ ਹਜਾਰ ਵਾਰੀ । ਸੁਫਨਾ ਮੰਨ ਲੋ ਖਾਬ ਖਿ-  
 ਆਲ ਵਾਲਾ ਏਥੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਾਰ ਵਾਰੀ । ਚਲੋ  
 ਚੱਲੀਏ ਸ਼ਿਸ਼ਨ ਦੇ ਪਾਸ ਜਾਈਏ ਮੂਰੇ ਤੁਰੇ ਕੇਹੜਾ ਠਾਣੇ  
 ਦਾਰ ਵਾਰੀ । ਪਿੱਛੇ ਪੁਲਸ ਮੂਰੇ ਅਫਸਰ ਸਭ ਹੋਏ ਰਏ  
 ਪਹੁੰਚ ਕਚੈਹਰੀ ਦੇ ਵਾਰ ਵਾਰੀ । ਅੰਦਰ ਵੜਦਿਆਂ ਹਾਕ  
 ਮਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸ਼ਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਪ ਪੁਕਾਰ ਵਾਰੀ ।  
 ਜਿਨਾਂ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਏਨਾਂ ਬੁੱਚੜਾਂ ਨੂੰ ਗਏਆਇ ਆਪੇ  
 ਹੋਕੇ ਤਿਆਰ ਵਾਰੀ । ਸਿੰਘ ਹੈਨ ਸਤਿਗੁਰ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ  
 ਦੇ ਨਾਮ ਪੁਛਕੇ ਲਵੇ ਵਿਚਾਰ ਵਾਰੀ । ਹਥਕੜੀ ਤੇ ਬੇੜੀ  
 ਨਾ ਅਸੀਂ ਲਾਈ ਸਾਨੂੰ ਦਿਸਦੇ ਰੂਪ ਕਰਤਾਰ ਵਾਰੀ ।  
 ਸਿੰਘ ਚਾਰ ਅਕਾਲ ਦਾ ਰੂਪ ਜਾਣੋ ਪੁੱਛੋ ਨਾਮ ਤੇ ਗਾਮ ਦੀ  
 ਸਾਰ ਵਾਰੀ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਬੁਲਾਏਕੇ ਤੁਰਤ ਅੰਦਰ ਲੈਂਦਾ



ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਸਿਸ਼ਨ ਜਹਾਰ ਵਾਰੀ ॥ ੨੩ ॥

ਸਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਜ਼ਹਾਰ ਪੁੱਛਣੇ ਸਿੰਘਾਂ ਪਾਸੋਂ

ਅਦਬ ਅਦਾਬ ਨਾਲ

ਸਿਸ਼ਨ ਅਦਬ ਅਦਾਬ ਦੇ ਨਾਲ ਪੁੱਛੇ ਕੇਹੜਾ ਵਤਨ ਤੇ  
ਪਿੰਡ ਮੁਕਾਮ ਬਾਬਾ । ਕਾ ਨਾਮ ਤੇ ਜ਼ਿਲਾ ਹੈ ਆਪਕਾ ਕੀ  
ਦੱਸ ਦੇਵਣਾ ਹੋ ਮੋਹਰਵਾਨ ਬਾਬਾ । ਕੀਕੁਰ ਬੁੱਝੜਾਂ ਨੂੰ  
ਤੁਸੀਂ ਕਤਲਕੀਤਾ ਏਹੋ ਦਸਣਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆਨਬਾਬਾ । ਕਿਥੋਂ  
ਲੈ ਹਥਿਆਰਤੇ ਧਰੇਕਿੱਥੇ ਕਹੋਆਪਣੀ ਨਾਲਜਵਾਨ ਬਾਬਾ ।  
ਕੇੜੇ ਬਖਤ ਸੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਇਨ ਰਾਤ ਜਾਂਸੀ  
ਮਧਿਆਨ ਬਾਬਾ । ਬਾਰਾਂਮਾਹ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀ ਮਾਂਹ ਕੇਹੜਾ  
ਏਹ ਬੀ ਦੱਸਣਾ ਲਾਇਕੇ ਧਿਆਨ ਬਾਬਾ । ਕਿਤੇ ਐਵੇਂ  
ਨਾ ਆਖਕੇ ਆਪ ਮਰਸੋ ਮੈਂ ਤਾਂ ਹੋਗਿਆ ਦੇਖ ਹੈਰਾਨ  
ਬਾਬਾ । ਮੂਰਤ ਧਰਮ ਵਾਲੀ ਤੁਸੀਂ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇ ਕਹੋ  
ਆਟਕੇ ਸਚ ਜਵਾਨ ਬਾਬਾ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਸਾਡਾ ਥੋ ਨੂੰ  
ਪੁੱਛਣਾ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਹੋਜੀ ਮੋਹਰਵਾਨ ਬਾਬਾ ॥ ੨੪ ॥

ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਸਚੇ ਇਜ਼ਹਾਰ ਦੇਣੇ ਪਾਸ ਸਿਸ਼ਨ ਦੇ

ਸਿੰਘ ਦੱਸਦੇ ਖੋਲ੍ਹਕੇ ਹਾਲ ਸਾਰਾ ਜੇੜੀ ਹੋਈ ਸੀ ਮੁਢ  
ਤੇਕਾਰ ਵਾਰੀ । ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਹੈ ਪਖੋ ਰਧਾਵਿਆਂ ਦਾ  
ਜ਼ਿਲਾ ਵਿਚ ਗੁਰਦਾਸ ਪੁਰ ਟਾਰ ਵਾਰੀ । ਬੀਹਲਾ ਸਿੰਘ  
ਦਾ ਪਿੰਡ ਹੈ ਨਾਰਲੀ ਜੋ ਜ਼ਿਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਲਾਹੌਰ ਅਪਾਰ  
ਵਾਰੀ । ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਪਟਵਾਰੀ ਦਾ ਪਿੰਡ ਮੌੜੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ  
ਦਾ ਜ਼ਿਲਾ ਉਰਾਰ ਵਾਰੀ । ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਰਹਿੰਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਬਾਬਾ । ਵਡੇ ਅਦਬ ਅਦਾਬ ਦੇ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਵੇ ਹੁਕਮ  
 ਕਰੀਏ ਕੇਹੜੀ ਕਾਰ ਬਾਬਾ । ਸਿਸ਼ਨ ਅਸਾਂ ਉਪਰ ਅਫ-  
 ਸਰ ਹੋਰ ਹੈ ਸੀ ਸਭੇ ਓਸ ਨੀਚੇ ਠਾਣੇਦਾਰ ਬਾਬਾ । ਤੁਸੀਂ  
 ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਓਨਾਂ ਪਾਸ ਜਾਈਏ ਕਰੀਏ ਕਤਲ ਦੀ ਜਾਇ-  
 ਕੇ ਸਾਰ ਬਾਬਾ । ਸਾਡਾ ਚਿੰਤ ਹੈ ਤੁਸਾਂ ਦਾ ਦਰਸ ਕਰੀਏ  
 ਤੁਸੀਂ ਰੂਪ ਦਿਸਦੇ ਕਰਤਾਰ ਬਾਬਾ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਕਾਨੂਨ  
 ਦੇ ਵੱਸ ਅਸੀਂ ਕਰੀਏ ਤੁਸਾਂ ਦਾ ਸਦਾ ਦੀਦਾਰ ਬਾਬਾ  
 ॥ ੨੨ ॥ ਵਾਕ ਕਵੀ

ਸਿੰਘ ਆਖਦੇ ਮੌਤ ਕੀ ਕਰੂ ਸਾਨੂੰ ਏਤਾਂ ਹੋਵਣੀ ਹੈ  
 ਇਕ ਵਾਰ ਵਾਰੀ । ਏਤਾਂ ਜਗ ਸਰਾਏਂ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਦੀ ਏਥੇ  
 ਐਲ ਤੇ ਜਾਣ ਹਜਾਰ ਵਾਰੀ । ਸੁਫਨਾ ਮੰਨ ਲੋ ਖਾਬ ਖਿ-  
 ਆਲ ਵਾਲਾ ਏਥੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਾਰ ਵਾਰੀ । ਚਲੋ  
 ਚੱਲੀਏ ਸਿਸ਼ਨ ਦੇ ਪਾਸ ਜਾਈਏ ਮੂਰੇ ਤੁਰੇ ਕੇਹੜਾ ਠਾਣੇ  
 ਦਾਰ ਵਾਰੀ । ਪਿੱਛੇ ਪੁਲਸ ਮੂਰੇ ਅਫਸਰ ਸਭ ਹੋਏ ਗਏ  
 ਪਹੁੰਚ ਕਚੈਹਰੀ ਦੇ ਵਾਰ ਵਾਰੀ । ਅੰਦਰ ਵੜਦਿਆਂ ਹਾਕ  
 ਮਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਪ ਪੁਕਾਰ ਵਾਰੀ ।  
 ਜਿਨਾਂ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਏਨਾਂ ਬੁੱਚੜਾਂ ਨੂੰ ਗਏਆਇ ਆਪੇ  
 ਹੋਕੇ ਤਿਆਰ ਵਾਰੀ । ਸਿੰਘ ਹੈਨ ਸਤਿਗੁਰ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ  
 ਦੇ ਨਾਮ ਪੁਛਕੇ ਲਵੋ ਵਿਚਾਰ ਵਾਰੀ । ਹਥਕੜੀ ਤੇ ਬੇੜੀ  
 ਨਾ ਅਸੀਂ ਲਾਈ ਸਾਨੂੰ ਦਿਸਦੇ ਰੂਪ ਕਰਤਾਰ ਵਾਰੀ ।  
 ਸਿੰਘ ਚਾਰ ਅਕਾਲ ਦਾ ਰੂਪ ਜਾਣੋਂ ਪੁੱਛੋ ਨਾਮ ਤੇ ਗਾਮ ਦੀ  
 ਸਾਰ ਵਾਰੀ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਬੁਲਾਏਕੇ ਤੁਰਤ ਅੰਦਰ ਲੈਂਦਾ

ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਸ਼ਿਸ਼ਨ ਜਹਾਰ ਵਾਰੀ ॥ ੨੩ ॥

ਸ਼ਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਜ਼ਹਾਰ ਪੁੱਛਣੇ ਸਿੰਘਾਂ ਪਾਸੋਂ

ਅਦਬ ਅਦਾਬ ਨਾਲ

ਸ਼ਿਸ਼ਨ ਅਦਬ ਅਦਾਬ ਦੇ ਨਾਲ ਪੁੱਛੇ ਕੇਹੜਾ ਵਤਨ ਤੇ  
ਪਿੰਡ ਮੁਕਾਮ ਬਾਬਾ । ਕਾ ਨਾਮ ਤੇ ਜ਼ਿਲਾ ਹੈ ਆਪਕਾ ਕੀ  
ਦੱਸ ਦੇਵਣਾ ਹੋ ਮੇਹਰਵਾਨ ਬਾਬਾ । ਕੀਕੁਰ ਬੁੱਚੜਾਂ ਨੂੰ  
ਤੁਸੀਂ ਕਤਲਕੀਤਾ ਏਹੋ ਦਸਣਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆਨਬਾਬਾ । ਕਿਥੋਂ  
ਲੈ ਹਥਿਆਰਤੇ ਧਰੇਕਿੱਥੇ ਕਹੋਆਪਣੀ ਨਾਲਜਵਾਨ ਬਾਬਾ ।  
ਕੇੜੇ ਬਖਤ ਸੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਦਿਨ ਰਾਤ ਜਾਂਸੀ  
ਮਧਿਆਨ ਬਾਬਾ । ਬਾਰਾਂਮਾਹ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀ ਮਾਂਹ ਕੇਹੜਾ  
ਏਹ ਬੀ ਦੱਸਣਾ ਲਾਇਕੇ ਧਿਆਨ ਬਾਬਾ । ਕਿਤੇ ਐਵੇਂ  
ਨਾ ਆਖਕੇ ਆਪ ਮਰਸੋ ਮੈਂ ਤਾਂ ਹੋਗਿਆ ਦੇਖ ਹੈਰਾਨ  
ਬਾਬਾ । ਮੂਰਤ ਧਰਮ ਵਾਲੀ ਤੁਸੀਂ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇ ਕਹੋ  
ਆਟਕੇ ਸਚ ਜਵਾਨ ਬਾਬਾ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਸਾਡਾ ਥੋ ਨੂੰ  
ਪੁੱਛਣਾ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਹੋਜੀ ਮੇਹਰਵਾਨ ਬਾਬਾ ॥ ੨੪ ॥

ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਸਚੇ ਇਜ਼ਹਾਰ ਦੇਣੇ ਪਾਸ ਸ਼ਿਸ਼ਨ ਦੇ

ਸਿੰਘ ਦੱਸਦੇ ਖੋਲ੍ਹਕੇ ਹਾਲ ਸਾਰਾ ਜੇੜੀ ਹੋਈ ਸੀ ਮੁਢ  
ਤੇਕਾਰ ਵਾਰੀ । ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਹੈ ਪਖੋ ਰਧਾਵਿਆਂ ਦਾ  
ਜ਼ਿਲਾ ਵਿਚ ਗੁਰਦਾਸ ਪੁਰ ਟਾਰ ਵਾਰੀ । ਬੀਹਲਾ ਸਿੰਘ  
ਦਾ ਪਿੰਡ ਹੈ ਨਾਰਲੀ ਜੋ ਜ਼ਿਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਲਾਹੌਰ ਅਪਾਰ  
ਵਾਰੀ । ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਪਟਵਾਰੀ ਦਾ ਪਿੰਡ ਮੌੜੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ  
ਦਾ ਜ਼ਿਲਾ ਉਰਾਰ ਵਾਰੀ । ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਰਹਿੰਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਅੰਦਰ ਕਰੇ ਧਰਮ ਦੀ ਕ੍ਰਿਤ ਤੇ ਕਾਰ ਵਾਰੀ । ਸਾਡੇ ਲਿਖੇ  
 ਬਿਆਨ ਧਿਆਨ ਦੇਕੇ ਕਰੇ ਚਿੰਤ ਦੇ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਵਾਰੀ ।  
 ਏਹੋ ਤਖਤ ਸਾਡੇ ਗੁਰਾਂ ਪੂਰਿਆਂ ਦਾ ਸਾਰੀ ਭੂਮਕਾ ਅਪਰ  
 ਅਪਾਰ ਵਾਰੀ । ਸਚਖੰਡ ਬੈਕੁੰਠ ਦਾ ਧਾਮ ਕੀਤਾ ਸਾਡੇ  
 ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਆਪ ਦਰਬਾਰ ਵਾਰੀ । ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਿਆਂ  
 ਚਿੰਤ ਨੂੰ ਸਾਂਤ ਮਿਲਦੀ ਹੋਵੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਪਯਾਰ ਵਾਰੀ ।  
 ਸਾਡੀ ਧਰਮ ਵਾਲੀ ਜਗਾ ਬੁੱਢਖਾਨਾ ਅਸੀਂ ਦੇਖਕੇ ਬਹੁਤ  
 ਲਾਚਾਰ ਵਾਰੀ । ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਊਆਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਦੇ  
 ਮਿੱਟੀ ਵੇਚਦੇ ਚੱਕ ਬਜਾਰ ਵਾਰੀ । ਏਸ ਜੀਉਣਤੇ ਹੈ  
 ਸਾਡਾ ਮਰਨ ਚੰਗਾ ਕਰੀਏ ਮੌਤ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਵਾਰੀ ।  
 ਗਊ ਘਾਤ ਦਾ ਦੁਖ ਨਾ ਝੱਲ ਹੋਇਆ ਬਿਜਲੀ ਵਾਗ ਫਿ  
 ਰਦੀ ਅੰਦਰ ਤਾਰ ਵਾਰੀ । ਸਾਡੇ ਕੁਦਰਤੋਂ ਹੱਥ ਹਥਿਆਰ  
 ਆਏ ਭੇਟ ਕਰੇ ਜਾਲਮ ਖੰਡੇ ਧਾਰ ਵਾਰੀ । ਇਕੇ ਵਾਰ  
 ਕੀਤਾ ਹਮਲਾ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕੀਤੇ ਬੁਰਝ ਸਮੁੰਦ੍ਰੇਂ ਪਾਰ  
 ਵਾਰੀ । ਹਾੜ ਮਾਂਹ ਦੀ ਆਣ ਸੰਗਰਾਂਦ ਲੱਗੀ ਬਾਰਾਂਬਜਕੇ  
 ਰਾਤ ਵਿਚਕਾਰ ਵਾਰੀ । ਏਹ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਹਰਨ ਅਸੀਂ  
 ਹੋਏ ਦੱਬੇ ਬਾਹਰ ਜਾਕੇ ਹਥਿਆਰ ਵਾਰੀ । ਅਸੀਂ ਕ੍ਰਿਤ ਤੇ  
 ਕੰਮ ਜਾ ਕਰੀ ਘਰ ਦੀ ਕੀਤਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ  
 ਵਾਰੀ । ਪਕੜ ਲਿਆ ਸਰਕਾਰ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੋ ਭੀ ਰੋਏ  
 ਛੁਟੇ ਧਾਹਾਂ ਮਾਰ ਵਾਰੀ । ਫੇਰ ਕਰੇ ਸੇ ਸਿੰਘ ਨਿਹੰਗ ਕਾਬੂ  
 ਪਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਵੜੀ ਮਾਰ ਵਾਰੀ । ਅਸੀਂ ਜਾਇ ਭੈਣੀ  
 ਸਾਹਿਬ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਖੋਲ੍ਹ ਕਸਾਈਆਂ ਦੀ ਕਾਰ

ਵਾਰੀ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਸੁਣਿਆਂ ਹਾਲ ਬੁੱਢਾਂ ਦਾ ਸਤਿਗੁਰ  
ਇੰਦੇ ਨੇ ਹੁਕਮ ਉਚਾਰ ਵਾਰੀ ॥ ੨੫ ॥

ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਸੱਚੇ ਬਿਆਨ ਪਾਸ ਸਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਰਨੇ

ਓਸੇ ਬਖਤ ਅੰਦਰ ਪੂਰੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਆਪ ਮੁਖ  
ਵਾਕ ਅਲਾਇਆ ਸੀ । ਕਿਹਾ ਜਾਓ ਨਿਹੰਗ ਛੁਡਾਇ ਦੇਵੇ  
ਸਾਨੂੰ ਆਖਕੇ ਆਪ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ । ਥੋਡੇ ਕਾਰਨੇ ਜਾਣ  
ਗਰੀਬ ਮਾਰੇ ਕਰੀ ਤੁਸੀਂ ਓਨਾਦੁਖ ਪਾਇਆ ਸੀ । ਕਰਨੀ  
ਆਪਣੀ ਕਤਲ ਸਬੂਤ ਜਾਕੇ ਏਹੋ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਫਰਮਾਇ  
ਆ ਸੀ । ਅਸੀਂ ਤੁਰੇ ਸੇ ਹੁਕਮ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਕੇ ਲਾਈ ਡੇਰ  
ਨ ਫੇਰ ਪਵਾਇਆ ਸੀ । ਹੱਥਕੜੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਲਾਇ ਸਾਡੀ  
ਬੰਨ੍ਹ ਆਤਮਾ ਤੁਰਤ ਦੁੜਾਇਆ ਸੀ । ਕੜਾ ਕੱਛ ਕਰਪਾਨ  
ਦੀ ਲਾਇ ਬੇੜੀ ਪਕੜ ਤੁਸਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਪੁਚਾਇਆ ਸੀ ।  
ਅਸੀਂ ਆਇ ਕਤਵਾਲੀ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹਕੇ  
ਹਾਲ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ । ਤੁਸਾਂ ਪਾਸ ਆਕੇ ਦਸੀ ਬਾਤ ਸਾਰੀ  
ਅਸੀਂ ਜਰਾ ਵੀ ਫਰਕ ਨਾ ਪਾਇਆ ਸੀ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ  
ਕਰਲੇ ਜੇੜੀ ਤੁਸੀਂ ਕਰਨੀ ਸਿੰਘਾਂ ਖੋਲ੍ਹਕੇ ਹਾਲ ਸੁਣਾਇ  
ਆ ਸੀ ॥ ੨੬ ॥

ਸਿਸ਼ਨ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨੀ

ਹੋਇ ਗਿਆ ਹੈਰਾਨ ਹੈ ਸਿਸ਼ਨ ਸੁਣਕੇ ਸਿੰਘਾਂ ਸਚ  
ਦਾ ਖੋਲ੍ਹ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ । ਏਸ ਬਾਤ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਨਾ ਕੁਝ  
ਦਿਸਦਾ ਲੋਕਾਂ ਪਾਪੀਆਂ ਦੇਸ ਬੈਰਾਨ ਕੀਤਾ । ਏਤਾਂ ਜਗਾ  
ਪ੍ਰਜਣ ਵਾਲੀ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਗੁਰੂ ਬਧਾਨ

ਕੀਤਾ । ਸਿਸ਼ਨ ਆਪਣੀ ਆਪ ਦਲੀਲ ਅੰਦਰ ਦੁਪਚਾਪ  
 ਦੇ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਕੀਤਾ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਬਹੁਤਾ ਚਿਰ ਸੋਚ  
 ਕਰਕੇ ਫੇਰ ਸਿਸ਼ਨ ਨੇ ਮੋੜ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ॥ ੨੭ ॥

ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਸਚਾਈ ਦੇਖਕੇ ਸਿਸ਼ਨ ਨੇ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਨੀ  
 ਗਲ ਠੀਕ ਸਚੀ ਸੰਤ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਮੈਂ ਭੀ ਲਈ ਦ-  
 ਲੀਲ ਵਿੱਚ ਹਾੜ ਬਾਬਾ । ਕਰਨ ਹਾਰ ਦੇ ਵੱਸ ਏਹ ਬਾਤ  
 ਸਾਰੀ ਵੈਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਝਾੜ ਝਾੜ ਬਾਬਾ । ਗਊ ਮਾਸ  
 ਕਰਕੇ ਕੁੱਠਾ ਮਨਾਂ ਕੀਤਾ ਗੁਰਾਂ ਪੂਰਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਆੜ  
 ਬਾਬਾ । ਤੁਸੀਂ ਮੌਤ ਦਾ ਖੌਫ਼ ਨਾ ਰਤਾ ਖਾਧਾ ਮੇਰੇ ਪਾਸ  
 ਦਿਤਾ ਸਚ ਝਾੜ ਬਾਬਾ । ਧੰਨ ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਧੰਨ ਹੈ ਦੁਰ੍ਹ ਬੋਝਾ  
 ਦਿਤਾ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹੈ ਸੂਰਜ ਚਾੜ ਬਾਬਾ । ਸੁੱਕੇ ਆਤਮੇਂ ਨਾਮ  
 ਦੇ ਹਰੇ ਕੀਤੇ ਉਪਰ ਕਰੀ ਸੀ ਰਹਿਤ ਦੀ ਵਾੜ ਬਾਬਾ ।  
 ਨਰਕੀ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਸਚ ਦੇ ਨਾਲ ਭਰਕੇ ਦਿਤਾ ਵਿਚ ਬੈਕੁੰਠ  
 ਦੇ ਵਾੜ ਬਾਬਾ । ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਤੇ ਲੋਭ ਜੋ ਪੰਜ ਪਾਪੀ ਕਰੀ  
 ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੂਰ ਹੈ ਧਾੜ ਬਾਬਾ । ਮੈਨੂੰ ਦਰਸ ਕਰਕੇ ਬੋਝਾ  
 ਸ਼ਾਂਤ ਆਈ ਰਹੀ ਚਿੱਤ ਨੂੰ ਸੀ ਲੱਗੀ ਸਾੜ ਬਾਬਾ । ਸਚ  
 ਦੇਖ ਬੋਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਮੇਰੀ ਕਰਾਂ ਖੁੰਨੀਆਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਤਾੜ  
 ਬਾਬਾ । ਤੁਸੀਂ ਹੁਕਮ ਦੇਵੋ ਕੀਕੁਰ ਬਣੇਂ ਕੇਹੜੀ ਦਸੋ  
 ਆਪ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਹਾੜ ਬਾਬਾ । ਮੇਰਾ ਮੂੰਹੋਂ ਨਾ ਕਹਿਣ ਨੂੰ  
 ਚਿੱਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਨੂਨ ਸੰਦੀ ਵਡੀ ਤਾੜ ਬਾਬਾ । ਕਾਲਾ  
 ਸਿੰਘ ਜੇਹੜਾ ਤੁਸੀਂ ਹੁਕਮ ਦੇਵੋ ਮੇਰਾ ਹੋਵੇ ਨਾ ਕੁੱਝ  
 ਬਕਾਝ ਬਾਬਾ ॥ ੨੮ ॥

( ੨੯ )

ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ  
ਮੌਤ ਆਪ ਮੰਗਣੀ

ਸਿੰਘ ਆਖਦੇ ਫਾਹਾ ਜਾਂ ਦਿਓ ਸਾਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਤੋਪ ਦੇ  
ਨਾਲ ਉਡਾ ਦੇਵੋ । ਰੱਸੇ ਰੇਸ਼ਮੀ ਵੱਟ ਵਟਾਕੇ ਤੇ ਨਾਲ  
ਫਾਹੇ ਦੇ ਤੁਰਤ ਮੁਕਾ ਦੇਵੋ । ਭਾਵਾਂ ਕਤਲ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਨਾਲ  
ਕਰਿਓ ਛੇਤੀ ਅਸਾਂ ਦੀ ਅਲਖ ਚੁਕਾ ਦੇਵੋ । ਕਰੋ ਆਪਣਾ  
ਕੰਮ ਕਿਉਂ ਡੇਰ ਲਾਵੋ ਕੰਢੇ ਪਾਰ ਵਾਲੇ ਸਾਨੂੰ ਲਾ ਦੇਵੋ ।  
ਕਰੋ ਦਇਆ ਨਾ ਅਸਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਉਪਰ ਹੋਕੇ ਗਰਮ ਏਹ  
ਗਮ ਮਟਾ ਦੇਵੋ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਸਾਡੇ ਹੁਕਮ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ  
ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਕਲਮ ਬਝਾ ਦੇਵੋ ॥ ੨੯ ॥

ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਫਾਹੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ ਅਦਾਲਤ ਨੇ  
ਸਿਸ਼ਨ ਆਖਦਾ ਅਜ ਤੇ ਅੱਠਵੇਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਫਾਹੇ ਦਾ  
ਆਖ ਸੁਣਾਇਆਈ । ਲਵੋ ਰਸਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਰਿਓ  
ਛਕੋ ਆਪ ਤੇ ਹੋਰ ਛਕਾਇਆਈ । ਸਿੰਘ ਆਖਦੇ ਥੋਡੀ  
ਨਾ ਰਸਤ ਲੈਣੀਂ ਘਰੋਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਅੰਨ ਮਗਾਇਆਈ ।  
ਭਜਨ ਕਰਨ ਬਾਣੀਂ ਪੜਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਨਿਤਾ ਨੇਮ  
ਵਿਚ ਫਰਕ ਨਾ ਪਾਇਆਈ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘਾਂ ਨਾਮ  
ਜਪਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿਨ ਅੰਤ ਵਾਲਾ ਨੇੜੇ ਆਇਆਈ ॥ ੩੦ ॥

ਵਾਕ ਕਵੀ

ਸੰਮਤ ਉੱਨੀ ਸੈ ਅਠਾਈਆ ਮਾਂਹ ਅੱਸੂ ਵਦੀ ਦਸਮੀ  
ਦਾ ਬੁਧਵਾਰ ਵਾਰੀ । ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਇ ਸੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ  
ਕ ਓਹੋ ਰੋਜ ਸੀ ਅਪਰ ਅਪਾਰ ਵਾਰੀ । ਪੰਜ ਵਜਕੇ ਛੇ

ਦਾ ਵਕਤ ਹੋਇਆ ਸੂਰਜ ਪਿਆ ਸੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਰ ਵਾਰੀ।  
 ਫਾਹਾ ਗੰਢ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਵਿੰਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ  
 ਆਟਕੇ ਸਾਰ ਵਾਰੀ। ਸਿੰਘ ਸਟੇ ਕੇਸੀਂ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ  
 ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਗਏ ਵਿਚ ਦਰਬਾਰ ਵਾਰੀ। ਮੱਥਾ ਟੇਕਿ  
 ਆ ਫੇਰ ਅਕਾਲ ਬੰਗੇ ਫਤੇ ਗੱਜਕੇ ਦੇਣ ਉਚਾਰ ਵਾਰੀ।  
 ਉਥੋਂ ਤੁਰੇ ਭਾਣਾਂ ਮੰਨ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਵੱਲੇ ਆਵੇਂਦੇ ਵਿਚ  
 ਬਜ਼ਾਰ ਵਾਰੀ। ਸ਼ਬਦ ਪੜਨ ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ  
 ਸੁਰਾਂ ਉੱਚੀਆਂ ਵਿਚ ਉਚਾਰ ਵਾਰੀ। ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ  
 ਆਇ ਸੇ ਲੋਕ ਦੇਖਣ ਆਵੇ ਕੁੱਝ ਨਾ ਅੰਤ ਸੁਮਾਰ ਵਾਰੀ।  
 ਲਾਮਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਚੱਲ ਰਹੀਸ਼ ਆਏ ਕੱਠ ਹੋਗਿਆ ਕਈ  
 ਹਜ਼ਾਰ ਵਾਰੀ। ਖੜੇ ਜਾ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਲਹੌਰ ਵਾਲੇ ਜਿਵੇਂ ਫੌਜ  
 ਦੇ ਦਿਸ਼ਟ ਸਰਦਾਰ ਵਾਰੀ। ਲਾਮ ਲੋਕ ਖੜੇ ਧੰਨ ਧੰਨ  
 ਕਰਦੇ ਜਿਵੇਂ ਚੰਦ ਨੂੰ ਪਿਆ ਪਰਵਾਰ ਵਾਰੀ। ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ  
 ਫਾਹੇ ਪਾਸ ਖੜੇ ਚਾਰੇ ਕਰਦੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ  
 ਵਾਰੀ ॥ ੩੧ ॥

ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਰੇ

ਹੱਥ ਜੋੜ ਅਕਾਲ ਪਹਿ ਅਰਜ਼ਕੀਤੀ ਹੋਈਂ ਅਸਾਦੇਉਤੇ  
 ਦਿਆਲ ਸਤਿਗੁਰ। ਤੇਰੀਸ਼ਰਨ ਡਿਗੇ ਕਰਨ ਹਾਰਿਆਜੀ  
 ਤੂੰਹੀਂ ਸੇਵਕਾਂਦਾ ਰਛਪਾਲ ਸਤਿਗੁਰ। ਤੇਰੇ ਬਾਝ ਨ ਆਸ  
 ਰਾ ਹੋਰਸਾਭਾ ਤੂੰਹੀ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾਹਿ ਗੋਪਾਲ ਸਤਿਗੁਰ। ਤੂੰਹੀ  
 ਪਿਤਾ ਸਾਭਾ ਤੈਨੂੰ ਫਿਕਰ ਭਾਢਾ ਨਿਗਾ ਆਪ ਕਰਕੇ ਜਾਣੀ  
 ਵਾਲ ਸਤਿਗੁਰ। ਬਾਰਾਂ ਧਾਰ ਜਾਮੇ ਆਏ ਜਗਤ ਤਾਰਨ



ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਦੀ ਹੈ ਸਾਨੂੰ ਢਾਲ ਸਤਿਗੁਰ । ਏਹੋ ਮੰਗਦੇ ਮੰਗ  
 ਹੈਂ ਤੁਧ ਪਾਸੋਂ ਆਜਜ਼ ਹੋਇਕੇ ਖੜੇ ਕੰਗਾਲ ਸਤਿਗੁਰ ।  
 ਭਵੀਏ ਫੇਰ ਨਾ ਵਿਚ ਚੁਰਾਸੀਆਂ ਦੇ ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਦਾ ਰਹੇ  
 ਖਿਆਲ ਸਤਿਗੁਰ । ਦਰਸਨ ਦਿਓ ਸਾਨੂੰ ਵੇਲਾ ਅੰਤਦਾਏ  
 ਬਾਰਾਂ ਗੁਰੂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਤਿਗੁਰ । ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਤਾਰੂ  
 ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਚਾਰੇ ਦੇਨ ਦਰਸਨ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਸਤਿ  
 ਗੁਰ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਏਹ ਅਰਜ਼ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਵੇ ਪਏ ਏਸਦੇ  
 ਵਿਚ ਨਾ ਟਾਲ ਸਤਿਗੁਰ ॥ ੩੨ ॥

ਬਾਰਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਤੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਸਿੰਘਾਂਨੇ ਦਰਸਨ ਦੇਣਾ  
 ਆਪ ਆਕੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ

ਓਸ ਵਕਤ ਅੰਦਰ ਆਪ ਗੁਰੂ ਬਾਰਾਂ ਦਰਸਨ ਦੇਣ ਸ਼ਹੀ  
 ਦ ਹਜ਼ਾਰ ਆਏ । ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲਾਹੌਰ ਜੋ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ  
 ਸਾਰੇ ਬੰਨ੍ਹ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਡਾਰ ਆਏ । ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਸੀਸ  
 ਤੇ ਹੱਥ ਧਰਿਆ ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ ਦਾ ਕਰਨ ਪਿਆਰ ਆਏ ।  
 ਸਿੰਘ ਦੇਖ ਚਾਰੇ ਕਰਨ ਨਮਸਕਾਰਾਂ ਸਾਨੂੰ ਤਾਰਨੇ ਨੂੰ ਤਾਰਨ  
 ਹਾਰ ਆਏ । ਰਾਮਸਿੰਘ ਸਤਿਗੁਰ ਮੂੰਹੋਂ ਆਪ ਬੋਲੇ ਤੁਸੀ  
 ਕਰਨ ਭਾਈ ਏਹੋ ਕਾਰ ਆਏ । ਤੁਸੀ ਦੇਵਣੇ ਸੀਸ ਨੇ  
 ਧਰਮ ਖਾਤਰ ਲਾਹੁਣ ਭੂਮਕਾ ਦਾ ਤੁਸੀ ਭਾਰ ਆਏ ।  
 ਹੋਈ ਸੁਫਲ ਕਮਾਈ ਹੈ ਅਜ ਬੋਝੀ ਤੁਸੀ ਧਰਮ ਬੇੜਾ  
 ਕਰਨ ਪਾਰ ਆਏ । ਦਿੱਸਣ ਓਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨੂੰ ਦਿੱਸਣ  
 ਨਾਹੀਂ ਤਾਰਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਆਪ ਸੰਸਾਰ ਆਏ । ਅਖਾ ਵਾਲ  
 ਜੋ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਅੰਦਰ ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਚੁਰਾਸੀ ਦੀ ਧਾਰ

ਆਏ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਫੇਰ ਆਪ ਅਲੋਪ ਹੋਵਣ ਸਾਰੀ  
ਕਰਨ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਕਾਰ ਆਏ ॥ ੩੩ ॥

ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣਾ-ਭਾਈ ਲੈਹਣਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ  
ਭਾਈ ਬੀਹਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਜੀ  
ਤੇ ਭਾਈ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ

ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਰਬਾਜੇ ਲਹੌਰ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘ ਧਰਮ ਤੇ  
ਹੋਣ ਕੁਰਬਾਨ ਲੱਗੇ । ਏਸ ਦੇਹ ਨੂੰ ਜਾਣਕੇ ਸਿਰਫ ਝੂਠੀ  
ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਦੇਣ ਪਰਾਨ ਲੱਗੇ । ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਅਗੇ  
ਹੋਇ ਪਹਿਲਾਂ ਫਾਹਾ ਆਪ ਆਪੇ ਗਲ ਪਾਨ ਲੱਗੇ । ਭਾਣਾਂ  
ਮੰਨਕੇ ਸਿਰ ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਏਸ ਜਗਤ ਤੇ ਕੂਚ ਕਰਾ  
ਨ ਲੱਗੇ । ਭਾਂਡਾ ਗੰਦਕੀ ਦਾ ਮਲਮੂਤ ਭਰਿਆ ਸਿਰ ਪਾ-  
ਪੀਆਂ ਭੰਨ ਚੜਾਨ ਲੱਗੇ । ਜੱਗ ਜਾਣ ਸਰਾਂਇ ਮੁਸਾਫਰਾਂ  
ਦੀ ਹੱਸ ਹੱਸਕੇ ਦੇਣ ਨੇ ਜਾਨ ਲੱਗੇ । ਸੀਸ ਵਾਰਦੇ ਆਪ  
ਣੇ ਧਰਮ ਉਤੇ ਸਿਰ ਪਾਪੀਆਂ ਦੇ ਖੇਹ ਪਾਨ ਲੱਗੇ । ਬੇੜਾ  
ਡੋਬਦੇ ਪਾਪੀਆਂ ਜਾਲਮਾਂ ਦਾ ਫਾਹਾ ਆਪ ਹੱਥੀਂ ਗਲ ਪਾਨ  
ਲੱਗੇ । ਲਹਿਣਾਂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੋਣ ਸ਼ਹੀਦ ਪਹਿਲੇ ਮੁਖੇਂ ਵਾਹਿ  
ਗੁਰੂ ਨਾਮ ਧਿਆਨ ਲੱਗੇ । ਓਸੇ ਵਕਤ ਪੁਲੋਕ ਦਾ ਗਮਨ  
ਕਰਕੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਦੇ ਵਿਚ ਸਮਾਨ ਲੱਗੇ । ਬੀਹਲਾ  
ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੋਣ ਸ਼ਹੀਦ ਆਏ ਬਿਰਤੀ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਨਾਲ  
ਲਗਾਨ ਲੱਗੇ । ਗਲਪਾਏ ਫਾਹਾ ਝੂਟਾ ਆਪ ਲੈਂਦੇ ਫਤੇ  
ਗਜਕੇ ਮੂੰਹੋਂ ਗਜਾਨ ਲੱਗੇ । ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਦੇ ਵਿਚ ਸਮਾਏ  
ਕੇਤੇ ਬੰਝੇ ਵਿਚ ਅਕਾਸ ਬੁਲਾਨ ਲੱਗੇ । ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਫੇਰ ਤਿਆਰ ਹੋਕੇ ਮੀਟ ਅੱਖੀਆਂ ਦੇਣ ਪਰਾਣ ਲਗੇ ।  
 ਉਹ ਭੀ ਗਏ ਬੈਕੁੰਠ ਦੇ ਧਾਮ ਅੰਦਰ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਦੇ ਵਿਚ  
 ਮਲਾਨ ਲਗੇ । ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਸਚੇ ਸੇਵਕ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਵਿਚ  
 ਆਪਣੀ ਰੌਲਦੇ ਆਨ ਲਗੇ । ਸੁਰਤ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਨਾਲਨੇ  
 ਜੋੜ ਲੈਂਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਧਿਆਨ ਲਗੇ । ਫਾਹਾ  
 ਹੱਸਕੇ ਗਲ ਦੇ ਵਿਚ ਪੌਂਦਾ ਕੂਚ ਹੋਣ ਦਾ ਕਰਨ ਸਮਾਨ  
 ਲੱਗੇ । ਝੂਟੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਪੁਲੋਕ ਜਾਂਦਾ ਡੇਰਾ ਵਿਚ  
 ਬੈਕੁੰਠ ਦੇ ਲਾਨ ਲੱਗੇ । ਸਿਰ ਵਾਰਕੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਉਤੇ  
 ਝੰਡੇ ਵਿਚ ਬੈਕੁੰਠ ਝੁਲਾਨ ਲੱਗੇ । ਲੋਕ ਦੇਖਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ  
 ਸਿਦਕ ਤਾਂਈ ਵਾਹਿ ਵਾਹਿ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਸੁਨਾਨ ਲੱਗੇ । ਸਿੰਘ  
 ਧਰਮ ਤੇ ਹੋ ਸ਼ਹੀਦ ਗਏ ਹਿੰਦੂ ਦੇਖਕੇ ਹੋਣ ਹੈਰਾਨ ਲੱਗੇ ।  
 ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਕਰਲੈ ਜਾਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਦਿਨ ਮੌਤ ਵਾਲੇ  
 ਨੇੜੇ ਆਨ ਲੱਗੇ ॥ ੩੪ ॥ ਵਾਕ ਕਵੀ

ਸਾਲ ਉੱਨੀ ਸੌ ਅਠਾਈਆਂ ਮਾਂਹਿ ਅੱਸੂ ਵਦੀ ਦਸਮੀ  
 ਦਾ ਬੁਧਵਾਰ ਹੋਇਆ । ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹੀਦਨੇ ਚਾਰ ਹੋਏ  
 ਰਾਇਕੋਟ ਸਾਕਾ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਹੋਇਆ । ਕਈ ਸਿੰਘ ਫੜਕੇ  
 ਜਲਾ ਵਤਨ ਕੀਤੇ ਉਪਰ ਕਈਆਂ ਦੇ ਖੇਦ ਅਪਾਰ ਹੋਇ  
 ਆ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਸੁਟਨਾ ਤੁਸੀ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਰਾਇ ਕੋਟ  
 ਵਾਲਾ ਜੇੜਾ ਕਾਰ ਹੋਇਆ ॥ ੩੫ ॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਸਾਕਾ ਰਾਇਦੇ ਕੋਟ ਦਾ ਗਊ ਧਰਮ ਹਿਤ ਜੋਇ ।  
 ਕੁਛ ਸੁਣਿਆ ਕੁਛ ਦੇਖਿਆ ਕਹੂੰ ਜਥਾ ਮਤ ਜੋਇ ॥ ੩੬ ॥

## ਵਾਕ ਕਵੀ

ਜਿਥੋਂ ਛੇੜ ਛਿੜਿਆ ਰਾਇਕੋਟ ਵਾਲਾ ਤਿਵੇਂ ਤੁਸਾਂ ਨੂੰ  
ਆਖ ਸੁਣਾਇਆਈ । ਸਾਲ ਉੱਨੀ ਸੈ ਛਬੀਏ ਵਿਚ ਮੇਲਾ  
ਹੋਲਾ ਖੋਟਿਆਂ ਪਿੰਡ ਕਰਾਇਆਈ । ਦੇਸ ਮਾਲਵਾ ਜ਼ਿਲਾ  
ਫੀਰੋਜ਼ ਪੁਰ ਦਾ ਕਈ ਲੱਖ ਓਥੇ ਸਿੰਘ ਆਇਆਈ । ਹੋਈ  
ਬਾਣੀ ਅਕਾਸ਼ ਮਸਤਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁੱਚੜ ਕੌਮ ਨੇ ਚਿਤ ਸਤਾ  
ਇਆਈ । ਗਊਘਾਤ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਖੇਦ ਸਾਨੂੰ ਤਰਸ ਗਊ  
ਆਂ ਦਾ ਚਿੱਤ ਨੂੰ ਆਇਆਈ । ਗਊਘਾਤ ਦਾ ਦੁਖ ਨਾ ਝੱਲ  
ਹੋਇਆ ਸਿੰਤ ਖਾਲਸੇ ਹੱਥ ਉਠਾਇਆਈ । ਕਰਦੇ ਦੇਸ  
ਪਰਦੇਸ ਦਾ ਸੈਲ ਸਾਰੇ ਰਾਇਕੋਟ ਮੂਹਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਆਇ  
ਆਈ । ਕਾਲਾਸਿੰਘ ਜਾਂ ਦੇਖਿਆ ਕੌਮ ਮਾੜਾ ਤਾਹੀ ਖਾ-  
ਲਸੇ ਨੂੰ ਰੋਸ ਆਇਆਈ ॥ ੩੭ ॥ ਵਾਕ ਕਵੀ

ਲੁਦਿਹਾਣੇ ਦੇ ਜਿਲੇ ਦੇ ਵਿਚ ਭਾਈ ਰਾਇਕੋਟ ਛੋਟਾ  
ਇਕ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ ਜੀ । ਜਗਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਤਸੀਲ ਲੈਣੀ  
ਰਾਇਕੋਟ ਵਿਚ ਠਾਂਠੇ ਦੀ ਠੈਹਰ ਹੈ ਜੀ । ਕੱਲ੍ਹੇ ਰਾਇ ਦਾ  
ਤੱਲਕਾ ਜਾਣ ਲੈਣਾ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜੇੜ੍ਹਾ ਮੋਹਰ ਹੈਜੀ ।  
ਇਕੋ ਰੋਜ਼ ਸਰਹੰਦ ਤੇ ਖਬਰ ਆਂਦੀ ਸਾਹਿਬ ਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ  
ਤੀਏ ਪੈਹਰ ਹੈ ਜੀ । ਕੱਲ੍ਹਾ ਰਾਇ ਸੀ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਪੂਰਾ  
ਖੰਡਾ ਗੁਰੂ ਦਿਤਾ ਕੀਤੀ ਮੋਹਰ ਹੈਜੀ । ਓਸ ਭੂਮਕਾ ਦੇ ਵਿਚ  
ਬੁੱਚੜ ਖਾਨਾ ਰਾਇਕੋਟ ਛੋਟਾ ਜੇੜ੍ਹਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ ਜੀ । ਗਊ  
ਆਂ ਮਾਰਦੇ ਜੋਰਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਾਲਮ ਕਰਦੇ ਜ਼ਾਲਮ ਤੇ ਜ਼ਾਲਮੀ  
ਕੋਹਰ ਹੈ ਜੀ । ਇਕ ਰੋਜ਼ ਸਿੰਘਾਂ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦਾ ਜਥਾ

ਲੰਘਿਆ ਵਕਤ ਦੁਪੈਹਰ ਹੈ ਜੀ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਹਾਲ  
ਹਵਾਲ ਭਿੱਠਾ ਸੰਤ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਚੜੀ ਜੈਹਰ ਹੈ ਜੀ ॥੩੮॥

ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਸੌਚ ਕਰਨੀ ਦਲੀਲ ਵਿਚ

ਲੱਗੇ ਸੌਚ ਦਲੀਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕਰਨੇ ਏਹਤਾਂ ਭੂਮਕਾ ਅ-  
ਪਰ ਅਪਾਰ ਪਿਆਰੇ । ਕੱਲਾਰਾਇ ਹੋਇਆ ਸੇਵਕ ਸਤਿ  
ਗੁਰੂ ਦਾ ਕੀਤਾ ਓਸਨੇ ਵਡਾ ਉਪਕਾਰ ਪਿਆਰੇ । ਓਨੇ  
ਸ਼ਹਿਰ ਸਰਹੰਦ ਤੇ ਖਬਰ ਆਂਦੀ ਸਾਹਿਬ ਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ  
ਵਾਂਗੂਰ ਤਾਰ ਪਿਆਰੇ । ਏਥੇ ਖੁੱਚੜ ਖਾਨਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਲਮਾ  
ਨੇ ਸੰਤ ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਲੈਣੀ ਸਾਰ ਪਿਆਰੇ । ਨਹੀਂ ਦੇਸ ਸਰ  
ਕਾਰ ਨੂੰ ਕੱਖ ਜਿੰਨਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਰਦੇ ਮੰਦੀ ਕਾਰ ਪਜਾਰੇ ।  
ਤੇਲੀ ਭੂਮ ਜੁਲਾਹੇ ਕਰੂੰਜੜੇ ਜੋ ਨਿੱਕੀ ਜਾਤ ਦਾ ਏਹੋ  
ਵਿਹਾਰ ਪਿਆਰੇ । ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਿੰਦੂ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ  
ਓੜਕ ਹੋਣਗੇ ਅੰਤ ਲਚਾਰ ਪਿਆਰੇ । ਗਊ ਬੈਲ ਮਿਲ  
ਸੀ ਜਦੋਂ ਪੰਜ ਸੈ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਤੇ ਜਾਣਗੇ ਹਾਰ ਪਿਆ-  
ਰੇ । ਦੁੱਧ ਘਿਉ ਨਾਂ ਮਿਲੂਗਾ ਦੇਸ ਅੰਦਰ ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਰੋਵ  
ਣ ਧਾਹਾਂ ਮਾਰ ਪਿਆਰੇ । ਫੜਕੇ ਛਾਬੜੀ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਤੁਰਕ  
ਵੇਚਣ ਗਲੀ ਸ਼ਹਿਰ ਤਾਂ ਵਿਚ ਬਜਾਰ ਪਿਆਰੇ । ਐਡਾ  
ਕੈਹਰ ਨਾ ਅਸਾਂ ਤੇ ਝੱਲ ਹੋਵੇ ਦੇਵੇ ਜਿੰਦਗੀ ਆਪਣੀ ਵਾਰ  
ਪਿਆਰੇ । ਏਸ ਤੌਰ ਦਲੀਲ ਨੇ ਸਿੰਘ ਕਰਦੇ ਦਈਏ  
ਬੁੱਚੜਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣੇ ਮਾਰ ਪਿਆਰੇ । ਮਰੀਏ ਆਪ ਜਾਂ ਓਨਾਂਨੂੰ  
ਮਾਰਦੇਈਏ ਕਾਲਾਸਿੰਘ ਏਹਕਰਨ ਵੀਚਾਰ ਪਜਾਰੇ ॥੩੯॥

ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਅਰਦਾਸਾ ਕਰਨਾ ਬਾਰਾਂ ਗੁਰਾਂ ਅਗੇ

ਮੈਂਗਲ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨ ਸਿੰਘ ਖੜਾਹੋਯਾ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ  
ਆਖੇ ਦੇਣੀ ਜਾਨ ਭਾਈ । ਪਿੱਥੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਿੰਘ ਵਿਚਾਰ  
ਤਿੰਨੇ ਵਤਨ ਸਿੰਘ ਨਾਈ ਵਾਲੇ ਦਾ ਮਾਨ ਭਾਈ । ਗਿਆ  
ਨੀ ਸਿੰਘ ਹਰਨਾਮਸਿੰਘ ਵਡੀ ਮੰਡੀ ਕੀਤੀ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਜਾਨ  
ਕੁਰਬਾਨ ਭਾਈ । ਤਾਜਪੁਰ ਲੰਗਰ ਕੀਤਾ ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਡੇਰੇ  
ਸੰਤ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਆਨ ਭਾਈ । ਬੂਟਾ ਰਾਮ ਨਾਵੇਂ ਸੇਵਕ  
ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਸਿਦਕੀ ਸਿਖ ਸੀ ਵਡਾ ਮਹਾਂਨ ਭਾਈ ।  
ਕਮਰ ਕੱਸਾ ਕੀਤਾ ਰਾਇ ਕੋਟ ਉਤੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਅਰਦਾਸ  
ਬਖਾਨ ਭਾਈ । ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਅਮਰਦਾਸ ਗੁਰ ਜੀ  
ਰਾਮਦਾਸ ਅਰਜਨ ਗੁਰੂਮਾਨ ਭਾਈ । ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਹਰਰਾਇ  
ਤੇ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੌਵਾਂ ਗੁਰੂ ਦਸਮਾਂ ਮੇਹਰ ਬਾਨ ਭਾਈ ।  
ਗੁਰੂ ਗਿਆਰਵੇਂ ਬਾਰਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਾਡੀ ਕਰੋ ਸਹਾ  
ਇਤਾ ਆਨ ਭਾਈ । ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਜੀ ਪੰਥ ਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ  
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਫਤੇ ਬੁਲਾਨ ਭਾਈ । ਬੁਰਜ਼ ਮਾਰੀਏ ਗੁਰੂ  
ਦਾ ਫਲਾ ਹੋਵੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਸਤਿਗੁਰ ਮੇਹਰਵਾਨ ਭਾਈ ।  
ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਏਹ ਬੇਨਤੀ ਸਿੰਘ ਕਰਕੇ ਰਾਇਕੋਟ ਨੂੰ ਨੇ  
ਲੱਗੇ ਜਾਨ ਭਾਈ ॥ ੪੦ ॥

ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਕਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨਾ

ਉਨੀ ਸੈਕੜੇ ਸਾਲ ਸਤਾਈਆ ਸੀ ਸੈਣ ਮਾਹ ਚੜਿਆ  
ਵਿਚਕਾਰ ਵਾਰੀ । ਆਈ ਖਾਸ ਸੰਗਰਾਂਦ ਸੀ ਨੇਰ ਵਾਲੀ  
ਸੰਤ ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਕੀਤੀ ਕਾਰ ਵਾਰੀ । ਗਿਆਰਾਂ ਬਜੇ ਦੇ

ਰਾਤ ਨੂੰ ਆਣ ਸਿੰਘ ਲਈ ਬੁਝੜਾ ਦੀ ਖਬਰ ਸਾਰ ਵਾਰੀ ।  
ਗਊਆਂ ਮਾਰਨੇ ਵਾਸਤੇ ਬੰਨੀਆਂ ਸੀ ਸਿੰਘ ਖੋਲਦੇ ਨਾਲ  
ਕਰਾਰ ਵਾਰੀ । ਸਿੰਘ ਕਹਿਣ ਪੁਕਾਰਕੇ ਬੁਝੜਾਨੂੰ ਤੁਸੀਂ  
ਹੋਵਣਾ ਜੇ ਖਬਰਦਾਰ ਵਾਰੀ । ਏਨੀ ਆਖ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ  
ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਕੱਟ ਵੱਢ ਕੀਤੀ ਮਾਰੋ ਮਾਰ ਵਾਰੀ । ਕੋਈ  
ਮਾਰਿਆ ਸਹਿਕਦਾ ਰਿਹਾ ਕੋਈ ਕੋਈ ਪਿਆ ਵੀਮਾਰ  
ਲਚਾਰ ਵਾਰੀ । ਗਊਆਂ ਮਾਰਨੇ ਵਾਲਿਆਂ ਪਾਪੀਆਂਦਾ ਬੇੜਾ  
ਗਰਕ ਕੀਤਾ ਵਿਚ ਧਰ ਵਾਰੀ । ਸ਼ੈਹਿਰੋਂ ਬਾਹਰ ਲੈਂਹਿਦੀ  
ਤਰਫ ਬੁਝੜਖਾਨਾਂ ਜਿਥੇ ਕਰੀ ਏਹ ਸਿੰਘਾਨੇ ਕਾਰ ਵਾਰੀ ।  
ਕਟਕੇ ਕੰਮ ਹੋਇਆ ਹਰਨ ਖਾਲਸਾਜੀ ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਲੈਂਦੇ  
ਫਿਰਨ ਸਾਰ ਵਾਰੀ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਨਾ ਕਿਸੇਨੂੰ ਪਤਾ ਲੰਗੇ  
ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਰਹੇ ਝੱਖ ਮਾਰ ਵਾਰੀ ॥ ੪੧ ॥

### ਵਾਕ ਕਵੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਮਿਸਲ ਪੜਕੇ ਹੋਵੇ ਕੁਲ  
ਮਲੂਮ ਹਵਾਲ ਸਾਰਾ । ਓਥੀ ਜਾਇ ਹਾਜਰ ਆਪੇ ਆਪ  
ਹੋਏ ਸੋਬੀ ਦੱਸਿਆ ਖੋਲਕੇ ਹਾਲ ਸਾਰਾ । ਪਿਛੋਂ ਪਤਾ  
ਲੰਗਾ ਰਾਇਕੋਟ ਵਾਲਾ ਗਿਆ ਬੀਤ ਸਤਾਈਆ ਸਾਲ  
ਸਾਰਾ । ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਲੈਂਦੇ ਫਿਰਨ ਖਬਰ ਸਾਰਾ ਦਿਤਾ  
ਬੁਝੜਾ ਦਾ ਕੋਮ ਗਾਲ ਸਾਰਾ । ਪਿਛੋਂ ਮੁਕਬਰਾਂ ਆਟਕੇ  
ਦੱਸ ਪਾਈ ਦਿਤਾ ਖੋਲ੍ਹ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਾਲ ਸਾਰਾ । ਦੱਬੇ  
ਹੋਇ ਹਥਿਆਰ ਘਡਾਇ ਦਿਤੇ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸਬੂਤ ਹਵਾਲ  
ਸਾਰਾ । ਨਾਮ ਰਾਮਨੇ ਸਿੰਘਾਂਦੇ ਦੱਸ ਦਿਤੇ ਲਿਆ ਹੱਥ

ਸਰਕਾਰਨੇ ਮਾਲ ਸਾਰਾ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਦਿਤਾ ਪਤਾ ਮੁਕ-  
ਬਰਾ ਨੇ ਚੜ੍ਹਗਿਆ ਅਠਾਈਆਂ ਸਾਲ ਸਾਰਾ ॥ ੪੨ ॥

ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਮੁਕਬਰ ਹੋਕੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਫੜਾਇ  
ਦੇਣਾ ਸਰਕਾਰਨੂੰ

ਕਾਨਾਂ ਕੋੜੀ ਕੁਮਾਲਪੁਰ ਪਿੰਡਦਾ ਸੀ ਦੱਲੂ ਖਾਸ ਕੋੜੀ  
ਛੀਨੀ ਵਾਲਦਾ ਸੀ । ਕੀਤੀ ਮੁਕਬਰੀ ਜਾਇ ਸਰਕਾਰ ਅੱਗੇ  
ਠਾਣੇਦਾਰ ਫਿਰਦਾ ਸਿੰਘ ਭਾਲਦਾ ਸੀ । ਮੰਡੀ ਪਿਥੇ ਦੇ  
ਸਿੰਘ ਫੜਾਇ ਦਿਤੇ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਇਕੋ ਨਾਈਵਾਲ ਦਾ ਸੀ ।  
ਸਿੰਘ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸੱਚ ਬੋਲੇ ਡਰ ਮੰਨਿਆਂ ਨਹੀਂ ਜੇ  
ਕਾਲਦਾ ਸੀ । ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਂ ਨੇ ਕਤਲ ਜਰੂਰ ਕੀਤੀ ਗਿਆਨੀ  
ਸਿੰਘ ਨਾ ਅਸਾਂ ਦੇ ਨਾਲਦਾ ਸੀ । ਏਤਾਂ ਸੰਤਹੈ ਭਜਨ ਦੇ ਕਰਨ  
ਵਾਲਾ ਵਾਕਬ ਨਹੀਂ ਜੇ ਜੰਗ ਦੇ ਹਾਲਦਾ ਸੀ । ਅਸੀਂ ਕਤਲ  
ਕੀਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਲਮਾਂ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਦੁਖ ਗਾਈਆਂ ਵਾਲਾ ਗਾਲ  
ਦਾ ਸੀ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਨਾ ਅਸਾਂ ਤੇ ਝੱਲ ਹੋਇਆ ਸਾਨੂੰ ਏਫ  
ਨਾ ਜਾਨ ਦੇ ਕਾਲਦਾ ਸੀ ॥ ੪੩ ॥

ਮੁਕਬਰਾਂ ਨੇ ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀਨੂੰ ਅਦਾਵਤ ਨਾਲ  
ਝੂਠ ਬੋਲਕੇ ਫੜੋਣਾ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਕਹਿਣਾ ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ  
ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ।

ਕਾਨੇ ਦਫ਼ੂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਪੁਕਾਰ ਕੀਤੀ ਸਾਡੀ ਸੁਣੋਂ ਜੇ ਅਰਜ  
ਸਰਕਾਰ ਬੋਲੀ । ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ  
ਜਾਣੋਂ ਕਰੋ ਕੁਝ ਨਾ ਹੋਰ ਕਰਾਰ ਬੋਲੀ । ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਹੈ  
ਏਸਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸਾਡਾ ਕਰੇ ਸਰਕਾਰ ਇਤਬਾਰ ਬੋਲੀ ।



ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਆਖੇ ਦੱਲੁ ਕਾਨਿਆਂ ਓਇ ਕਾਹਨੂੰ ਝੂਠ  
 ਬੋਲੇਂ ਬੰਖ ਮਾਰ ਬੋਲੀ। ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਨਾ ਅਸਾਂ ਦੇ ਨਾਲ  
 ਰਲਿਆ ਅਸੀਂ ਬੁੱਢਾਂ ਦੀ ਲਈ ਸਾਰ ਬੋਲੀ। ਗਿਆਨੀ  
 ਸਿੰਘ ਹੈ ਭਜਨਦੇ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੱਥ ਫੜੇ ਨਾਕਦੇ ਤਲਵਾਰ  
 ਬੋਲੀ। ਅੱਠ ਪਹਿਰ ਹੈ ਭਜਨਦੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਨਾਮ ਜਪੇ  
 ਕਰਤਾਰ ਕਰਤਾਰ ਬੋਲੀ। ਕਹੇ ਫੇਰ ਅਦਾਲਤੀ ਮੁਕਬਰਾਂ  
 ਨੂੰ ਦੇਵੇ ਕੁੱਤਿਆਂ ਵਾਂਗ ਦੁਰਕਾਰ ਬੋਲੀ। ਦੱਲੁ ਕਹੇ ਕਾਨਾ  
 ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਤੁਸੀਂ ਪੁਛਕੇ ਲਵੋ ਜਹਾਰ ਬੋਲੀ।  
 ਕਈ ਵਾਰ ਹੋਈਆਂ ਰੋਬਕਾਰੀਆਂ ਸੀ ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ  
 ਦਾ ਇਕ ਜਹਾਰ ਬੋਲੀ। ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਬੇਈਮਾਨਾਂ ਮੁਕਬ  
 ਰਾਂ ਦੀ ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ ਖਾਰ ਬੋਲੀ ॥ ੪੪ ॥

ਮੁਕਬਰਾਂ ਨੇ ਕਹਿਣਾ ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੰਨ ਲੈਣਾ  
 ਜਦੋਂ ਮੁਕਬਰਾਂ ਬਹੁਤ ਪੁਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਦੇ  
 ਬਚਨ ਬਿਲਾਸ ਹੋਏ। ਜੋ ਕੁਛ ਕਹਿਣ ਪਾਪੀ ਸੋ ਕੁਛ ਸੱਚ  
 ਜਾਣੇਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਅਸੀਂ ਖਾਸ ਹੋਏ। ਸੰਤਤਾਈ  
 ਦੇ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ ਚਿੱਤ ਦੇ ਵਿਚ ਉਦਾਸ ਹੋਏ।  
 ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗੂੰ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਸੇ ਕੰਮ  
 ਰਾਸ ਹੋਏ ॥੪੫॥ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਾਹੇਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ

ਇਤਾ ਹੁਕਮ ਅਦਾਲਤੀ ਆਪ ਮੂੰਹੋਂ ਕਈ ਵਾਰ ਜਾਂ  
 ਹੋਏ ਬਿਆਨ ਚੁਕੇ। ਹੋਇ ਗਿਆ ਸਤਾਈਆਂ ਸਾਲ ਪੂਰਾ  
 ਅੱਠ ਮਾਂਹਿ ਅਠਾਈ ਦੇ ਆਨ ਚੁਕੇ। ਚਾਰ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲੇ  
 ਹੋਨ ਮੰਨ ਬੈਠੇ ਨਹੀਂ ਆਪਣੀ ਮੂਲ ਜਵਾਨ ਚੁਕੇ। ਦਿੰਦਾ

ਹੁਕਮ ਅਦਾਲਤੀ ਆਪ ਮੂੰਹੋਂ ਜੁਲਮ ਫਰਦ ਚੌਹਾ ਉਤੇ  
ਆਨ ਚੁਕੇ । ਫਾਹਾ ਦਿਓ ਲਗਾਵਟੀ ਡੇਰ ਨਾਹੀ ਪੂਰੇ ਸਿੰਘਾਂ  
ਦੇ ਹੋਇ ਪਰਾਨ ਚੁਕੇ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਮੋਹਲਤ ਨਹੀਂ ਵਿਚ  
ਪਾਈ ਸਚੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਹੋਇ ਬਿਆਨ ਚੁਕੇ ॥ ੪੬ ॥

ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ

ਸਿੰਘ ਤੁਰੇ ਅਦਾਲਤੋਂ ਵਕਤ ਓਸੇ ਜਦੋਂ ਫਾਹੇ ਦਾ ਹੁਕਮ  
ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ । ਸਿੰਘਾਂ ਸਟੇ ਕੇਸੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ ਵਾਹਿ  
ਗੁਰੂ ਦਾ ਜਾਪ ਜਪਾਇਆ ਸੀ । ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਦੀ ਸਿੰਘ  
ਪਛਾਰ ਕਰਦੇ ਚਰਨ ਚੁੰਮਕੇ ਸੀਸ ਨਵਾਇਆ ਸੀ । ਪੌਣਜਫੀ  
ਆਂਗਲਾਂ ਨੂੰ ਘੁੱਟਕੇ ਤੇ ਹੋਇ ਰੋਇਕੇ ਪਿਆਰ ਵਧਾਇਆ ਸੀ ।  
ਦੂਜਾ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਚਿੰਥੜੇ ਮਾਰ ਧਾਹਾਂ ਦਿਨ ਅੰਤ ਵਾਲਾ ਨੇੜੇ  
ਆਇਆ ਸੀ । ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਵੈਰਾਗ ਦੇ ਹੋਇਕੇ ਤੇ ਨੌਮੇ  
ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਆ ਸੀ । ਏਤਾਂ ਜਗ ਸਰਾਇ  
ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਦੀ ਏਥੇ ਗਿਆ ਕੇਤਾ ਕੇਤਾ ਆਇਆ ਸੀ ।  
ਰਾਮ ਗਿਆ ਰਾਵਣ ਨਾਲ ਵਿਦਾ ਹੋਇਆ ਫੇਰਾ ਵਾਂਗ ਵਨ  
ਜਾਰਿਆਂ ਪਾਇਆ ਸੀ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਰਹਿਣਾ ਥਿਰ ਵਾਹਿ  
ਗੁਰੂ ਨੇ ਬਾਜਾ ਕੂੜ ਦਾ ਕਈਆਂ ਵਜਾਇਆ ਸੀ ॥ ੪੭ ॥

ਨਿਗੁਰਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮ

ਨਿਰਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰੀ ਹਨ ਪਾਪੀ  
ਬੇਈਮਾਨ ਲੋਕੋ । ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਸੀ ਸੇਤ ਭਜਨੀਕ ਭਾਰਾ  
ਕਦੇ ਕਰੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਹਾਨ ਲੋਕੋ । ਗਊ ਘਾਤੀਆਂ ਨੂੰ  
ਸਿੰਘਾਂ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਹਿੰਦੂ ਲੰਗ ਗਏ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਖਾਨ ਲੋਕੋ ।

ਹਿੰਦੂ ਦੇਣ ਗਾਈਆਂ ਤੁਰਕ ਮਾਂ ਦੇਨੇ ਦੋਵੇਂ ਕਰਨ ਕੱਠਾ  
 ਖਾਨ ਪਾਨ ਲੋਕੋ। ਹਿੰਦੂ ਲੋਕ ਹਲਾਲ ਨੂੰ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਤੁਸੀਂ  
 ਸਮਝ ਲੈਂਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੋਕੋ। ਜੇੜੇ ਸੀਰਨੀ ਰੋਟ ਨਿਆਜ  
 ਖਾਂਦੇ ਪੂਜਣ ਭੂਮ ਭਰਾਂਈਆਂ ਨੂੰ ਜਾਨ ਲੋਕੋ। ਦਾੜੀ ਕੇਸ  
 ਕਟਾਏਕੇ ਪੀਣ ਹੁੰਕੇ ਪੂਜਣ ਜਾਣ ਸੁਲਤਾਨ ਦੇ ਥਾਨ ਲੋਕੋ।  
 ਸੋਈ ਹੈਨ ਬਦਬਖਤ ਪਛਾਣ ਲੈਂਦੇ ਕਰਦੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ  
 ਦੀ ਹਾਨ ਲੋਕੋ। ਖਾਂਦੇ ਮਾਸ ਹਲਾਲ ਸ਼ਰਾਬ ਹਿੰਦੂ ਸੋਈ  
 ਜਾਣ ਪਾਪੀ ਬੇਈਮਾਨ ਲੋਕੋ। ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਜੋ ਮੁਕਬਰੀ  
 ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਚ ਧਰਤਦੇ ਗਰਕਦੇ ਜਾਨ ਲੋਕੋ ॥ ੪੮ ॥

ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਫਾਹੇ ਪਾਸ ਜਾਣਾ

ਰਾਇਕੋਟ ਲੈਂਹਿਦੀ ਤਰਫ ਗੱਡ ਫਾਹਾ ਲੈਂਦੇ ਸਿੰਘਾਂਨੂੰ  
 ਪਾਸ ਬੁਲਾਇ ਵਾਰੀ। ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨ ਸਿੰਘ ਪਿਥੇ  
 ਵਾਲੇ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਤੀਜਾ ਗਿਆ ਆਇ ਵਾਰੀ। ਕਹਿਕੇ  
 ਰੇਸ਼ਮੀ ਰੱਸੇ ਬਟਾਇ ਲੈਂਦੇ ਤੰਦ ਅਸੀਂਨਾ ਪੌਣੀ ਕਦਾਇ  
 ਵਾਰੀ। ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਮੰਡੀ ਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਚੌਥਾ ਫਤੇਹੁਰਾਂਦੀ  
 ਰਿਹਾ ਗਜਾਇ ਵਾਰੀ। ਮਿਲਕੇ ਚੌਹਾਂਨੇ ਗੁਰੂਦਾ ਸਬਦਪੜ੍ਹਿ  
 ਆ ਫਾਹਾ ਦੇਖ ਹੋਈ ਖੁਸ਼ੀ ਆਇ ਵਾਰੀ। ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਅਕਾ  
 ਲਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂਦਾ ਜਾਪ ਜਪਾਇ ਵਾਰੀ ॥ ੪੯ ॥

ਸਿੰਘਾਂ ਅੰਤ੍ਰ ਧਿਆਨ ਹੋਕੇ ਬਾਰਾਂ ਗੁਰਾਂ ਅਗੇ ਬੇਨਤੀ

ਕਰਨੀ ਗੁਰਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਕੇ ਅਲੋਪ ਹੋਣਾ

ਅੰਤ੍ਰ ਧਿਆਨ ਹੋਕੇ ਸਿੰਘਾਂ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਬਾਰਾਂ ਗੁਰਾਂ  
 ਅੱਗੇ ਬਾਰ ਬਾਰ ਵਾਰੀ। ਸਿੰਘ ਆਖਦੇ ਸਤਿਗੁਰੋ ਪੂਰਿ ਓ

ਜੀ ਦੇਣਾ ਆਟਕੇ ਅਜ ਦੀਦਾਰ ਵਾਰੀ । ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਅੰਗ  
 ਦ ਅਮਰਦਾਸ ਗੁਰ ਜੀ ਰਾਮਦਾਸ ਅਰਜਨ ਕਰੋ ਪਾਰ ਵਾ-  
 ਰੀ । ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਹਰਿਰਾਇ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਗੁਰ ਜੀ ਨੌਵਾਂ  
 ਦਸਮ ਗੁਰ ਜੋ ਕਰਨ ਹਾਰ ਵਾਰੀ । ਗੁਰੂ ਗਿਆਰਵੇਂ ਬਾ-  
 ਰਵੇਂ ਦਰਸ ਦੇਣਾ ਲੈਣੀ ਆਜਜਾਂ ਦੀ ਅਜ ਸਾਰ ਵਾਰੀ ।  
 ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਤੇ ਪੰਥ ਦੇ ਪਿਆਰਿਓਜੀ ਦੇਣਾ ਦਰਸ ਸਾਨੂੰ  
 ਇਕ ਵਾਰ ਵਾਰੀ । ਤਾਰੂਸਿੰਘ ਸੁਵੇਗਸਿੰਘ ਮਨੀਸਿੰਘ  
 ਜੀ ਕਰੋ ਆਜਜਾਂ ਦਾ ਬੇੜਾ ਪਾਰ ਵਾਰੀ । ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ  
 ਬਖਸ਼ੋ ਸਾਨੂੰ ਆਪ ਜੇਹਾ ਜੇਹੜਾ ਤੁਸਾਂ ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਕਰਤਾਰ  
 ਵਾਰੀ । ਏਹ ਨਿਭੇ ਕੇਸਾਂ ਸਾਸਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਏਹੋ ਮੰਗ ਸਾਡੀ  
 ਵਾਰ ਵਾਰਵਾਰੀ । ਰਾਮਸਿੰਘ ਸਤਿਗੁਰ ਮੋਹਰਬਾਨ ਗੁਰ ਜੀ  
 ਆਵੋ ਚੀਨੀ ਦੇ ਹੋਇ ਅਸਵਾਰ ਵਾਰੀ । ਵੇਲਾ ਹਈ ਏਹੁ  
 ਦਰਸਨ ਦੇਵਣੇ ਦਾ ਕਰੋ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਉਪਕਾਰ ਵਾਰੀ ।  
 ਹੋਵੇ ਪੀੜ ਨਾ ਮੌਤ ਦਾ ਦੁਖ ਸਾਨੂੰ ਤੇਰੇ ਨਾਮਦਾ ਰਹੇਅਧਾਰ  
 ਵਾਰੀ । ਅੰਤ੍ਰਜਾਮੀਆਂ ਨਾਲ ਲੈ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਈਂ ਦਰਸ  
 ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਵਾਰੀ । ਏਧਰ ਮੰਗਦੇ ਮੰਗ ਸ਼ਹੀਦ  
 ਏਹੋ ਪਾਵੇ ਫਿਲ ਨਾਂ ਵਿਚ ਕਰਤਾਰ ਵਾਰੀ । ਓਧਰ ਸਤਿ  
 ਗੁਰੂ ਭੀ ਆਣਾਂ ਚਾਹੁਦੇ ਸੇ ਕੰਮ ਰਾਸ ਕਰਦਾ ਕਰਤਾਰ  
 ਵਾਰੀ । ਗਵਰਨ ਮਿੰਟ ਨੇ ਸੱਦਿਆ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ  
 ਆਵਣਾਂ ਜੇ ਇਕ ਵਾਰ ਵਾਰੀ । ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸਤਿ  
 ਗੁਰੂ ਚੱਲ ਆਏ ਹੋਏ ਚੀਨੀ ਦੇ ਆਪ ਅਸਵਾਰ ਵਾਰੀ ।  
 ਲੱਖਾਂ ਸਿੰਘ ਜੁਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸੂਬਾ ਝੂਢ ਬਜੇ ਪਹੁੰਚੇ

( ੪੨ )

ਵਾਂਗ ਤਾਰ ਵਾਰੀ । ਰਾਇਕੋਟ ਬਾਬਤ ਕੋਠੀ ਬਸੀਆਂ ਦੀ  
ਇਤੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਆਣ ਜ਼ਹਾਰ ਵਾਰੀ । ਹੁਕਮ ਅਸਾਂ ਦਾ  
ਨਾਮ ਤੇ ਦਾਨ ਕਰਨਾ ਰਹਿਤ ਰਖਣੀ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਕਾਰ  
ਵਾਰੀ । ਕੰਘਾ ਕੜਾ ਤੇ ਕੱਛ ਕਰਪਾਨ ਧਰਨਾ ਕਰਨਾ ਵਾ-  
ਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਉਚਾਰ ਵਾਰੀ । ਜੀਵ ਰੱਛਿਆਦਾ ਧੁਰੋਂ ਹੁਕਮ  
ਸਾਨੂੰ ਦੇਣਾ ਭੁਲਕੇ ਕੋਈ ਨਾ ਮਾਰ ਵਾਰੀ । ਏਹ ਆਖ  
ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਆਏ ਇੰਦੇ ਕੁੱਲਨੂੰ ਆਪ ਦੀਦਾਰ ਵਾਰੀ ।  
ਓਸੇ ਬਖਤਅੰਦਰ ਦਸੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਹਾਜ਼ਰ ਆਣਹੋਈਆਂ  
ਇਕੇ ਵਾਰ ਵਾਰੀ । ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੇਹੇ  
ਪਾਸ ਆਵਦੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਵਾਰੀ । ਦਿਸਣ ਓਨਾਨੂੰ ਹੋਰ  
ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੇ ਹੋਇਆ ਵਡਾ ਅਚਰਜ ਅਪਾਰ ਵਾਰੀ ।  
ਸਿੰਘ ਦੇਖਕੇ ਬਹੁਤ ਅਨੰਦ ਹੋਏ ਸਾਨੂੰਦਿੱਤਾ ਦੀਦਾਰ ਕਰ  
ਤਾਰ ਵਾਰੀ । ਸਾਡੀ ਮੰਗ ਕਰਤਾਰ ਨੇ ਕਰੀ ਪੂਰੀ ਸਿਦਕ  
ਹੋ ਗਿਆ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਵਾਰੀ । ਸਤਿਗੁਰ ਆਖਦੇ ਨੇ ਸਿੰਘਾਂ  
ਸੂਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੀਸ ਦੇਣ ਦੀ ਹੈ ਥੋਡੀ ਕਾਰ ਵਾਰੀ । ਡਰਨਾ  
ਮੌਤ ਤੇ ਮੂਲ ਨਾ ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦੇਵਣੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਹਾਰ  
ਵਾਰੀ । ਦਸੇ ਗੁਰੂ ਸ਼ਹੀਦ ਅਲੋਪ ਹੋਏ ਕੀਤਾ ਸੇਵਕਾਂ ਦਾ  
ਬੇੜਾ ਪਾਰ ਵਾਰੀ । ਦੇਕੇ ਦਰਸ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਤੁਰੇ ਭਾਈ  
ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁਚੇ ਓਸੇ ਵਾਰ ਵਾਰੀ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ  
ਸੁਟਾਂਵਦਾ ਹਾਲ ਸਾਰਾ ਜੇੜਾ ਬਰਤਿਆ ਕਹਿਰ ਗੁਵਾਰ  
ਵਾਰੀ ॥ ੫੦ ॥

ਭਾਈ ਮੈਂਗਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣਾ

ਸਾਲ ਉੱਨੀਵੇਂ ਅਠਾਈਆਂ ਮਾਂਹ ਕੱਤਾ ਸੁਦੀ ਪੰਚਮੀ ਦਾ  
ਸ਼ੁਭ ਵਾਰ ਬੇਲੀ । ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਇ ਸੇ ਦਸਮ ਗੁਰ ਜੀ  
ਓਹੋ ਰੋਜ ਸੀ ਅਪਰ ਅਪਾਰ ਬੇਲੀ । ਢਾਈ ਬਜੇ ਦਾ  
ਬਖਤ ਵਚਾਰ ਲੈਣਾ ਕੱਠ ਹੋਇਆਸੀ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਬੇਲੀ ।  
ਪਿੰਡ ਲਾਂਭਦੇ ਆਇ ਸੇ ਲੋਕ ਦੇਖਣ ਆਵੇ ਕੁਝ ਨਾ ਅੰਤ  
ਸੁਮਾਰ ਬੇਲੀ । ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸਿੰਘ ਸਾਖ ਕਰਦੇ  
ਜਿਵੇਂ ਹੋਈ ਸਰਹੰਦਸੀ ਕਾਰਬੇਲੀ । ਤਾਰੂਸਿੰਘ ਭਾਈ ਮਨੀ  
ਸਿੰਘਵਾਲੀ ਸਾਖੀ ਕਰਦੇਸੇਨਾਲ ਪਿਆਰਬੇਲੀ । ਚਲੋਚਲੀ  
ਏ ਓਨਾਂਦੇ ਪਾਸ ਜਾਈਏ ਲਾਓਡੇਰਨਾ ਕਰੋ ਦੀਦਾਰਬੇਲੀ ।  
ਸਿੰਘਾਂ ਸਣੇ ਕੇਸੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ  
ਪਾਠ ਉਚਾਰ ਬੇਲੀ । ਮੈਂਗਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਰੋ ਛੇਤੀ  
ਮੂਹਰੇ ਕਰੀ ਸੀ ਫਾਹੇ ਦੀ ਤਾਰ ਬੇਲੀ । ਜਪੁਜੀ ਪਾਠ ਸੋਦਰ  
ਪੌੜੀ ਵਿਚ ਹੈਸੀ ਗਲ ਪਾਇਆ ਸੀ ਮੌਤ ਦਾ ਹਾਰ ਬੇਲੀ ।  
ਘੰਡੀ ਫੁੱਟਕੇ ਫਾਹੇ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗੀ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਦੀ  
ਬਾਰਬਾਰ ਬੇਲੀ । ਕਾਲਾਸਿੰਘ ਕੇਤੀ ਛੁਟੀਨਾਲ ਕਹਿਕੇ  
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਹਿਆ ਇਕੇ ਵਾਰ ਬੇਲੀ ॥ ੫੧ ॥

ਭਾਈ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣਾ

ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਪੁਕਾਰ ਕਰਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ  
ਹਲਾਲ ਨਾ ਖੋਰ ਸਾਨੂੰ । ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਨਾ ਅਸਾਨੂੰ ਹਥ ਲਾਵੇ  
ਦੋਵੇਂ ਦਿੱਸਣ ਬੇਈਮਾਨ ਦੋਰ ਸਾਨੂੰ । ਹਿੰਦੂ ਦੇਣ ਗਾਈਆਂ  
ਤੁਰਕ ਮਾਰਦੇਨੇ ਦੋਵੇਂ ਦਿੱਸਣ ਹਰਾਮ ਨੇ ਖੋਰ ਸਾਨੂੰ । ਏਨੀ

ਆਖਕੇ ਸੂਰਮਾ ਗਿਆ ਅਗੇ ਗਲ ਪਾਮਦਾ ਹੈ ਇਸੇ ਡੋਰ  
ਸਾਨੂੰ । ਪਾਕੇ ਹਾਰ ਸੋਹਣਾ ਝੂਟਾ ਆਪ ਲੈਂਦਾ ਇਸੇ ਲਾਵ  
ਦਾ ਜੁਸੇ ਦਾ ਜੋਰ ਸਾਨੂੰ । ਗਿਆ ਸਿੰਘ ਬੈਠਿਠ ਨੂੰ ਵਕਤ  
ਓਸੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬਿਨ ਕਹੇ ਨਾ ਹੋਰ ਸਾਨੂੰ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ  
ਦੂਜੇ ਸਿੰਘ ਕਰਨ ਛੇਤੀ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਪਹਿ ਦੇਵੇ ਤੋਰ  
ਸਾਨੂੰ ॥੫੨॥ ਭਾਈ ਮਸਤਾਨਸਿੰਘਜੀਦਾ ਸ਼ਹੀਦਹੋਣਾ

ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਮਸਤਾਨ ਸਿੰਘ ਆਪ ਜਾਂਦਾ ਕਰਕੇ ਵਾਹਿ  
ਗੁਰੂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਵਾਰੀ । ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਕ  
ਸਲੋਕ ਰਹਿੰਦਾ ਲੱਗਾ ਪੜਨ ਫਾਹੇ ਪਾਸ ਆਨ ਵਾਰੀ ।  
ਪਾਇਆ ਮੌਤ ਵਾਲਾ ਹਾਰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਕੇ ਛਾਲ ਮਾਰਦਾ ਹੈ  
ਨਾਲ ਤਾਨ ਵਾਰੀ । ਧੜ ਸਿੰਘ ਦਾ ਲਟਕਦਾ ਨਾਲ ਫਾਹੇ  
ਪੜ੍ਹਦੀ ਰਹੀ ਸਲੋਕ ਜਬਾਨ ਵਾਰੀ । ਏਸੇ ਤੋਰ ਸਿੰਘ ਹੋਣ  
ਸ਼ਹੀਦ ਆਇਆ ਨਾਮ ਸਿੰਘ ਹਰਨਾਮ ਬਖਾਨ ਵਾਰੀ ।  
ਖੜਕੇ ਕਹਿਣਲੱਗਾ ਧੰਨਗੁਰੂ ਸਾਡਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਜਿਨੇ ਕਰਾਯਾ  
ਪਾਨਵਾਰੀ । ਲਾਲੀ ਦਮਕਦੀਸੂਰੇ ਦੇ ਮੁੱਖਉੱਤੇ ਖੜਾਆਪ  
ਫਾਹੇ ਹੇਠ ਆਨ ਵਾਰੀ । ਫਾਹਾ ਹੱਸਕੇ ਗਲ ਦੇ ਵਿਚ ਪਾ-  
ਉਂਦਾ ਲਾਵੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਵਾਰੀ । ਛਾਲ ਆਪ  
ਮਾਰੀ ਸਿੰਘ ਸੂਰਮੇ ਨੇ ਕਰਦਾ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਕੁਰਬਾਨ  
ਵਾਰੀ । ਘੰਡੀ ਫੁੱਟ ਸਰੀਰ ਹੈ ਸਿਥਲ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ  
ਸੂਰਮੇਂ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਵਾਰੀ । ਕੇਤੀ ਛੁਟੀਦੀ ਸੀਸ ਅਵਾਜ਼  
ਇੰਦਾ ਸਾਰਾ ਦੇਖਦਾ ਖੜਾ ਜਹਾਨ ਵਾਰੀ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ  
ਸ਼ਹੀਦ ਨੇ ਧੰਨ ਹੋਏ ਧੰਨ ਧੰਨ ਕੈਂਹੰਦੇ ਲੋਕਜਾਨਵਾਰੀ॥੫੩

ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹੈਰਾਨ ਨਾ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ

ਹੁੰਦੇ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਸੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਡਿਠੇ ਸੋਈ ਨੱਸ ਗਏ  
ਛਾਲਾਂ ਮਾਰਕੇ ਜੀ । ਕਈ ਦੇਖਕੇ ਦੁੱਖ ਨਾ ਝੱਲ ਸਕੇ ਅਖਾਂ  
ਮੀਟ ਬਹਿ ਜਾਵਦੇ ਹਾਰਕੇ ਜੀ । ਕਈ ਖਾਏ ਗਸ਼ੀਆਂ  
ਡਿੱਗੇ ਧਰਤ ਉਪਰ ਕਈ ਰੋਣ ਉੱਚੀ ਧਾਹਾਂ ਮਾਰਕੇ ਜੀ ।  
ਕਈ ਆਖਦੇ ਨੇ ਵੱਡਾ ਕੈਹਰ ਹੋਇਆ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਹੋਲੀ  
ਰੁਦਨ ਧਾਰਕੇ ਜੀ । ਕਈ ਆਖਦੇ ਮੌਤ ਤੇ ਨਹੀਂ ਡਰਦੇ  
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਜੋ ਖੰਡੇ ਦੀ ਧਾਰਕੇ ਜੀ । ਔਰਤ ਮਰਦ  
ਸਾਰੇ ਏਹੋ ਰੁਦਨ ਕਰਦੇ ਗਲੀ ਸ਼ਹਰ ਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬਜਾਰਕੇ  
ਜੀ । ਧੂੜ ਛਾਏ ਗਈ ਸਾਰੇ ਦੇਸ ਉਤੇ ਉਦਾਸੀਨਗੀ ਵਿੱਚ  
ਸੰਸਾਰਕੇ ਜੀ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਸਾਕਾ ਰਾਇਕੋਟ ਵਾਲਾ ਸੋ ਮੈ  
ਦੱਸਿਆ ਆਪ ਉਚਾਰਕੇ ਜੀ ॥ ੫੪ ॥ ਵਾਕ ਕਵੀ

ਰਾਇਕੋਟ ਸ਼ਹੀਦਨੇ ਚਾਰ ਹੋਏ ਦਿੱਤਾ ਓਨਾਂਦਾ ਹਾਲ  
ਸੁਣਾਇ ਭਾਈ । ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਹੋਰ ਬਾਕੀ  
ਸੋਵੀ ਲੁਏਹਾਣੇ ਗਏ ਆਇ ਭਾਈ । ਓਦਾ ਸਿਸ਼ਨ  
ਸਪੁਰਦ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀ ਮੰਨੇ ਰੱਬਦੀ ਸੋਈ ਰਜਾਇ ਭਾਈ ।  
ਕਾਨੂੰ ਦੱਲੂਨੇ ਆਖਿਆ ਵਿਚ ਏਹੋ ਨਾਲ ਜੋਰਦੇ ਦਿੰਦੇ ਨੇ  
ਤਾਇ ਭਾਈ । ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੱਚ ਇਹੋ  
ਸੁਠ ਬੋਲਦੇ ਨਹੀਂ ਕਦਾਇ ਭਾਈ । ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ  
ਕਹਿਆ ਅਦਾਲਤੀ ਨੇ ਕਾਹਨੂੰ ਮੰਨ ਬੈਠਾ ਮੁਕਰ ਜਾਇ  
ਭਾਈ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਸੱਚਾ ਸਾਨੂੰ ਨਜਰ ਆਵੇਂ ਜਿੰਦ ਆਪਨੀ  
ਨਾਹਿ ਗਵਾਇ ਭਾਈ ॥ ੫੫ ॥



ਬਾਬਾ ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਖਦੇ ਨੇ ਸਾਡੇ ਗੁਰਾਂ

ਵਡੇ ਉਪਕਾਰ ਕੀਤੇ ਨੇ

ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਹੇ ਅਦਾਲਤੀ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਗੁਰਾਂ ਨੇ  
ਕਰੇ ਉਪਕਾਰ ਭਾਈ। ਧਰਮ ਹੇਤ ਸਰੀਰਜੇ ਲੱਗ ਜਾਵੇ  
ਸਾਨੂੰ ਰਤੀ ਨਾ ਸੋਚ ਵਧਾਰ ਭਾਈ। ਧਰਮ ਹੇਤ ਨੌਂ ਮੇ ਗੁਰੂ  
ਪੰਜਵੇਂ ਨੇ ਦਿੱਤੇ ਆਪਣੇ ਸੀਸ ਨੇ ਵਾਰ ਭਾਈ। ਦਸਮ ਗੁਰੂ  
ਜੀ ਆਪ ਮਸੂਮ ਬੱਚੇ ਸਾਡੇ ਉਪਰ ਦੀ ਦਿੱਤੇ ਨੇ ਵਾਰ ਭਾਈ।  
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਕਰਕੇ ਕਲਗੀ ਵਾਲੜੇ ਦਾ ਡਰਨਾ ਮੌਤ ਤੇ  
ਬੁਰਾ ਵਿਚਾਰ ਭਾਈ। ਪਿਤਾ ਪੁਤ੍ਰ ਸਰਬੰਸ ਨੂੰ ਵਾਰ ਦਿੱਤਾ  
ਅਸੀਂ ਓਸਦੇ ਸਿੱਖ ਤਿਆਰ ਭਾਈ। ਮਰਨਾ ਸੱਚ ਤੇ ਜੀਉਣ  
ਨੂੰ ਝੂਠ ਜਾਣੋਂ ਇਥੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਾਰ ਭਾਈ।  
ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਜੇੜੀ ਚੀਜ ਨਜਰ ਆਵੇ ਸੋਈ ਬਿਨਸਣੀ ਹੈ  
ਇਕਵਾਰ ਭਾਈ ॥ ੫੬ ॥

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਾਹੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ ਬਾਬੇ ਗਿਆਨੀ

ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤੇ ਭਾਈ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀਨੂੰ

ਦਿੱਤਾ ਹੁਕਮ ਅਦਾਲਤੀ ਆਪ ਮੂੰਹੋਂ ਫਾਹਾ ਤੁਸਾਂ ਨੂੰ  
ਪਿਆ ਤਿਆਰ ਬਾਬਾ। ਆਪੇ ਆਪ ਜਾਂਦੇ ਤੁਸੀਂ ਮੰਨਦੇਹੋਂ  
ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਨਾ ਵਿੱਚ ਕਰਾਰ ਬਾਬਾ। ਮੁਕਬਰ ਕਹੀ ਜਾਂਦੇ  
ਤੁਸੀ ਮੰਨਦੇਹੋਂ ਸਾਡੀ ਕਿਸੇਦੇ ਨਾਲ ਨਾ ਖਾਰ ਬਾਬਾ।  
ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਆਖੇ ਨਹੀਂ ਮਿਟਨ ਵਾਲਾ ਜੇੜਾ ਹੁਕਮ  
ਦਿੰਦਾ ਕਰਤਾਰ ਬਾਬਾ। ਓੜਕ ਹੁਕਮ ਅਕਾਲ ਦਾ ਸਤਿ  
ਜਾਣੋਂ ਭਾਵਾਂ ਜੀਵੀਏ ਬਰਸ ਹਜਾਰ ਬਾਬਾ। ਇਨੀਸੁਈ

ਜਾਂ ਗੱਲ ਅਦਾਲਤੀਨੇ ਦਿੰਦਾ ਫਾਹੇਦਾ ਹੁਕਮ ਉਚਾਰ ਬਾਬਾ।  
 ਤੈਨੂੰ ਅੱਜਤੇ ਪੰਜਵੇਂ ਰੋਜ ਤਾਈ ਦੇਣਾ ਫਾਹੇ ਦੇ ਨਾਲਤਾਂ ਮਾਰ  
 ਬਾਬਾ। ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਸਾਰੇ ਬੈਠੀ ਜਾਣਦੇ ਸੇ ਪੈਂਦੀ ਰੜਕ  
 ਅੰਦਰ ਵਾਂਗ ਤਾਰ ਬਾਬਾ। ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਹੁਤ  
 ਅਨੰਦ ਹੋਏ ਸੁਨੀ ਫਾਹੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਸਾਰ ਬਾਬਾ। ਅਸੀਂ  
 ਰਲਾਂਗੇ ਭਾਈਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਂਗੇ ਨਾਲ  
 ਪਿਆਰ ਬਾਬਾ। ਸਾਹਿਬ ਜਾਦਿਆਂ ਤੇ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ  
 ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹੋਊ ਦੀਦਾਰ ਬਾਬਾ। ਹੋਰ ਸੈਂਕੜੇ ਸਿੰਘ  
 ਭਰਾਏ ਮੇਰੇ ਚੜੇ ਚਰਖੀਏਂ ਜਿੰਦਗੀ ਵਾਰਬਾਬਾ। ਕਾਲਾ  
 ਸਿੰਘ ਮੈਥੀ ਓਥੇ ਜਾਏਕੇ ਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰੂੰ ਹੋਕੇ ਸੇਵਾ ਦਾਰ  
 ਬਾਬਾ ॥ ੫੭ ॥

ਸਿੰਘਾਂਨੇ ਨਿਤਨੇਮ ਵਿਚ ਫਰਕ ਨਾ ਪੈਣ ਦੇਣਾ

ਗਿਆਨੀਸਿੰਘ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਰਵਾਂਹੋਕੇ ਪਹੁੰਚੇ ਖੂਨੀਆਂਦੀ  
 ਕੋਠੀ ਆਨ ਵਾਰੀ। ਰਹਿਰਾਸ ਤੇ ਸੋਹਿਲੇ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦੇ  
 ਭਜਨ ਬਾਣੀ ਦੇ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਵਾਰੀ। ਦੋਇ ਬਜੇ ਤੇ  
 ਰਾਤ ਨੂੰ ਉਠ ਖੜਦੇ ਸਣੇ ੋਸ ਕਰਦੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਵਾਰੀ।  
 ਪੰਜ ਗਰੰਥ ਦਾ ਪਾਠ ਸਬੂਤ ਕਰਦੇ ਧਰਨ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵੱਲ  
 ਧਿਆਨ ਵਾਰੀ। ਬਾਈਆਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾਸ ਸੂਬਾ  
 ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਕੀਤਾ ਮੇਹਰਬਾਨ ਵਾਰੀ। ਜੇੜੇ ਨਿਯਮ  
 ਹੋਸਨ ਨਾਮ ਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਿਤਾਨੇਮ ਕਰਦੇ ਨਾਲ ਤਾਨ  
 ਵਾਰੀ। ਕਾਲਾਸਿੰਘ ਸੰਤਾਂ ਨਾਮ ਜਪਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿਨ ਅੰਤ  
 ਦਾ ਪੁਜਿਆ ਆਨ ਵਾਰੀ ॥ ੫੮ ॥

( ੪੯ )

ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਬਾਰਾਂ ਗੁਰਾਂ ਅਗੇ

ਸਾਲ ਉੱਨੀ ਸੈ ਆਠਾਈਆਂ ਬਿਕ੍ਰਮਾਂ ਜੋ ਪੂਰਨ ਚੰਦ  
ਤੇ ਸੀ ਕੱਤਾ ਮਾਸ ਹੋਇਆ । ਮਿਟੀ ਧੰਦ ਜਗ ਚਾਨਣਾਂ  
ਆਣ ਹੋਇਆ ਨਾਨਕ ਸਤਿਗੁਰੂਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਇਆ । ਉਹੋ  
ਰੋਜ ਚੰਗਾ ਵੀਰ ਵਾਰ ਵਾਲਾ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ ਸੁਰਖ ਅਕਾਸ਼  
ਹੋਇਆ । ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਬਾਹਿਰ ਆਏ  
ਚਿੱਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੂਲ ਉਦਾਸ ਹੋਇਆ । ਨੌਮੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ  
ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਨ ਉੱਚੀ ਕੰਮ ਜਾਣਦੇ ਸੇ ਸਾਰਾ ਰਾਸ ਹੋਇ  
ਆ । ਚਾਰ ਬਜੇ ਦਾ ਵਕਤ ਪਛਾਣ ਲੈਣਾ ਕੱਠਾ ਲੋਕ ਬਹੁ  
ਤਾ ਆਮ ਖਾਸ ਹੋਇਆ । ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਆਏ ਸਾਰੇ ਦੇਖਣੇ  
ਨੂੰ ਕੱਠਾ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਤਮਾਸ਼ ਹੋਇਆ । ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ  
ਜੀ ਕਹੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨਾ ਗੋਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਚਨ ਬਿਲਾਸ  
ਹੋਇਆ । ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਲਿਆਏ ਦੇਵੇ ਵਲੋਂ ਨੂੰਟ  
ਦੇ ਚਿੱਤ ਉਦਾਸ ਹੋਇਆ । ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਨਾ ਸਿੰਘ  
ਮਿਲਦਾ ਖੜਾ ਇਕ ਮੈਹਰਾ ਆਣ ਪਾਸ ਹੋਇਆ । ਗਿਆ  
ਨੀ ਸਿੰਘਨੇ ਆਖਿਆ ਸਿੰਘਨਹੀਂ ਤੂੰ ਪਾਣੀ ਲੈਂਟਦਾ ਨਾ ਸਾਨੂੰ  
ਖਾਸ ਹੋਇਆ । ਕੜਾਕੱਛ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਨਾ ਪਾਸ ਤੇਰੇ ਸਿੰਘ ਬਣਨ  
ਨੂੰ ਚਿੱਤ ਖਲਾਸ ਹੋਇਆ । ਖਾਰਜ ਸਿੱਖੀਓਂ ਰਹਿਤ ਜੋ ਧਰੇ  
ਨਾਹੀ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਜੀਦਾ ਹੁਕਮ ਖਾਸ ਹੋਇਆ । ਸ਼ਰਮ  
ਖਾਇ ਮਹਿਰਾ ਓਥੋਂ ਦੂਰ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਸਿੰਘਦਾ ਬਚਨ  
ਬਿਲਾਸ ਹੋਇਆ । ਸਣੇ ਕੇਸ ਆਪੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ  
ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਕਿਆਸ ਹੋਇਆ । ਹੱਥ

ਜੋੜਕੇ ਸੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਖੜਾ ਆਣਕੇ ਫਾਹੇਦੇ ਪਾਸ  
 ਹੋਇਆ। ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਅਮਰਦਾਸ ਗੁਰ ਜੀ ਚੌਥਾ  
 ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੋ ਰਾਮਦਾਸ ਹੋਇਆ। ਤੱਤੀ ਰੇਤ ਪਵਾਇਕੇ  
 ਕਸਟ ਝੱਲੇ ਦੇਵੀਂ ਦਰਸ ਆਜਗ਼ ਖੜਾ ਦਾਸ ਹੋਇਆ।  
 ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਹਰਰਾਇ ਹਰਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਗੁਰਜੀ ਨੌਂ ਮੇ ਗੁਰੂ ਤੇ ਤੁਰ  
 ਕਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਹੋਇਆ। ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਗਿਆਰਵੇਂ ਬਾਹਰਵੇਂ  
 ਜੀ ਬਿਨਾਦਰਸ ਤੇ ਚਿਤ ਉਦਾਸ ਹੋਇਆ। ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਤੇ  
 ਪੰਥ ਦੇ ਪਿਆਰਿਓ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਜਾਇਆਂ ਵੱਲ ਕਿਆਸ  
 ਹੋਇਆ। ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਦਰਸ ਦੇਵੇ ਮੇਰੇ ਚਿਤ  
 ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਸ ਹੋਇਆ। ਸਿਖੀ ਸਿਦਕ ਬਖਸ਼ੋ ਮੈਨੂੰ  
 ਆਪ ਜੇਹਾ ਦਰਸਨ ਆਪਦੇ ਨੂੰ ਖੜਾ ਦਾਸ ਹੋਇਆ। ਦੁਖ  
 ਪੀੜ ਤੇ ਚਿਤ ਅਡੋਲ ਹੋਵੇ ਚਾਹਾਂ ਤੁਸਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਨਵਾਸ  
 ਹੋਇਆ। ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ ਸਤਿਗੁਰਾ ਦਰਸ ਦੇਵੀਂ ਲਾਈ  
 ਡੇਰ ਕੀ ਅਜ ਕਿਆਸ ਹੋਇਆ। ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਏਹ  
 ਮੰਗ ਮੰਗੇ ਅੰਤ੍ਰ ਧਿਆਨ ਦੇ ਵਿਚ ਖਲਾਸ ਹੋਇਆ॥੫੯॥

ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਤੇ ਬਾਰਵੇਂ ਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ

ਮੇਰੀ ਬੰਦਨਾ ਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਅਨਕ ਬਾਰੀ ਦੇਈਂ ਦਰਸ ਮੈਨੂੰ  
 ਕਲਗੀ ਵਾਲਿਆ ਜੀ। ਫੜਕੇ ਤੇਗ ਤੈਂ ਪ੍ਰਖਿਆ ਸੇਵਕਾਂ  
 ਨੂੰ ਮੱਖਣ ਦੁਧ ਦੇ ਵਿਰੋਂ ਨਿਕਾਲਿਆ ਜੀ। ਪਹਿਲੇ ਸਾਜ  
 ਕੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਰੇ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ ਫੇਰ ਜਵਾਲਿਆ  
 ਜੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਕਰਾਇਕੇ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁੜ੍ਹਦੇ ਜਾਂਦੇ  
 ਆਂ ਆਨ ਬਚਾਲਿਆ ਜੀ। ਭਰਪੂਰ ਹੋਇਆ ਬੇੜਾ ਜਾਲ

ਮਾਂ ਦਾ ਇਕ ਫੰਕ ਅੰਦਰ ਤੈਨੇ ਗਾਲਿਆ ਜੀ। ਪਿਤਾ ਪੂਤ  
ਸਰਬੰਸ ਨੂੰ ਵਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹਿੰਦੂ ਕੌਮ ਨੂੰ ਰੱਖ ਦਿਖਾਲਿਆ  
ਜੀ। ਝੰਡੇ ਜਾਲਮਾਂ ਦੇ ਚਕਨਾ ਦੂਰ ਕੀਤੇ ਗੁਰੂ ਆਣ ਗ੍ਰੰਥਾਂ  
ਨੂੰ ਪਾਲਿਆ ਜੀ। ਜਾਮਾਂ ਬਾਹਰਵਾਂ ਧਾਰਕੇ ਆਪ ਆਪ  
ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਆਕੇ ਡੇਰਾ ਲਾਲਿਆ ਜੀ। ਮਨਮੱਤਿ ਕੁਚਾ  
ਲ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਪੰਥ ਆਪਣਾ ਆਣ ਸਮੁਲਿਆ ਜੀ।  
ਸਿਖੀ ਸਿਦਕ ਮੇਰਾ ਨਿਬੇ ਨਾਲ ਤੇਰੇ ਹੋਵੇ ਦਰਸੁ ਤੇਰਾ  
ਚੀਨੀ ਵਾਲਿਆ ਜੀ। ਕਾਲਾਸਿੰਘ ਜੇਹੇ ਰੁੜ੍ਹੇ ਜਾਇਆਂ ਦੀ  
ਭੈਣੀ ਸਾਰ ਆਕੇ ਭੈਣੀ ਵਾਲਿਆ ਜੀ ॥ ੬੦ ॥

ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਤਰਫ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਨਿਗਾ ਹੋਣੀ

ਓਧਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਬੈਠੇ ਲੱਗੇ ਰਿਹਾ  
ਸੀ ਖੂਬ ਦੀਵਾਨ ਵਾਰੀ। ਸਿੰਘ ਸਬਦ ਪ੍ਰੇਮਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦੇ  
ਵਿਚ ਆਪ ਬੈਠੇ ਮੋਹਰਵਾਨ ਵਾਰੀ। ਆਂਸੂ ਨੇਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚੋਂ  
ਬਹਿਣ ਲੱਗੇ ਸਿੰਘ ਦੇਖਕੇ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨ ਵਾਰੀ। ਸਤਿ  
ਗੁਰ ਨਾਲ ਰੁਮਾਲਦੇ ਪ੍ਰੀਤਦੇਸੇ ਆਪ ਹੋਇਕੇਤੇ ਅੰਤ ਧੜਾਨ  
ਵਾਰੀ। ਕਾਰਨ ਕੀ ਪੁਛਦੇ ਸਿੰਘ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰ  
ਦੱਸਦੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਬਿਆਨ ਵਾਰੀ। ਟੁਕੜੇ ਜਿਗਰ ਦੇ ਅਸਾਂ ਨੂੰ  
ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਸਾਡਾ ਓਨਾਂਦੇ ਵਲ ਧਿਆਨ ਵਾਰੀ। ਮੇਰਾ ਰੂਪ  
ਤੇ ਰੋਖ ਸਰੀਰ ਮੇਰਾ ਮੇਰੀ ਟੁਟਦੀ ਜਾਨ ਦੀ ਜਾਨ ਵਾਰੀ।  
ਫਾਹੇ ਵੇਠ ਖੜੇ ਅੰਤ ਧਿਆਨ ਹੋਕੇ ਕਰਦੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ  
ਕੁਰਵਾਨ ਵਾਰੀ। ਸਾਡਾ ਮੰਗਦੇ ਦਰਸ ਹੈਂ ਅੰਤ ਵੇਲੇ ਲੱਗੇ  
ਆਪ ਬੈਕੁੰਠ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਾਰੀ। ਸਿੰਘ ਆਖਦੇ ਤੇਰੀਆਂ

ਤੂੰਹੀ ਜਾਣੇ ਅੰਤਰ ਜਾਮੀਆਂ ਰਿਹਾ ਤੂੰ ਜਾਣ ਵਾਰੀ ।  
 ਤੇਰੀ ਨਿਗਾ ਅੰਦਰ ਜੀਵ ਜੰਤ ਸਾਰਾ ਆਪੇ ਦੇਖਦਾ ਹੋ  
 ਨਿਗਾਵਾਨ ਵਾਰੀ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਅਪਣੇ ਸੰਤ ਖਾਲਸੇ  
 ਦੀ ਲੈਣੀ ਸਾਰ ਹੋਕੇ ਮੇਹਰ ਬਾਨ ਵਾਰੀ ॥ ੬੧ ॥

ਬਾਰਾਂਗੁਰਾਂ ਨੇ ਦਰਸਨ ਦੇਣਾ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ

ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਹੋਏ ਅੰਤ੍ਰ ਧਿਆਨ ਅੰਦਰ ਬਾਰਾਂ ਗੁਰਾਂ  
 ਪਹਿਲੇ ਦਰਸਨ ਆਨ ਦਿੱਤਾ । ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਸਣੇ  
 ਸ਼ਹੀਦ ਸਾਰੇ ਦਰਸ ਆਪ ਹੋਕੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਦਿੱਤਾ । ਤਾਰੂ  
 ਸਿੰਘ ਸੁਵੇਗ ਸਿੰਘ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੱਖ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਆਕੇ  
 ਮਾਨ ਦਿੱਤਾ । ਰਾਮਸਿੰਘ ਸਤਿਗੁਰ ਮੇਹਰਬਾਨ ਹੋਕੇ ਗਿਆ  
 ਨੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੈ ਦਰਸਨ ਆਨ ਦਿੱਤਾ । ਦਰਸ ਗੁਰਾਂ ਦਾ  
 ਪਾਇਕੇ ਹਰਾ ਹੋਇਆ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹਕੇ ਜਦੋਂ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ।  
 ਦਰਸ ਪਾਇਕੇ ਵਡਾ ਅਨੰਦ ਹੋਇਆ ਉਪਰ ਚਰਨਾਂ ਦੇ  
 ਸੀਸ ਟਕਾਨ ਦਿੱਤਾ । ਮੇਰੀ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਕਹੀ ਮੁਰਾਦ ਪੂਰੀ  
 ਦਰਸ ਆਪ ਹੋਕੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਦਿੱਤਾ । ਗੁਰਾਂ ਆਖਿਆ  
 ਦੇਵਣਾ ਸੀਸ ਭਾਈ ਤੈਨੂੰ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਸਿਦਕ ਅਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ।  
 ਦੁੱਖ ਪੀੜ ਤੇ ਚਿੰਤ ਅਡੋਲ ਹੋਵੇ ਸਚੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਏਹੋ  
 ਦਾਨ ਦਿੱਤਾ । ਬਾਰਾਂ ਗੁਰੂ ਸ਼ਹੀਦ ਅਲੋਪ ਹੋਏ ਦੇਕੇ ਦਰਸ  
 ਨਾ ਚਿੰਤ ਡੁਲਾਨ ਦਿੱਤਾ । ਦਿਸੇ ਓਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨੂੰ ਦਿਸੇ  
 ਨਾਹੀ ਵਡੇ ਚਰਜ ਦਾ ਖੋਲ੍ਹ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ । ਕਾਲਾਸਿੰਘ  
 ਆਕੇ ਪੂਰੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਮਨੀਸਿੰਘ ਵਾਂਗੂੰ ਗੁਰਾਂ ਦਾਨ ਦਿੱਤਾ  
 ਬਾਬੇ ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣਾ

ਤੇ ਭਾਈ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣਾ

ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਤੇ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਆਪ ਕਹਿੰਦੇ ਰਸੇ  
 ਰੇਸ਼ਮੀ ਕਰੋ ਤਿਆਰ ਵਾਰੀ । ਤੰਦੀ ਅਸੀ ਨਾ ਗਲ ਦੇ  
 ਵਿਚ ਪੈਣੀ ਸਾਡਾ ਸੱਚੜਾ ਏਹੋ ਕਰਾਰ ਵਾਰੀ । ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ  
 ਦੇ ਵਡੇ ਦਲੇਰ ਸੂਰੇ ਫਾਹੇ ਹੇਠ ਖੜਦੇ ਹੋਕੇ ਤਿਆਰ ਵਾਰੀ ।  
 ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਪਰੇ ਹੋਵੇ ਨੇੜੇ ਔਣਦੀ ਨਾ ਥੋਢੀ  
 ਕਾਰ ਵਾਰੀ । ਸੁਰਤ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ ਜੋੜ ਲੈਂਦੇ ਨਾਮ  
 ਜਪੇ ਕਰਤਾਰ ਕਰਤਾਰ ਵਾਰੀ । ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਬਦ  
 ਪੜ੍ਹਨ ਮੂੰਹੋਂ ਸੁਰਾਂ ਉਚੀਆਂ ਨਾਲ ਉਚਾਰ ਵਾਰੀ । \*ਅਬ  
 ਮੈਂ ਕਵਨ ਉਪਾਇ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਸੀ ਏਹੋ ਤੁੱਕ ਪੜ੍ਹਦਾ ਬਾਰ  
 ਬਾਰ ਵਾਰੀ । ਜੇੜਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਵਿਚ ਧਨਾਸਰੀ ਦੇ ਸੋਈ  
 ਸਿੰਘ ਪੜ੍ਹਦਾ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਵਾਰੀ । ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਇਕੇ ਫਾਹੇ ਨੂੰ  
 ਦੇਖ ਅੱਖੀਂ ਹੱਥੀਂ ਆਪ ਪਾਵੇ ਮੌਤ ਹਾਰ ਵਾਰੀ । ਝੂਟਾ  
 ਆਪ ਲੈਂਦਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਹਿਕੇ ਪੈਰ ਚੱਕਕੇ ਛਾਲ ਨੂੰ ਮਾਰ  
 ਵਾਰੀ । ਘੰਡੀ ਭੰਨਕੇ ਫਾਹੇ ਨੇ ਚੂਰ ਕੀਤੀ ਲੋਥ ਲਟਕ  
 ਰਹੀ ਨਾਲ ਤਾਰ ਵਾਰੀ । ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਫਤੇ ਬੁਲਾਇਕੇ  
 ਤੇ ਗਿਆ ਸਿੰਘ ਬੈਕੁੰਠ ਸਧਾਰ ਵਾਰੀ । ਏਸ ਤੌਰ ਦੂਜਾ  
 ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜਾਂਦਾ ਦਿੰਦਾ ਆਪਣੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਾਰ ਵਾਰੀ ।  
 ਭਾਣਾ ਮੰਨਕੇ ਸਿਰ ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਬੇੜਾ ਧਰਮ ਵਾਲਾ  
 ਕਰਦੇ ਪਾਰ ਵਾਰੀ । ਪੰਜਾਂ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਦੇਹੀ ਨੂੰ ਜਾਂਣ ਝੁਠੀ  
 ਗਲ ਆਪ ਪਾਵੇ ਮੌਤ ਹਾਰ ਵਾਰੀ । ਹਸ ਹਸ ਪਾਇ

---

\* ਧਨਾਸਰੀ ਮਹੱਲਾ ੯ ਅਬ ਮੈਂ ਕਉਨ ਉਪਾਇ ਕਰਉ । ਸਾਰਾ ਸ਼ਬਦ

ਆ ਕਲ ਵਿਚ ਫਾਹਾ ਫਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰਿਹਾ ਪੁਕਾਰ ਵਾਰੀ।  
ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਨਾ ਬੋਲਿਆ ਫੇਰ ਮੂੰਹੋਂ ਗਿਆ ਸਿੰਘ ਬੈਕੁੰਠ  
ਸਧਾਰ ਵਾਰੀ ॥ ੬੩ ॥

ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹੈਰਾਨ ਹੋਣਾ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ

ਬਲੇ ਦਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਦਾ ਹੋਇ ਚੁਕਾ ਲੋਕ ਦੇਖਕੇ ਹੋਣ  
ਹੈਰਾਨ ਵਾਰੀ । ਕਈ ਖਾਇ ਗਸ਼ੀਆਂ ਡਿਗੇ ਧਰਤ ਉਤੇ  
ਕਈ ਨੱਠਕੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨ ਵਾਰੀ । ਕਈ ਆਖਦੇ ਵਡਾ ਹੈ  
ਜੁਲਮ ਹੋਇਆ ਭਜਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਨ ਵਾਰੀ ।  
ਕਈ ਕਹਿਣ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਏ ਲਾਕੇ ਮੁਕਬਰ ਹੋਇ  
ਗਏ ਖੇਈਮਾਨ ਵਾਰੀ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਆਪੋ ਅਪਣੀ ਘਰੀਂ  
ਜਾਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਲਨ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਾਰੀ ॥ ੬੪ ॥

ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਦੀ ਪਰਖ ਵਾਕ ਕਵੀ

ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਜੀਨੂੰ ਸਾਰਾ ਜੱਗ ਆਖੇ ਬ੍ਰਹਮ ਰਸਮ  
ਦੀ ਏਹੋ ਪਛਾਨ ਹੈਜੀ । ਜਿੰਨਾਂ ਜਾਨ ਦਿੱਤੀ ਧਰਮ ਆਪਣੇ  
ਤੇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਸੋਈ ਲੈਣੇ ਜਾਨ ਹੈ ਜੀ । ਝੂਠ ਦੇਹ  
ਸਮਝੀ ਧਰਮ ਸਤ ਜਾਤਾ ਸੋਈ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਲੈਣੇ  
ਮਾਨ ਹੈਜੀ। ਸਾਹੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਜਿੰਨਾਂ  
ਧਰਮ ਪੁਰ ਤਜੇ ਪਰਾਨ ਹੈਜੀ । ਸਿੰਘ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਸ਼ਹੀਦ  
ਹੋਇਆ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਦਾ ਲਗਿਆ ਬਾਨ ਹੈਜੀ । ਬਿਨਾ  
ਖਾਲਸੇ ਹੋਰਨਾ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਲੋਕ ਫਿਰਨ ਜੈਸੇ ਬੇਗੁ  
ਮਾਨ ਹੈਜੀ । ਅੱਜ ਕੱਲ ਪਾਲੂ ਪੇਟ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ  
ਕੁਸ਼ੀਆਂ ਮੂੰਡਿਆਂ ਕੱਢ ਲੈਜਾਨ ਹੈ ਜੀ । ਜਗਤ ਮਿਥਿਆ



ਸਚੁ ਹੈ ਦੁੱਧ ਮੱਖਣ ਸਚੁ ਚੜ੍ਹਸੁ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਪਾਨ ਹੈ ਜੀ ।  
 ਭੇਖ ਧਾਰਕੇ ਜਗਤਨੂੰ ਕਰਨ ਗੰਦਾ ਗੰਦੇ ਆਪ ਹੋ ਫਿਰਨ  
 ਵਿਰਾਨ ਹੈ ਜੀ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਚੁਰਾਸੀ ਤੇ ਛੁਟਣਾ ਜੇ ਭਜ  
 ਨ ਪੁਛ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਰੋ ਪਾਨ ਹੈ ਜੀ ॥ ੬੫ ॥

ਕਵੀ ਦਾ ਜਨਮ ਹਾਲ

ਸੰਮਤ ਉੱਨੀਸੈ ਅਠਾਈਆ ਮਾਹਿ ਕੱਤਾ ਪੂਰਨ ਮਾਸੀ  
 ਦੀ ਬਿੱਤ ਪਛਾਨ ਭਾਈ । ਸਾਕਾ ਲੁਦਿਹਾਣੇ ਰਾਇਕੋਟਵਾਲਾ  
 ਵੀਰਵਾਰ ਦੇ ਰੋਜ ਬਖਾਨ ਭਾਈ । ਜਿਵੇਂ ਕੋਟਲੇ ਵਿਚ  
 ਮਲੇਰ ਹੋਇਆ ਸਾਰਾ ਓਹਬੀ ਲਿਖੂੰ ਬਿਆਨ ਭਾਈ ।  
 ਏਸ ਸਾਲਦੇ ਵਿਚ ਛਪਾਇਕੇ ਤੇ ਕਰੂੰ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਭੇਟਾ  
 ਆਨ ਭਾਈ । ਮੈਂ ਅਵਾਣ ਜੇ ਕੁਝ ਅਜੋਗ ਹੋਵੇ ਬਖਸ਼ੋ ਭੁੱਲ  
 ਮੈਨੂੰ ਦਾਸ ਜਾਨ ਭਾਈ । ਅੱਸੀ ਇਕ ਪੁਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ  
 ਹੋਇ ਕੋਟ ਕੋਟਲੇ ਸੁਧਾਸਰ ਮਾਨ ਭਾਈ । ਸ਼ਹੀਦ ਗੰਜ  
 ਬਣੈਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਾਹੀ ਮੜ੍ਹੀ ਗੋਰਨੂੰ ਗੁਰੂ ਫਹਾਨ ਭਾਈ ।  
 ਜੇੜ੍ਹਾ ਦੇਖਿਅ ਸੁਣਿਆ ਮੈਂ ਖਾਲਸੇ ਤੇ ਕੀਤਾ ਤੁਸਾਂ ਦੇ  
 ਪਾਸ ਬਖਾਨ ਭਾਈ । ਸਾਲ ਉੱਨੀਸੈ ਸਤ੍ਰੇ ਵਿਚ ਕਰਿਆ  
 ਬੈਂਤਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਕਾਵ ਬਿਆਨ ਭਾਈ । ਜਿੱਥੇ ਜਨਮ ਲੀਤਾ  
 ਦੇਹੀ ਧਾਰਕੇ ਮੈਂ ਨੰਗਲ ਵੱਡਾ ਹੈ ਪਿੰਡ ਮਕਾਨ ਭਾਈ ।  
 ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਦੱਖਣ ਦੀ ਤਰਫ ਸਮਝੋ  
 ਸੋਲਾਂ ਕੋਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮਾਨ ਭਾਈ । ਸਾਲ ਉੱਨੀਸੈ ਵਿਚ  
 ਬਤਾਲੀਏ ਦੇ ਭਜਨ ਪੁਛਿਆ ਸੀ ਮੈਂ ਵੀ ਆਨ ਭਾਈ ।  
 ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਦੂਜਾ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬੇਟਾ ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ ਦੇ

( ੫੬ )

ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਭਾਈ । ਕੜਾ ਕੰਛ ਕਰਪਾਨ ਪਰਵਾਰ  
ਪਾਵੇ ਸਟੇ ਕੇਸ ਕਰਦਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਭਾਈ । ਚੰਗਾ ਸਤਗੁਰਾ  
ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਸਭਦਾ ਕ੍ਰਿਤ ਧਰਮ ਦੀ ਕਰਨ ਲਾ ਤਾਨ  
ਭਾਈ । ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਤੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਜਪ ਲੈ ਗੁਰੂ  
ਬਖਸ਼ ਦੇਵੇ ਮੇਹਰ ਵਾਨ ਭਾਈ ॥ ੬੬ ॥

ਦੋਹਰਾ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ।  
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੀ ਫਤੇ ਹੈ ਨਾਮ ਧਾਰੀ ਸਿਰ ਤਾਜ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਹੀਦ ਬਿਲਾਸ ਸੰਪੂਰਣ  
ਜਿਸ ਸਜਣ ਨੂੰ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ  
ਦੇਠ ਲਿਖੇ ਪਤੇ ਤੋਂ ਮੰਗਵਾਲੈਣ  
ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨਾਮਧਾਰੀ  
ਮੌਜਾ ਨੰਗਲ ਵੰਡਾ ਡਾਃਖਾਃਲਤਾਲਾ ਜ਼ਿਲਾ ਲੁਦਿਹਾਣਾ

**ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮਤ ਪ੍ਰੇਸ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪੁਸਤਕ**

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਆਦਿ ਸਫਾ ੧੪੩੦ ਮੋਟੇ  
ਅਖਰ ਭੇਟਾ ਜਿਲਦਾਂਦੇ ਵੇਰਵੇ ਅਨੁਸਾਰ ੭) ੮) ਤੇ ੧੦)  
ਅਤੇ ਸਫਾ ੧੬੧੦ ਅਕਾਰ ਛੋਟਾ ਅਖਰ ਮੋਟੇ ਭੇਟਾ ੩।)  
ਜਪੁਜੀਸਾਹਿਬ ਪਦ ਛੇਦ—) ਸੁਖਮਨੀ ਸੁੱਧ ਪਦ ਛੇਦ —)  
ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਸੁੱਧ ਪਦ ਛੇਦ —) ਰਹਿਰਾਸ ਸਟੀਕ —)  
ਸਲੋਕ ਸਹਸ ਕ੍ਰਿਤੀ ਸਟੀਕ —) ਗੁਰ ਪੁਰਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ —)  
ਖਤ ਪੱਤ੍ਰ ਦਾ ਪਤਾ ਇਹ ਹੈ:-

**ਸਃ ਬੁਧਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮਤ ਪ੍ਰੇਸ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ**

INDIAN BRITISH  
COPYRIGHT  
19 FEB 1915

